

เจ้าของ

มหาวิทยาลัยราชธานี

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่ผลงานทางวิชาการที่มีคุณภาพ พัฒนางค์ความรู้ทางวิชาการ ด้านการศึกษา นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ การบัญชี บริหารธุรกิจและการจัดการ การท่องเที่ยว การจัดการโรงแรม และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับด้านสังคมศาสตร์

2. เพื่อเป็นสื่อกลางในการนำเสนอ แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นเชิงวิชาการ ของผู้ทรงคุณวุฒิ คณาจารย์ นักศึกษา นักวิชาการ และผู้สนใจ ทั้งในและนอกสถาบัน

3. เพื่อกระตุ้นให้เกิดการวิจัย การพัฒนานวัตกรรมด้านการศึกษา นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ การบัญชี บริหารธุรกิจและการจัดการ การท่องเที่ยว การจัดการโรงแรม และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับด้านสังคมศาสตร์อย่างต่อเนื่อง ทั้งในทางทฤษฎีและทางปฏิบัติ ที่จะสามารถนำไปอ้างอิง ประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์แก่สังคมโดยรวม

กำหนดการเผยแพร่ กำหนดการตีพิมพ์ปีละ 4 ฉบับ

ฉบับที่ 1 มกราคม – มีนาคม

ฉบับที่ 2 เมษายน - มิถุนายน

ฉบับที่ 3 กรกฎาคม - กันยายน

ฉบับที่ 4 ตุลาคม - ธันวาคม

ที่ปรึกษา

นายกสภามหาวิทยาลัยราชธานี

ดร.วิลาวัลย์ ต้นวัฒนพงษ์

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชธานี

บรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.สมาน อัครภูมิ

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชธานี

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เจริญวิชัย สมพงษ์ธรรม

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชธานี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทองสุข วันแสน

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชธานี

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.ธีระ รุญเจริญ

มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

รองศาสตราจารย์ ดร.อุดมลักษณ์ กุลพิจิตร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ ดร.เอกวิทย์ มณีธร

มหาวิทยาลัยบูรพา

รองศาสตราจารย์ ดร.สำราญ มีแจ้ง

มหาวิทยาลัยนเรศวร

รองศาสตราจารย์ ดร.ชูชีพ พุทประเสริฐ
รองศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ นพรัค
รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐวงศ์ พูนพล
รองศาสตราจารย์ ดร.สมชัย วงษ์นายะ
รองศาสตราจารย์ ดร.ปิยภิญโญ ไซตวินิช
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธานี วรรณภัทร์
อาจารย์ ดร.สุรางคณา มัณยานนท์
อาจารย์ ดร.วรรณกร ศรีรอด

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
มหาวิทยาลัยพะเยา
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
มหาวิทยาลัยราชธานี
มหาวิทยาลัยราชธานี

ผู้ประสานงานและเผยแพร่

อาจารย์เมธาวี ตันวัฒนะพงษ์
อาจารย์กนกกาญจน์ ศรีสุรินทร์
อาจารย์ธนาศักดิ์ ชำยกระโทก
อาจารย์สิริมา บุรณกุลศล

ติดต่อกองบรรณาธิการ

มหาวิทยาลัยราชธานี เลขที่ 261 ถนนเลียงเมือง ตำบลแจระแม อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี 34000
โทร 045-319-900 ต่อ 110 โทรสาร 045-319-911 E-mail: jriss@rtu.ac.th

พิมพ์ที่

บริษัท ยงสวัสดิ์อินเตอร์กรุป จำกัด เลขที่ 56 ถนนแก้วเสนา ตำบลวารินชำราบ อำเภวารินชำราบ
จังหวัดอุบลราชธานี 34190 โทรศัพท์ 0-4532-4777-9 โทรสาร 0-4532-4788

บทบรรณาธิการ

ก่อนอื่นบรรณาธิการวารสารใคร่ขอขอบคุณเจ้าของบทความทุกเรื่องทีเลือกตีพิมพ์ในวารสารของมหาวิทยาลัย และพร้อมกันนี้ก็ขอขอบคุณผู้อ่านและผู้สนใจทุกท่านที่เลือกอ่านวารสารเล่มนี้ ซึ่งเป็นรางวัลสำคัญสำหรับคณะทำงานวารสารเป็นอย่างยิ่งเพราะทั้งสองปรากฏการณ์แสดงให้เห็นว่าวารสารของมหาวิทยาลัยเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ คือ การทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และบันทึกผลการวิจัยและสาระทางวิชาการเพื่อประโยชน์ของลูกหลาน สังคม และประเทศชาติโดยรวมต่อไป

ข้อจำกัดและปัญหาในการได้บทความมาตีพิมพ์ในวารสารที่เกิดขึ้นใหม่และยังไม่อยู่ในฐานข้อมูลและการอ้างอิงทางวิชาการอย่างเป็นทางการนั้นเป็นปัญหาที่ท้าทายของคณะทำงานอย่างยิ่ง ขณะเดียวกันก็ต้องดำเนินการทุกอย่างเพื่อให้ได้วารสารที่ได้มาตรฐาน และได้รับการพิจารณาให้อยู่ในฐานข้อมูลต่อไป ทั้งด้านการเลือกบทความเพื่อการตีพิมพ์ การกลั่นกรองบทความโดยผู้ทรงคุณวุฒิ รูปเล่มในการตีพิมพ์ และกำหนดเวลาในการตีพิมพ์ของวารสาร

จากผลงานทั้งสองเล่มที่ผ่านมา คณะทำงานเชื่อว่าทั้งผู้ส่งผลงานวิจัยและบทความมาตีพิมพ์ และผู้อ่านผลงานในวารสารดังกล่าวจะได้เห็นมาตรฐานในการจัดทำวารสารแล้ว ดังนั้นจึงใคร่ขอเรียนเชิญทางได้ส่งบทความใหม่ หรือประชาสัมพันธ์ให้ผู้สนใจได้ส่งบทความ หรือผลงานวิจัย เพื่อการพิจารณาตีพิมพ์ในฉบับต่อไป หรือต่อๆ ไป ด้วย โดยคณะทำงานพร้อมจะรับบทความหรือผลงานวิจัยล่วงหน้า และพร้อมจะออกใบรับรองการตีพิมพ์ให้ได้ทันทีที่ผลการพิจารณากลับกรองบทความของท่านได้รับการพิจารณาให้สามารถตีพิมพ์ในวารสารได้ คณะทำงานขอขอบคุณล่วงหน้ามา ณ โอกาสนี้ด้วย

รองศาสตราจารย์ ดร. สมาน อัครภูมิ
บรรณาธิการ

สารบัญ

หน้า

บทความวิชาการ

ทบทวนนियามการศึกษาและการเรียนรู้: จุดเริ่มต้นการแก้ปัญหาคุณภาพการศึกษา
สมาน อัครภูมิ

1

บทความวิจัย

การใช้ประสบการณ์ตรงในสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก:
กรณีศึกษานักศึกษารายวิชาการบริหารสำหรับครู ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556
ชวนคิด มะเสนะ, สมาน อัครภูมิ

8

สภาพ ปัญหา และแนวทางในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1
อัญชลียา ยอดมัน, อานันต์ ทาปทา, ชวนคิด มะเสนะ

22

ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29

จินตภา วามนตรี, ทองสุข วันแสน, สุรศักดิ์ หลาบมาลา, สมบัติ มหารศ

34

การศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา
กลุ่มเมืองสำโรงขามป้อม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 4
ฉิมท้วรา วันทา, เจริญวิชัย สมพงษ์ธรรม

52

ปริทัศน์หนังสือ

“ทำไมคุยกับคนนี้แล้วรู้สึกดีจัง” โดย โยชิตะ อิซุโนะริ
สมาน อัครภูมิ

68

**ทบทวนนิยามการศึกษาและการเรียนรู้:
จุดเริ่มต้นการแก้ปัญหาคุณภาพการศึกษา
Redefining Education and Learning:
A Starting Point to Solve Education Quality**

สมาน อัครภูมิ¹

บทคัดย่อ

ไม่มีข้อสงสัยหากจะสรุปว่า การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในประเทศต่างๆ ทั่วโลก ทั้งอดีตและปัจจุบัน แต่ดูเหมือนจะมีความชัดเจนว่า การศึกษาไม่ได้ทำหน้าที่ดังกล่าวนี้ อย่างน้อยก็ดีกว่าที่เคยเป็น คำถามก็คือ “ทำไม” เพราะการศึกษาเคยเป็นเครื่องมือที่ไวใจได้ในการเรียนรู้ของเผ่าพันธุ์มนุษย์มากกว่าสามพันปี แต่ไม่เป็นอย่างนั้นอีกต่อไปแล้ว ข้อสังเกตหนึ่งของผู้เขียนคือ นิยามการศึกษาและการเรียนรู้ไม่เป็นอย่างที่เรายกได้ และไม่สามารถนำไปใช้ได้ดีในการแก้ปัญหาภายใต้ความซับซ้อนและการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ดังนั้นสิ่งที่เราต้องทำคือ ต้องคิดใหม่และทบทวนนิยามภาระงานของเราใหม่คือ นิยามการศึกษาและการเรียนรู้ บทความนี้ไม่ใช่คำตอบของปัญหาทั้งหมด แต่เป็นการขอเรียกร้องให้เปิดมิติใหม่เกี่ยวกับการศึกษา ที่จะนำไปสู่การสร้างสังคมกับการศึกษาใหม่ และนำไปใช้ในการช่วยเหลือผู้เรียนในการการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

คำสำคัญ: การศึกษา, การเรียนรู้, ทบทวนนิยามใหม่

Abstract

No doubt to say that education is a crucial tool for human resources development in all countries throughout the world, both in the past and at the present, but, obviously, it fails to function nowadays than used to be. The question is “why”? Because education has been a new promised tool providing learning for human species for the last three thousand years but ceases to do its job properly. One of observations is that our definitions of education and learning do not meet our needs and actions to cope with complex environment and flexible situations. So, what we need now is to rethink and redefine our job: education and learning. This article might not be all the answers, but a call for

¹ รองศาสตราจารย์, ดร. ข้าราชการบำนาญ (Associate Professor, Ph.D., retired government servant service)

new perspectives on which education should be conceptualized and applied to assist learners' learning more effectively.

Keywords: Education, Learning, Redefining Terms

ความเป็นมาของเรื่อง

บ่อยครั้งที่เราพบว่านักวิชาการหรือนักการศึกษาที่เขียนหนังสือเกี่ยวกับการศึกษาหรือการเรียนรู้ จะไม่นิยามคำทั้งสองนี้ ทั้งๆ ที่เขียนเกี่ยวกับเรื่องเหล่านั้น (Ornstein, Levine, Gutek and Vocke 2011; Carter, Bishop and Lyman 2002; Glover and Law 2002; Lunenburg and Ornstein, 1991) ซึ่งอาจจะเป็นไปได้ว่าผู้เขียนเหล่านั้นมีสมมติฐานว่า ผู้ที่อ่านงานวิชาการโดยทั่วไปจะเข้าใจแนวคิดทั้งสองดีอยู่แล้ว แต่สำหรับผู้เขียนแล้วเห็นว่ นิยามเป็นจุดเริ่มต้นในการทำความเข้าใจและการนำใช้แนวคิดเหล่านั้นสู่การปฏิบัติ แม้ว่าเราอาจจะไม่มีข้อสรุปตรงกันในนิยามเหล่านั้นก็ตาม แต่อย่างน้อยน่าจะมีจุดร่วมในการสร้างวิสัยทัศน์ร่วม และเห็นเป้าหมายร่วมกันในการเดินทางสู่เป้าหมายดังกล่าว ผู้เขียนตั้งข้อสังเกตว่าความเข้าใจที่แตกต่างในสิ่งที่เราจะทำร่วมกันทำ เป็นจุดเริ่มต้นของการด้อยประสิทธิภาพของการดำเนินงาน และนำไปสู่ประสิทธิผลที่ลดลงของงานที่ทำนั้น และเชื่อว่าเป็นหนึ่งในปัญหาหลักที่ทำให้คุณภาพการศึกษาของไทย และหลายประเทศทั่วโลกตกต่ำ จนกลายเป็นจำเลยของสังคมอยู่ในปัจจุบันก็เป็นได้

บางท่านอาจจะเถียงว่า ประเทศไทยเรากำหนดความหมายการศึกษาไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 อย่างชัดเจนแล้ว ทำไมคุณภาพการศึกษาของไทยจึงไม่ดีขึ้น ทั้งๆ ที่เราจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับนี้มาเกือบ 20 ปี คำถามก็คือเราเข้าใจความหมายของการศึกษาตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวกันจริงหรือไม่ และที่สำคัญกว่านั้นคือ “เราได้ทำตามความหมายของการศึกษาดังกล่าวและอื่นๆ ที่กำหนดไว้หรือไม่ เพียงใด”

ผู้เขียนก็เคยเข้าใจความหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาดังกล่าวคลาดเคลื่อนไปเหมือนกัน จนกระทั่งได้มีโอกาสได้ฟังคำอธิบายจากท่านศาสตราจารย์ ดร.วิจิตร ศรีสอาน ซึ่งเป็นหนึ่งในเก้าอรรหันต์ที่มีส่วนร่วมในการนิยามความหมายการศึกษาและยกร่างพระราชบัญญัติการศึกษาดังกล่าวจึงเข้าใจ กล่าวคือพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ราชกิจจานุเบกษา 2542) ได้บัญญัติความหมายการศึกษาไว้ว่า

“การศึกษา หมายถึงกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต”

อย่างไรก็ตาม “ถ้าการศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้” แล้วก็แปลว่า “การศึกษากับ การเรียนรู้” เป็นสิ่งเดียวกัน ซึ่งจริงๆ ไม่น่าจะเป็นเช่นนั้น กล่าวคือ “การศึกษา กับ การเรียนรู้” ไม่น่าจะเป็นสิ่งเดียวกัน แต่เป็นสองหน้าของเหรียญเดียวกัน หมายความว่าการศึกษา เป็นกระบวนการที่นำไปสู่การเรียนรู้ของผู้เรียน และคำว่า “การศึกษา หมายถึงกระบวนการ เรียนรู้” ตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาตินั้น อันที่จริงหมายความว่า การศึกษาเป็นกระบวนการที่ทำให้บุคคลได้เรียนรู้ เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและ สังคม โดยกระบวนการและวิธีการต่างๆ ที่กล่าวถึงไว้เป็นเบื้องต้นในนิยามดังกล่าว ซึ่งก็ไม่ได้แตกต่างไปจากที่ผู้เขียนเคยตั้งข้อสังเกตไว้ หลังจากได้ฟังคำอธิบายก็สิ้นสงสัยและทำให้เข้าใจ สาระอื่นๆ ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติมากยิ่งขึ้น

ผู้เขียนไม่ทราบว่าคุณอื่นเคยอ่านความหมายของการศึกษาดังกล่าวอย่างจริงจังแค่ไหน เคยสงสัยหรือไม่ และได้นำไปใช้บทบัญญัติการศึกษาแห่งชาติตามที่กำหนดไว้หรือไม่ เพียงใด ผู้เขียนเห็นแต่การกำหนดนโยบายและแนวคิดใหม่ๆ ออกมาใช้ และก็เลิกกันไป ที่สำคัญคือ เรามีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารการศึกษาระดับสูงบ่อยจนไม่มีความต่อเนื่องของการ บริหารการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาที่กำหนดไว้เท่าที่ควร ขณะเดียวกันก็มีการ แก่ไข และกำลังจะแก้ไขพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติกันต่อไป โดยไม่มีการวิเคราะห์กัน จริงจังว่าปัญหาอยู่ที่พระราชบัญญัติการศึกษา หรือการนำใช้พระราชบัญญัติการศึกษา จริง อยู่ว่าการเปลี่ยนแปลงย่อมเกิดขึ้นได้เพื่อทำให้การศึกษาไทยดีขึ้น แต่คำถามคือ เราได้ทบทวน เรื่องเหล่านี้กันอย่างจริงจังมากน้อยแค่ไหน โดยเฉพาะความหมายของคำว่า “การศึกษา กับ การเรียนรู้” ซึ่งเป็นหัวใจของการจัดการศึกษา เพื่อตรวจสอบดูว่าเรามีความเข้าใจเรื่องนี้กัน มากน้อยเพียงใด ดังจะได้กล่าวถึงกันต่อไป

ทบทวนนิยามการศึกษาและการเรียนรู้

ที่ผู้เขียนชี้ชวนให้มีการทบทวนนิยามของคำว่า “การศึกษาและการเรียนรู้” ใหม่นั้น มิได้หมายความว่าถ้าจะมีการแก้ไขพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติกันใหม่ต้องแก้ไขนิยาม การศึกษาใหม่ แต่อยากให้มีการทบทวนที่เราเข้าใจสองคำนี้จริงๆ หรือไม่เพียงใด และก็ไม่ได้ หมายความว่าผู้เขียนจะทบทวนนิยามของสองคำนี้จากวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องใหม่ที่มี หรือ สืบค้นได้ แต่จะชี้ชวนให้พิจารณาพัฒนาการของนิยามทั้งสองคำ ดังนี้

ในปี 1954 Carter V. Good (Good, 1954) ได้รวบรวมศัพท์ทางการศึกษาไว้เป็น หมวดหมู่และนิยามคำว่า การศึกษา ไว้ 3 ลักษณะ คือ (1) การศึกษาเป็นการผสมผสานของ กระบวนการต่างๆ ซึ่งบุคคลใช้ในการพัฒนาความสามารถ ทักษะ และพฤติกรรม ตาม ค่านิยมที่พึงประสงค์ของสังคม (2) การศึกษาเป็นกระบวนการทางสังคม ซึ่งเกิดจากอิทธิพล ของสิ่งแวดล้อมที่ได้รับการเลือกสรรและกำหนดขึ้น เพื่อการพัฒนาสมรรถภาพทางสังคม และ

ศักยภาพของแต่ละบุคคลให้ถึงขีดสูงสุดเท่าที่จะทำได้ และ (3) การศึกษารายวิชา หรือ สาขาวิชาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรในระดับอุดมศึกษา

และในปี 2010 Bartlett และ Burton (2010) กล่าวถึง นิยามการศึกษา ไว้ว่าเป็นคำ ที่นิยามได้หลายมิติ ตามกลุ่มผู้นิยาม แต่โดยทั่วไปแล้ว จะหมายถึงกระบวนการได้มาซึ่งความรู้ และทักษะของบุคคล และผลที่ได้รับการกระบวนการดังกล่าวหลังจากกระบวนการทาง การศึกษาสิ้นสุดลง

ส่วนการเรียนรู้ นั้น นักการศึกษารุ่นหลายครมคือ Hilgard และ Bower (1975) นิยาม การเรียนรู้ไว้ว่า เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลที่มีต่อสถานการณ์ ซึ่งเกิดจาก ประสบการณ์ซ้ำๆ ในสถานการณ์นั้น ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวไม่ได้เกิดจากความคุ้นชิน หรือวิฤทธิ หรือเกิดขึ้นระยะสั้นอันเนื่องมาจากสภาวะทางร่างกาย เช่น ความเมื่อยล้า เป็นต้น

และนักการศึกษาร่วมสมัยท่านหนึ่งคือ Schuck (2008) ได้นิยามคำว่า “การเรียนรู้” ไว้ว่า เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ค่อนข้างถาวร หรือสมรรถนะที่จะนำไปสู่การ เปลี่ยนแปลงดังกล่าว ซึ่งเป็นผลมาจากการฝึกฝน หรือประสบการณ์ในลักษณะต่างๆ

ผู้เขียนนิยามการเรียนรู้ว่าเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นภายในบุคคล ในการปฏิสัมพันธ์ และตอบสนองต่อสถานการณ์ที่บุคคลเผชิญโดยการเชื่อมโยงกับประสบการณ์ การวิเคราะห์ และการตัดสินใจของตนเองอันจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ค่อนข้างถาวรของ บุคคลดังกล่าว ในด้านความรู้ ทักษะ และ/หรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของตนเองและสังคม ส่วนการศึกษานั้นผู้เขียนนิยามว่าเป็นกระบวนการที่อำนวยความสะดวกต่อการเรียนรู้ของ บุคคล ซึ่งจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงความรู้ ทักษะ และ/หรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของตน และ/หรือของสังคม

ผู้เขียนนำเสนอความหมายของ การศึกษาและการเรียนรู้ ดังที่กล่าวมาข้างต้นนั้น มิได้เป็นตัวแทนนิยามของ การศึกษาหรือการเรียนรู้ ที่ดีที่สุด แต่เพื่อชี้ให้เห็นว่าเราอาจจะ นิยามทั้งสองได้หลายแบบ ที่สำคัญคือ ผู้ที่จะนำนิยามและสังกัป (Concept) นั้นไปใช้ ต้อง เข้าใจนิยามดังกล่าวอย่างกระจ่างชัด และเห็นแนวทางในการนำนิยามนั้นไปสู่การปฏิบัติให้ เกิดผลจึงจะเกิดประโยชน์ ดังจะได้กล่าวถึงต่อไป

ความเข้าใจและการนำใช้นิยามการศึกษาของผู้เขียน

จากนิยามการศึกษาของผู้เขียน ที่กล่าวว่า “การศึกษาเป็นกระบวนการที่อำนวยความสะดวกต่อการเรียนรู้ของบุคคลซึ่งจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงความรู้ ทักษะ และ/หรือ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของตน และ/หรือของสังคม” ดังที่นำเสนอไปข้างต้นนั้น จะเห็นได้ว่า “การศึกษา” ไม่ใช่การเรียนรู้ แต่เป็นกระบวนการที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในสิ่งที่ผู้เรียน ประสงค์อยากเรียนรู้ในกรณีที่เป็นการศึกษาตามอัยยาศัย หรือผู้จัดการศึกษาประสงค์ให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้ในกรณีที่เป็นการศึกษาในระบบ (โรงเรียน) หรือการศึกษานอกระบบ (โรงเรียน)

ในการเรียนรู้โดยรูปแบบการศึกษาที่เรียกว่า “การศึกษาตามอัธยาศัย” นั้น ผู้เรียน อาจจะเป็นผู้จัดกระบวนการการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ของตนเองด้วยตนเอง หรือจะอาศัย กระบวนการศึกษาที่ผู้อื่นจัดให้ก็ได้ ทั้งที่จัดขึ้นอย่างเป็นทางการ หรือไม่เป็นการ ส่วน การศึกษาในระบบและการศึกษานอกระบบนั้น มีหน่วยงานและผู้รับผิดชอบในการจัด การศึกษาเป็นผู้จัดกระบวนการเพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ แต่การเรียนรู้จะเกิดขึ้นหรือไม่ อย่างไรนั้น ขึ้นอยู่กับผู้เรียนเป็นสำคัญ อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าจะการเรียนรู้จะเกิดขึ้นจากรูปแบบ การศึกษาแบบไหน “กระบวนการเพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียน” นับว่าเป็นหัวใจสำคัญของการ เรียนรู้ของผู้เรียน ดังนั้นผู้เรียน (ในกรณีที่เป็นการศึกษาตามอัธยาศัย) หรือผู้รับผิดชอบในการ จัดการศึกษา (ในกรณีที่เป็นการศึกษาในระบบ และการศึกษานอกระบบ) ต้องเลือกกระบวนการ ทางการศึกษาที่เหมาะสมและสอดคล้องกับเรื่องที่ต้องการให้เกิดการเรียนรู้ของผู้เรียน กล่าวโดยสรุปก็คือ กระบวนการทางการศึกษาต้องอำนวยความสะดวกต่อการเรียนรู้ของ ผู้เรียน

ส่วนที่สองของนิยามการศึกษาคือ “การเรียนรู้ของผู้เรียน” ซึ่งโดยทั่วไป ก็เป็นการ เรียนรู้ ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ในฐานะผู้เรียนรู้ ผู้เรียนต้องเป็นต้นตอ แห่งการเรียนรู้ทั้งหมด ในรูปแบบการศึกษาตามอัธยาศัย ผู้เรียนจะเป็นทั้งผู้กำหนดสิ่งที่ ต้องการในการเรียนรู้ กระบวนการศึกษาที่จะเรียนรู้ และวิธีการในการเรียนรู้ ส่วนการศึกษา ในระบบและการศึกษานอกระบบนั้น ผู้จัดเป็นผู้กำหนดสิ่งที่ควรเรียนรู้ และกระบวนการ การศึกษาที่จะอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ แต่สิ่งที่จะเรียนรู้จริง ๆ นั้น ผู้เรียนต้องเป็นผู้ กำหนดเอง กล่าวคือ ผู้เรียนต้องมีแรงจูงใจที่จะเรียนเป็นพื้นฐาน จึงจะทำให้เกิดการเรียนรู้ นี้คืออุปสรรคของปัญหาคุณภาพการศึกษาในปัจจุบัน นักการศึกษา นักพัฒนาหลักสูตร ผู้บริหารการศึกษาระบบสูง ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน อาจจะทำหน้าที่ที่ผู้เรียนควร เรียนรู้ เลือกกระบวนการทางการศึกษาที่จะอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ แต่ไม่ ทราบว่าผู้เรียนต้องการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้หรือไม่ และกระบวนการทางการศึกษาที่ เลือกใช้ สามารถอำนวยความสะดวกและจูงใจผู้เรียนในการเรียนรู้ได้หรือไม่ นี่คือนสิ่งที่ ผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษาต้องพิจารณาและออกแบบ ผู้บริหารการศึกษาทุกระดับต้อง สร้างความเข้าใจกับผู้เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะครูผู้สอนซึ่งเป็นทัพหน้าในสร้างคุณภาพและ ความสำเร็จในการจัดการศึกษา

ความเข้าใจและการนำใช้นิยามการเรียนรู้ของผู้เรียน

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของนิยามการเรียนรู้ แต่ การเรียนรู้จริง ๆ เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นภายในของผู้เรียน โดยตัวผู้เรียน และเพื่อผลประโยชน์ของ ผู้เรียนเอง แต่ปรากฏการณ์ที่เห็นโดยทั่วไป พบว่าผู้เป็นห่วงเป็นใย กลับเป็นบุคคลอื่น เป็นต้น ว่า พ่อแม่ ญาติพี่น้อง ไปจนถึงครู ผู้บริหาร และนักวิชาการ ด้วยหลักคิดที่ว่า “ไม่มีใครเรียนรู้

แทนกันได้” (สมาน อัครภูมิ, 2539) เราคงต้องทบทวนและนิยามการเรียนรู้กันใหม่ดังกล่าวมาแล้วข้างต้น ซึ่งผู้เขียนได้เสนอนิยามการเรียนรู้ไว้ว่า “การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นภายในบุคคล ในการปฏิสัมพันธ์และตอบสนองต่อสถานการณ์ที่บุคคลเผชิญโดยการเชื่อมโยงกับประสบการณ์ การวิเคราะห์ และการตัดสินใจของตนเอง อันจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ค่อนข้างถาวรของบุคคลดังกล่าว ในด้านความรู้ ทักษะ และ/หรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของตนเองและสังคม”

โดยนิยามการเรียนรู้ใหม่นี้ ผู้เรียนเป็นต้นตอการเรียนรู้ทั้งหมด กล่าวคือถ้าผู้เรียนไม่เห็นความสำคัญของการเรียนรู้ ไม่มีแรงจูงใจที่จะทำกิจกรรมใด ๆ ที่จะนำไปสู่การเรียนรู้ของตน และสุดท้ายคือ ไม่ใส่ใจใดๆ ด้วยซ้ำว่าตนเองได้เรียนรู้อะไรหรือไม่ **เมื่อเป็นเช่นนี้แล้วเราจะไปคาดหวังอะไรกับคุณภาพการศึกษา** ดังนั้นจุดเริ่มต้นของคุณภาพการศึกษา ก็คือความเข้าใจและใส่ใจของผู้เรียน นักการศึกษาและผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา จึงมีหน้าที่สร้างความเข้าใจและแรงจูงใจนี้ ให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนให้จงได้ ซึ่งก็ไม่ใช่เรื่องง่าย แต่ก็ต้องหาหนทางให้ได้ ถ้าเรายังเห็นว่าการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญของความอยู่รอดของมนุษยชาติ และพวกเราจำนวนหนึ่ง ยังยึดอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการศึกษากันอยู่

ที่กล่าวว่า “ไม่ใช่เรื่องง่าย” ก็เพราะความเข้าใจไม่อาจจะทำให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนด้วยการบอกหรือสอน ทั้งนี้เพราะการบอกหรือสอนเป็นเพียงช่องทางหนึ่งในการให้ข้อมูล แต่การจัดโอกาสให้ผู้เรียนได้เผชิญปัญหาที่ต้องใช้ความรู้ ทักษะ หรือคุณลักษณะที่ต้องเรียนรู้ในการแก้ปัญหา น่าจะเป็นช่องทางหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนได้เข้าใจและจำเป็นในการเรียนรู้มากขึ้น ขณะเดียวกันถ้าครูสามารถออกแบบและจัดการเรียนการสอนที่ทำให้ผู้เรียนอยากมีส่วนร่วม และเห็นคุณค่าของกิจกรรมการเรียนรู้แล้ว ก็เชื่อว่าผู้เรียนน่าจะมีแรงจูงใจที่จะเรียนรู้ และเรียนรู้ด้วยความหมายมากยิ่งขึ้น ผู้เขียนเชื่อว่าการเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของสิ่งมีชีวิตอยู่แล้ว โดยเฉพาะสิ่งที่มีชีวิตที่เรียกว่าคน แต่ทำไมการเรียนรู้ในปัจจุบันกลับกลายเป็นปัญหาด้วยตัวมันเอง การเรียนรู้เป็นเรื่องที่น่าสนุกตื่นเต้นและมีความสุข **แต่ในความเป็นจริงกลับพบว่าผู้เรียนส่วนใหญ่เป็นทุกข์กับการเรียน และผู้สอนส่วนใหญ่เป็นทุกข์กับการสอน** สถานการณ์เช่นนี้ย่อมมีอะไรที่ไม่เป็นปกติแน่นอน ดังนั้นเราต้องทบทวนสิ่งที่ผู้เรียนควรได้เรียนรู้ และกระบวนการศึกษาที่จะอำนวยความสะดวกต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนกันใหม่

ประเด็นสุดท้ายคือ “ความลงตัวของผลประโยชน์ส่วนตัวกับของสังคม” ซึ่งได้จากการเรียนรู้ของบุคคล เป็นเรื่องที่ต้องพิจารณากันใหม่ว่าจะแคไหนและอย่างไร จริงๆ แล้วผู้เรียนรู้ได้รับผลประโยชน์โดยตรงจากการเรียนรู้อยู่แล้ว และสังคมก็จะได้ประโยชน์ทางอ้อมจากการเรียนรู้ของบุคคลในสังคมเช่นกัน อย่างไรก็ตามหากต้องการให้ผลประโยชน์ลงตัวยิ่งขึ้นระหว่างผลประโยชน์ของบุคคลกับผลประโยชน์ของสังคมที่พึงได้รับจากการศึกษาและการเรียนรู้ของคนในสังคมนั้น สิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนควรได้เรียนนั้น ต้องเป็นสิ่งที่มีความหมาย

และเป็นประโยชน์ต่อบุคคล ขณะเดียวกันคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบุคคลและของสังคม ต้องยึดโยงและผนวกรวมความเป็นสังคมให้ได้ โดยใช้ความรู้และทักษะที่เรียนรู้ในการ ประกอบอาชีพ ดำรงชีวิต และการอยู่ร่วมกันในฐานะที่ทุกคนคือส่วนหนึ่งของสังคม และ สังคมก็เป็นอยู่เพื่อการอยู่ร่วมกันของสมาชิกของสังคมทุกคน

บทสรุปและความเห็นท้ายเรื่อง

การเรียนรู้และการศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มาหลาย ศตวรรษ มีพัฒนาการทั้งนิยามและแนวคิดทั้งสองเรื่องมาหลายตระกูลความคิด ดังจะเห็นได้ จากความแตกต่างในนิยามและแนวคิด แต่นั่นยังไม่ใช่จุดเริ่มต้นของปัญหาคุณภาพการศึกษา ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ปัญหาอยู่ที่ความซับซ้อนและความรวดเร็วของการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่ เกิดขึ้นจนการปรับตัวด้านการศึกษาและการเรียนรู้ไม่ทันกับการเปลี่ยนแปลงและปัญหาที่โลก กำลังเผชิญอยู่ ดังนั้นผู้เขียนจึงเสนอให้มีการทบทวนนิยามการศึกษาและการเรียนรู้กันใหม่ พร้อมเสนอนิยามตามความเห็นของตนดังกล่าวมาแล้วข้างต้น โดยใช้ให้เห็นว่า การเรียนรู้กับการ ศึกษาแม้จะเกี่ยวข้องกัน แต่ไม่ใช่สิ่งเดียวกัน การศึกษาเป็นกระบวนการเพื่ออำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของบุคคล และการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นภายในตัวผู้เรียน ที่ ต้องเรียนรู้ด้วยตนเองโดยมีกระบวนการทางการศึกษาเป็นตัวช่วยนั่นเอง

บรรณานุกรม

- ราชกิจจานุเบกษา. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 116 ตอนที่ 74 ก. (19 สิงหาคม 2542).
- Carlson, R.V. RefCarter, C, Bishop, J and Lyman, K. (2002). *Keys to Effective Learning*. Upper Saddle River, New Jersey: Prentice Hall.
- Glover, D and Law, S. (2002). *Improving Learning: Professional Practice in Secondary Schools*. Buckingham: Open University Press.
- Hilgard, E.R. and Bower, G.H. (1975). *Theories of Learning*. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall.
- Lunenburg, F.C. and Ornstein, A.C. (1991). *Educational Administration: Concept and Practice*. Belmont, California: Wadsworth Publishing Company.
- Ornstein, A.C., Levine, D.U., Gutek G.L. and Vocke, D.E. (2011). *Foundation of Education*. Australia: Wadsworth.
- Schunk, D.H. (2008). *Learning Theories: An Educational Perspective. (5thed.)*. Upper Saddle River, New Jersey: Pearson Merrill Practice Hall.

การใช้ประสบการณ์ตรงในสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพ
การศึกษาภายนอก: กรณีศึกษานักศึกษารายวิชาการบริหารสำหรับครู
ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556

Using Direct Experiences to Foster Understanding External Quality
Assessment: A Case Study of Students Attending A Course of
Administration for Teachers in Semester One of 2556 B.E.

ชวนคิด มะเสนะ¹ สมาน อัสวภูมิ²
Chuankid Masena¹, Saman Asawapoom²

บทคัดย่อ

การวิจัยในชั้นเรียนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประมวลประสบการณ์และสาระการเรียนรู้ของบทเรียนเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก รอบ 3 เพื่อประเมินความเข้าใจของนักศึกษา และเพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาต่อประสบการณ์ตรงในการศึกษาเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก รอบ 3 วิธีดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน คือ 1) สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพภายนอกก่อนศึกษาภาษาสนาม 2) นักศึกษาเก็บข้อมูลภาคสนาม 3) สะท้อนประสบการณ์ภาคสนามและความพึงพอใจต่อประสบการณ์และการเรียนรู้ กลุ่มเป้าหมายการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ที่เรียนวิชาการบริหารสำหรับครู จำนวน 43 คน และผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากสถานศึกษาภาคสนาม จำนวน 13 คน รวมทั้งสิ้น 56 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก รอบ 3 แบบประเมินความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพภายนอก รอบ 3 และแบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาต่อประสบการณ์ภาคสนาม และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยเป็นดังนี้

1. จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ พบว่านักศึกษาได้ประสบการณ์และการเรียนรู้เชิงลึกในการเตรียมการรับการประเมินภายนอก รอบ 3 และเข้าใจสาระสำคัญของการประเมิน

¹ อาจารย์, ดร., มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, A Lecturer, Ed.D., Ubon Ratchathani Rajabhat University

² รองศาสตราจารย์, ดร., คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, Associate Professor, Ph.D., Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University (ขณะทำวิจัย) และปัจจุบันเป็นข้าราชการบำนาญ, A retired government servant service

คุณภาพการศึกษาภายนอก รอบ 3 โดยเฉพาะ ตัวบ่งชี้การประเมิน 12 ตัวบ่งชี้ ด้านผู้เรียน 5 ตัวบ่งชี้ ด้านการดำเนินงานของครู 1 ตัวบ่งชี้ และที่เหลืออีก 6 ตัวบ่งชี้เป็นการประเมินคุณภาพในการบริหารสถานศึกษา ส่วนการเตรียมความพร้อมรับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก รอบ 3 นั้น สถานศึกษาแต่งตั้งหัวหน้าคณะทำงานเป็นรายตัวบ่งชี้ และมีคณะทำงานเพื่อวิเคราะห์ กำหนดกรอบ และเก็บข้อมูลเพื่อประกอบการรายงานแต่ละมาตรฐานและตัวบ่งชี้ครบทุกมาตรฐาน

2. ผลการศึกษาความเข้าใจของนักศึกษาเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก รอบ 3 ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่านักศึกษาร้อยละ 80 ประเมินตนเองว่าเข้าใจเนื้อหาทุกเรื่อง ตามเกณฑ์ คือ สเกล 8 จาก 10 แต่เรื่องที่นักศึกษาไม่ค่อยเข้าใจ คือ การเตรียมการเพื่อรับการประเมินคุณภาพสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การประเมินตามตัวบ่งชี้ที่ 5 การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจต่อประสบการณ์และการเรียนรู้เกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก รอบ 3 พบว่า นักศึกษาทุกคนมีความพึงพอใจต่อประสบการณ์และการเรียนรู้เกี่ยวกับการประเมินคุณภาพภายนอก รอบ 3 ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ มีความพึงพอใจระดับมาก

คำสำคัญ : การประเมินภายนอก, ประสบการณ์ตรง, สร้างเสริม

Abstract

This classroom research aimed to summarize experiences and concepts on External Quality Assessment Round 3, 2) to evaluate students' understanding, and 3) to study students' satisfaction to direct experiences on learning activities. The study was carried out in 3 steps as follows: (1) Providing students with basic understanding on External Quality Assessment Round 3; (2) Providing students' opportunities of field experiences; and (3) Exchanging field experiences and evaluating the results. Target groups of study included 56 subjects, which were 43 students of Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University, and 13 informants from the school used as a case study. The data were analyzed by means of frequency, percentage, and content analysis.

The findings were as follows:

1. From exchanging field learning it revealed that students gained more experiences and the concept of external evaluation of education round 3 consisted of 12 indicators, 5 indicators for students' quality evaluation, one for teachers' quality evaluation, the rest of 6 indicators were for administration

quality evaluation. To prepare themselves for External Quality Assessment Round 3, head teams were appointed, and team members were recruited.

2. The study of students' understanding of external evaluation of education round 3 for Basic Education Level revealed that 80 percent of students gained understanding of the subject according to the criteria that was 8 scales out of 10. The subjects that students understood lower than others were the preparation for the external evaluation round 3; and the evaluation of indicator 5, achievement evaluation.

3. The study of students' satisfaction towards their experience and learning on external evaluation of education round 3 for Basic Education Level revealed that all students were satisfied according to the criteria, which were rated as higher or highest levels.

Keywords: External Quality Assessment, Direct Experience, Foster

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดโอกาสและกำหนดกิจกรรมให้ผู้เรียนในรายวิชาการบริหารสำหรับครู ได้รับประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับการดำเนินงานของสถานศึกษาเป็นกิจกรรมที่ผู้สอนและคณะได้จัดให้นักศึกษาที่เรียนวิชานี้ได้ปฏิบัติกันเกือบทุกรุ่น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับข้อจำกัดด้านเวลาและความเหมาะสมสอดคล้องกับกิจกรรมของสถานศึกษาในช่วงเวลาที่ผู้สอนได้รับมอบหมายให้สอนวิชานี้ สำหรับนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีที่เรียนวิชาการบริหารสำหรับครูในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 นั้น กำลังอยู่ในระหว่างการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก รอบ 3 และหลายโรงเรียนในจังหวัดอุบลราชธานี กำลังเตรียมการรับการประเมิน รอบ 3 คณะผู้สอนและนักศึกษาที่กำลังศึกษาในรายวิชานี้ในช่วงเวลานั้น จึงเห็นว่าเป็นโอกาสอันดีที่จะได้รับประสบการณ์ตรง ในการเก็บข้อมูลภาคสนามเกี่ยวกับการเตรียมการรับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก รอบ 3 ของสถานศึกษา ซึ่งเป็นเนื้อหาส่วนหนึ่งในการเรียนการสอนรายวิชานี้อยู่แล้ว และก่อนออกภาคสนามครั้งนี้ นักศึกษาได้ทำรายงานและรับฟังรายงานเกี่ยวกับเรื่องนี้ก่อน จึงออกภาคสนามเพื่อเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงอีกทางหนึ่งด้วย ซึ่งเชื่อว่าจะทำให้การเรียนรู้ของนักศึกษามีความเข้าใจเนื้อหาสาระและพึงพอใจต่อการเรียนรู้เรื่องนี้มากขึ้น

สำหรับสภาพและปัญหาในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน และการเตรียมพร้อมในการรับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยทั่วไปก็เป็นภาระงานที่สร้างปัญหากับสถานศึกษาไม่น้อยเหมือนกัน (รายงานศูนย์เครือข่ายสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก (สมศ.)

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 2553) ขณะเดียวกันสถานศึกษาก็จะรู้สึกว่าจะตนเองต้องทำงานหนักหลายเท่า ทั้งการบริหารงานปกติ การประกันคุณภาพภายใน ซึ่งต้องดำเนินการตามขั้นตอนและมาตรฐานการศึกษาอีกชุดหนึ่งที่แตกต่างไปจากการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก ซึ่งเป็นการประเมินตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้คุณภาพการศึกษาที่ สมศ. กำหนดขึ้น (สมาน อัครภูมิ, 2555) ซึ่งนักศึกษาควรทำความเข้าใจ ศึกษาเพิ่มเติมระหว่างการศึกษาภาคสนามและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้หลังจากกลับจากการศึกษาภาคสนามต่อไป

ประเด็นในการวิจัยในชั้นเรียนครั้งนี้ คือ ประสบการณ์เรียนรู้ภาคสนามจะช่วยให้ นักศึกษามีความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษามากขึ้นหรือไม่ และมีความพึงพอใจกับประสบการณ์การเรียนรู้ภาคสนามหรือไม่ ให้นักศึกษาทำกิจกรรมเสริมอะไรจึงจะช่วยให้เขาได้รับประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับการบริหารงานในสถานศึกษาและมีความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษามากขึ้น โดยเฉพาะการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก กอปรกับ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี มีนโยบายให้คณาจารย์ผู้สอนรายวิชาต่าง ๆ ได้ทำการวิจัยในชั้นเรียนโดยการสนับสนุนทุนในการทำวิจัย ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะผู้สอนและได้ทำกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้โดยตรงกับผู้เรียนอยู่แล้ว จึงสนใจที่ศึกษาการบูรณาการ ประสบการณ์ในการเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาและการประเมินคุณภาพการศึกษา ภายนอก ในการออกแบบกิจกรรมให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์ตรงในการลงเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัยดังนี้

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อประมวลสาระสำคัญเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก รอบ 3 ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากประสบการณ์ในการเป็นประธานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อศึกษาความเข้าใจของนักศึกษาเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษา ภายนอก รอบ 3 ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาต่อประสบการณ์และการเรียนรู้เกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก รอบ 3 ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การดำเนินการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้รวมทั้งสิ้น จำนวน 56 คน ประกอบด้วยนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ที่เรียนวิชาการบริหารสำหรับครู ภาคเรียน ที่ 1 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 43 คน และผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 13 คน ประกอบด้วยฝ่าย

ผู้บริหาร 3 คน ผู้แทนคณะทำงานที่ผิดชอบงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาที่ใช้เป็นกรณีศึกษา จำนวน 10 คน

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ แบบประเมินความเข้าใจบทเรียน และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษา ดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก รอบ 3 ซึ่งประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก รอบ 3 ก่อนมีการศึกษาภาคสนาม และส่วนที่ 2 เป็นแผนและกิจกรรมในการศึกษาภาคสนามของนักศึกษาเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก รอบ 3

2. แบบประเมินความเข้าใจบทเรียน

แบบประเมินความเข้าใจบทเรียนที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบประเมินตนเองของนักศึกษาว่าตนเองมีความเข้าใจเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก รอบ 3 มากน้อยเพียงใด จำนวน 20 ข้อ เป็นแบบประเมินค่า 10 ระดับ

3. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษา

แบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบประเมินตนเองของนักศึกษาว่ามีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการศึกษาภาคสนามประกอบการเรียนรู้ในรายวิชาการบริหารสำหรับครูครั้งนี้หรือไม่เพียงใด และพึงพอใจต่อผลการเรียนรู้เรื่องนี้หรือไม่เพียงใด

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ใช้หลักสถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดพื้นฐานที่สำคัญในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย การบริหารการศึกษาขั้นพื้นฐาน และแนวคิดเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา

การบริหารการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา

การบริหารการศึกษา พัฒนามาจากฐานคิดของการบริหารธุรกิจและการบริหารรัฐกิจ อย่างไรก็ตามนักวิชาการทางการบริหารการศึกษา กล่าวถึงเอาไว้เป็นการเฉพาะมีดังนี้ Knezevich (1962 : 12-13) ให้ความหมายของการบริหารการศึกษาไว้ว่า เป็นกระบวนการ

เกี่ยวกับการเสริมสร้างและคงไว้ การกระตุ้นช่วย และการรวมพลังต่างๆ ในองค์การทางการศึกษา เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ Campbell, Corbally, และ Nystrand (1983 : 1-2) กล่าวถึงการบริหารการศึกษาว่า หมายถึงการจัดการ (Management) ของสถาบันต่างๆ ซึ่งออกแบบไว้เพื่ออำนวยความสะดวกให้เกิดการสอน (Teaching) และการเรียน (Learning) และสถาบันเหล่านี้ ได้แก่ โรงเรียนของรัฐ มณฑลการศึกษา โรงเรียนเอกชน มหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชน และอื่นๆ และนักวิชาการทั้งสามท่านได้อธิบายต่อไปว่า จุดประสงค์สำคัญของการบริหารคือ การอำนวยความสะดวกให้มีการจัดการเรียนการสอน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ การบริหารทำหน้าที่เป็นเครื่องมือในการดำเนินการจัดการเรียนการสอน แต่ไม่ใช่ดำเนินการเอง

โดยสรุปแล้วการบริหารเป็นกระบวนการและกิจกรรมที่สามารถใช้ในการบริหารงาน ในทุกระบบขององค์การ ข้อแตกต่างคือหน่วยงานหรือองค์การที่จะบริหารนั้นมีภารกิจหลักอะไร เช่น การบริหารการศึกษา ภารกิจหลักก็คือ การจัดการศึกษา ซึ่งมีกิจกรรมหลักคือการจัดการเรียนการสอนและการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังนั้นผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีหน้าที่หลักคือการจัดให้มีกระบวนการและกิจกรรมทางการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์และการเรียนรู้ตามจุดหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ในการบริหารงานที่ผู้บริหารรับผิดชอบนั้น ผู้บริหารต้องใช้ภาวะผู้นำในการระดมและใช้ทรัพยากรทั้งหลายทั้งปวง ในการดำเนินงานตามภารกิจขององค์การ ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

การบริหารสถาบันการศึกษาของรัฐ

สถานศึกษาของรัฐ เป็นหน่วยงานราชการเพื่อทำหน้าที่จัดการศึกษาให้กับเด็กและเยาวชนของประเทศ องค์การทางการศึกษาจัดเป็นองค์การบริการประเภทหนึ่ง และเมื่อกล่าวถึงองค์การในการให้บริการ คนทั่วไปมักจะนึกถึงสองสิ่ง คือ การจัดการให้โดยไม่คิดมูลค่า หรือ ฟรี และยังเป็นองค์การบริการที่เป็นหน่วยงานรัฐแล้วมักจะมีภาพลักษณ์พวงท้ายด้วยว่าการดำเนินงานที่ไม่ค่อยจะมีคุณภาพและ ประสิทธิภาพ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าเป็นความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนและเป็นผลเสียต่อกิจการบ้านเมืองไม่น้อย ความเข้าใจคลาดเคลื่อนประการแรกคือ เข้าใจว่าองค์การให้บริการทั้งหลาย ผู้ใช้บริการไม่ต้องจ่ายเงิน หรือจ่ายเงินน้อย เช่น หน่วยราชการทั้งหลาย สถานศึกษาของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจต่างๆ ความจริงแล้วผู้ให้บริการทุกคน ในฐานะประชากรของประเทศจ่ายค่าบริการทางอ้อมโดยการจ่ายเป็นภาษีและได้นำเงินเหล่านั้นเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินกิจการบริการต่างๆ ซึ่งรัฐจัดสรรเป็นงบประมาณในการลงทุนและการดำเนินการ เช่น ค่าสิ่งปลูกสร้าง เงินเดือนและค่าตอบแทนต่างๆ ค่าสาธารณูปโภคและอื่นๆ ดังนั้นผู้ให้บริการจึงไม่ใช่เจ้านายของผู้มาใช้บริการ

ความเข้าใจคลาดเคลื่อนประการที่สอง คือ คนส่วนใหญ่ รวมทั้งข้าราชการทั้งหลาย เห็นว่างานบริการของรัฐต้องมีสถานะเป็นหน่วยงานราชการ ไม่ต้องแข่งขันคนอื่น ซึ่งแปลว่าไม่ต้องมีคุณภาพและประสิทธิภาพก็ได้

ความเข้าใจในคลาดเคลื่อนที่สามคือ หน่วยงานของรัฐมีความมั่นคงสูง ไม่มีวันล่มสลายหรือเจ๊ง เพราะทุกปีรัฐจะจัดสรรงบประมาณให้ดำเนินการอยู่แล้ว แต่อาจจะลืมนิดต่อไปว่า การที่หน่วยงานราชการ รวมทั้งองค์การทางการศึกษาที่ไม่มีคุณภาพและด้อยประสิทธิภาพนั้น จะส่งผลสำคัญต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้ใช้บริการและประชาชนโดยรวมต่อไป ยิ่งถ้าเป็นองค์การทางการศึกษาแล้ว จะส่งผลกระทบต่อคุณภาพของทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อเรื่องอื่น ๆ ตามมาอีกมาก

ความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนทั้งสามประการนี้ ทำให้การบริหารบ้านเมืองของเรามีปัญหาอยู่ในปัจจุบัน เพราะความจริงแล้วหน่วยงานของรัฐยังจำเป็นต้องมีคุณภาพและประสิทธิภาพ เพราะหน่วยงานของรัฐเป็นกลไกที่จะให้บริการและอำนวยความสะดวกแก่บุคคลและหน่วยงานเอกชน ซึ่งเป็นหน่วยผลิตทางเศรษฐกิจที่แท้จริงของประเทศ ให้ได้รับความสะดวก ปลอดภัยและมีศักยภาพพอที่จะแข่งขันกับประเทศอื่นได้ กรณีหน่วยงานทางการศึกษาซึ่งอยู่ในสภาพใกล้เคียงกัน แต่ที่เข้าใจผิดกันอยู่ในปัจจุบันว่าตัวเองเป็นผู้ผลิตกำลังคนที่สำคัญของประเทศ จริงๆ แล้วที่เป็นเช่นนี้เพราะสถาบันของรัฐมีค่าใช้จ่ายน้อยกว่าเอกชนเท่านั้นเอง จึงดึงดูดและได้คนที่มีไอคิวสูงกว่าเอกชนน้อยเข้าไปเรียน แต่เมื่อเข้าไปแล้วไม่แน่ใจว่าจะสามารถจะพัฒนาศักยภาพเพิ่มขึ้นได้มากน้อยเพียงใด ก็ยังเป็นที่ยังสงสัยกันอยู่ โดยเฉพาะเมื่อเปรียบเทียบกับมาตรฐานของประเทศอื่น แต่แน่นอนเมื่อสำเร็จการศึกษาออกมาแล้ว ก็ย่อมมีคนเก่งกว่าคนอื่น พอที่จะให้หน่วยงานต่างๆ เลิกไปทำงานได้อยู่ดี แต่อาจจะได้เพียงแค่นคนสูงที่สุดในหมู่คนแคระไปทำงานเท่านั้น ดังนั้น หากเราต้องการผลิตผลทางการศึกษาที่มีคุณภาพ เราต้องมีการบริหารที่มุ่งคุณภาพ เพราะคุณภาพคือหัวใจสำคัญในการแข่งขันในยุคปัจจุบัน ดังข้อสรุปในหนังสือขายดีของ Peters และ Waterman (1982) ดันดันหาความเป็นเลิศในบริษัทชั้นนำของอเมริกา ซึ่งพบว่าที่บริษัทอเมริกันสู้บริษัทของญี่ปุ่นไม่ได้ เนื่องมาจาก “คุณภาพ” ข้อเท็จจริงก็คือคนที่นำบริษัทญี่ปุ่นสู่คุณภาพคือ Deming และ Juran กล่าวถึงใน Arcaro (1995) งานวิจัยของนักวิชาการทั้งสองเน้นกระบวนการคุณภาพเป็นเป้าหมายสูงสุดในการดำเนินงานขององค์กร ผู้วิจัยเชื่อว่าคุณภาพยังจะเป็นกฎแห่งความอยู่รอดของการบริหารงานในศตวรรษที่ยี่สิบเอ็ดต่อไป ดังนั้นการที่บทบัญญัติในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในหมวด 6 (ราชกิจจานุเบกษา, 2542) ได้กำหนดให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการบริหารการศึกษาของไทยนั้น นับว่าเป็นแนวคิดและหลักการที่สอดคล้องกับยุคสมัยอย่างยิ่ง แม้จะมีปัญหาในทางปฏิบัติหลายประการอยู่ก็ตาม

แนวการบริหารการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ บัญญัติไว้ในหมวด 5 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมในระยะต่อมาอีกสองฉบับ โดยมีเจตนารมณ์ที่จะกระจายอำนาจการบริหารไปยังเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาให้มากขึ้น โดยเฉพาะการกระจายอำนาจการบริหารงานทั้งสี่งาน คือ งานวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป เพราะการบริหารงานวิชาการนั้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดภาระงานไว้ 17 รายการ (สมาน อัครภูมิ, 2554) เพื่อเป็นแนวในการดำเนินงานของสถานศึกษา ดังนี้ (1) การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นในการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น (2) การวางแผนงานด้านวิชาการ (3) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา (4) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา (5) การพัฒนากระบวนการเรียนการสอน (6) การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน (7) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา (8) การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ (9) การนิเทศการศึกษา (10) การแนะแนว (11) การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา (12) การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ (13) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น (14) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่ บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา (15) การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา (16) การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในการศึกษา และ (17) การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก

ได้กล่าวมาแล้วว่าคุณภาพเป็นยอดปรารถนาของทุกคน ไม่ว่าจะเป็นผู้ผลิตหรือผู้ให้บริการ และลูกค้า แต่ปัญหาสำคัญก็คือ คุณภาพที่ว่านั่นคืออะไร คุณภาพของคุณกับของผู้วิจัย เหมือนกันหรือไม่ คุณภาพของผู้ให้และผู้ใช้บริการเป็นสิ่งเดียวกันหรือเป็นคนละเรื่องเดียวกัน ดังนั้นจุดเริ่มต้นสำคัญของคุณภาพจึงอยู่ที่นิยามคุณภาพ ซึ่งจะใช้นิยามไหนอย่างไรให้ตกลงกันได้ก่อน หาไม่แล้วจะถกเถียงกันไม่มีที่สิ้นสุด

ความหมายคุณภาพ

แม้ว่าคุณภาพเป็นสิ่งที่พึงปรารถนาของคนส่วนใหญ่ แต่หาคำนิยามที่ตรงใจหรือถูกใจทุกคนนั้นเป็นเรื่องยาก นักวิชาการหลายคนเขียนหนังสือเกี่ยวกับคุณภาพ แต่ไม่นิยามคุณภาพของตนเอง และที่ให้นิยามไว้ก็ไม่ค่อยตรงกัน Foster (2004 5-6) อธิบายเกี่ยวกับคุณภาพว่า ขึ้นอยู่กับฐานคุณภาพที่เรากำหนด เช่น ถ้านิยามคุณภาพตามผลผลิต คุณภาพก็จะหมายถึงส่วนประกอบและคุณลักษณะของผลิตภัณฑ์ที่ผลิต แต่ถ้านิยามคุณภาพเชิงคุณค่า คุณภาพก็จะหมายถึงความคุ้มค่าของผลิตภัณฑ์กับคุณค่าของผลิตภัณฑ์นั้นๆ เป็นต้น และ Foster แบ่งฐานคิดในการนิยามคุณภาพไว้ห้าฐาน คือ คุณภาพตามมุ่งหวัง (Transcendent) คุณภาพตาม

ผลผลิต (Product-based) คุณภาพตามผู้ใช้ (User-based) คุณภาพตามผู้ผลิต (Manufacturing-based) และคุณภาพเชิงคุณลักษณะ (Value-based)

Kaufman และ Zahn (1993) ชี้ว่าคุณภาพอยู่ที่ความพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจของลูกค้า คนตัดสินใจซื้ออยู่ที่ไหนขึ้นอยู่กับที่เขาเห็นว่ารถยนต์นั้นมีคุณภาพและคุ้มค่าในการจ่ายเงิน ดังนั้นในองค์การคุณภาพ ผู้บริหารองค์การและพนักงานทุกคนมีหน้าที่สร้างสรรค์สินค้าหรือบริการที่ตอบสนองความพึงพอใจของลูกค้าเป็นสิ่งสำคัญ นักวิชาการทั้งสองท่านกล่าวต่อไปว่า คุณภาพในองค์การทางการศึกษาจะเกี่ยวข้องกับการทำให้องค์การเสมือนหนึ่งสิ่งมีชีวิต มีพลวัต มีการเปลี่ยนแปลง และผลผลิตที่มีศักยภาพในการเปลี่ยนแปลง ไม่ว่าจะเป็นตัวผู้เรียนเอง ครู และผู้บริหาร คุณภาพเป็นความรักและความใส่ใจในความเป็นเลิศก็ตาม แม้ว่าจะมีผู้นิยามคุณภาพไว้แตกต่างกัน ปัญหาคือนักวิชาการ ครูอาจารย์ หรือผู้บริหารจำนวนหนึ่งไม่ค่อยสบายใจกับการใช้คำว่าลูกค้าเท่าไรนัก (Stone, 2006) จึงเรียกลูกค้าว่าผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (stakeholders)

Sallis (1997) อธิบายว่าคุณภาพ หรือ quality มาจากภาษาละตินว่า “quails” หมายความว่า “ประเภทหรือชนิดของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง” ในการนำคำนี้มาอธิบายคุณภาพสินค้าหรือบริการ เป็นสิ่งที่ยากไม่ใช่น้อย เพราะคำว่าคุณภาพ เป็นแนวคิดที่ไม่นิ่งและเลื่อนไหล ดังนั้นจึงเป็นเรื่องยากที่จะเข้าใจคุณภาพโดยไม่ทราบฐานคิดที่กำหนดคุณภาพนั้น ๆ และก็เป็นเรื่องยากที่จะออกแบบการบริหารให้ได้คุณภาพ ถ้าเราไม่สามารถระบุคุณภาพที่เราต้องการได้ Sallis แบ่งคุณภาพออกเป็นสองลักษณะคือ คุณภาพแบบสัมบูรณ์ (Quality as an absolute) กับคุณภาพเชิงสัมพัทธ์ (Quality as a relative notion) ซึ่งเป็นฐานคิดที่ผู้วิจัยนำมาสรุปว่า คุณภาพโดยทั่วไปแล้วมีอยู่สองลักษณะใหญ่ๆ คือ คุณภาพเชิงสัมบูรณ์ (Absolute quality) กับคุณภาพเชิงสัมพัทธ์ (Relative quality) (สมาน อัครภูมิ, 2551) ดังนี้

คุณภาพเชิงสัมบูรณ์

คุณภาพเชิงสัมบูรณ์ หมายถึง คุณภาพเชิงสรุปและคุณค่าเฉพาะบุคคล หรือกลุ่มบุคคล ซึ่งอาจจะได้ข้อสรุปจากชื่อเสียง ประวัติและผลงาน ตลอดจนการอ้างอิงจากบุคคลอื่นในสังคม เช่น รถยนต์บางยี่ห้อ หรือโรงเรียนที่มีชื่อเสียงบางแห่ง เป็นต้น ผลิตภัณฑ์หรือบริการเหล่านั้นจะมีคุณภาพแท้จริงอย่างไรไม่ทราบ แต่เมื่อผลิตภัณฑ์หรือบริการเหล่านั้นได้รับการเชื่อถือและยอมรับของคนในสังคมว่า “ดี” คนก็จะเชื่อถือ ยอมรับ และเชื่อว่าผลิตภัณฑ์หรือบริการเหล่านั้นมีคุณภาพไปด้วย

การที่ผลิตภัณฑ์หรือบริการใดจะได้รับการยอมรับว่ามีคุณภาพเชิงสัมบูรณ์ โดยไม่ต้องตรวจสอบหรือพิสูจน์มากนัก ก็คงไม่ใช่เรื่องบังเอิญ หรือ โชคช่วย แต่น่าจะเป็นผลมาจากความใส่ใจ ทุ่มเท และมีพัฒนาการยาวนาน มีประวัติและผลงานปรากฏเป็นที่เชื่อถือของคนโดยทั่วไป เพียงแต่ผู้ผลิตหรือให้บริการคุณภาพเหล่านั้น ไม่ได้เขียนมาตรฐานหรือตัวบ่งชี้

คุณภาพไว้อย่างเป็นทางการเท่านั้น เพื่อให้คุณภาพได้รับการประกันและประกาศไว้อย่างเป็นทางการและเป็นสาธารณะ นักวิชาการจึงได้คิดระบบและวิธีการประกันคุณภาพผลิตภัณฑ์หรือบริการไว้ล่วงหน้าโดยกำหนดมาตรฐานคุณภาพไว้ และหากองค์กรสามารถดำเนินการได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ก็ยอมรับว่าหน่วยงานนั้นมีคุณภาพ ซึ่งคุณภาพตามเกณฑ์เหล่านี้เรียกว่า “คุณภาพเชิงสัมพัทธ์” ดังจะได้นำเสนอต่อไป

คุณภาพเชิงสัมพัทธ์

คุณภาพเชิงสัมพัทธ์ เป็น คุณภาพเชิงเปรียบเทียบสภาพที่เป็นอยู่กับสภาพที่คาดหวัง ซึ่งโดยทั่วไปแล้วจะมีการกำหนดนิยามและมาตรฐานการศึกษา (ที่มุ่งหวังไว้) และใช้เกณฑ์ดังกล่าวเป็นไม้บรรทัดวัดคุณภาพของหน่วยงาน ความจริงแล้วคุณภาพเชิงสัมบูรณ์ก็มีการเปรียบเทียบเหมือนกัน แต่เป็นมาตรฐานเฉพาะบุคคลและเป็นการเปรียบเทียบประวัติและผลงานที่ปรากฏอยู่มากกว่าการเปรียบเทียบสภาพที่เป็นอยู่กับเกณฑ์คุณภาพที่กำหนดไว้

สำหรับระบบประกันและการประเมินคุณภาพการศึกษาของไทยในปัจจุบันนี้ ใช้แนวคิดและวิธีการคุณภาพเชิงสัมพัทธ์ โดยใช้มาตรฐานเป็นตัวบ่งชี้ในการเปรียบเทียบและวัดระดับคุณภาพ หรือที่ผู้วิจัย เรียกว่า “คุณภาพตามมาตรฐาน” หมายความว่า “สถานศึกษาใดก็ตามที่ทำได้ตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ ถือว่ามีคุณภาพ” ถ้าเราเห็นว่าเกณฑ์คุณภาพยังไม่เหมาะสม ให้แก้ไขที่เกณฑ์มาตรฐาน แต่ถ้าตราบใดเรายังใช้มาตรฐานนั้นอยู่ เราก็จะถือว่ามาตรฐานเหล่านั้นคือเกณฑ์คุณภาพ

มาตรฐานและตัวบ่งชี้ในการประเมินคุณภาพภายนอก รอบ 3 ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

มาตรฐานการศึกษาและตัวบ่งชี้ในการประเมินภายนอก รอบ 3 ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของ สมศ. ตามคู่มือการประเมินคุณภาพภายนอก รอบ 3 (พ.ศ. 2554-2558) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ฉบับสถานศึกษา พ.ศ. 2554 (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), 2553) โดยสรุปมี 4 มาตรฐาน 12 ตัวบ่งชี้ (หลัก) และ 25 ตัวบ่งชี้ (ย่อย) แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มตัวบ่งชี้พื้นฐาน อัตลักษณ์ และมาตรการส่งเสริม ซึ่งสามารถจัดระบบและกลุ่มเพื่อประโยชน์ในการทำความเข้าใจและเป็นฐานในการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก

สรุปผลการวิจัย

1. สรุปสาระเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก

จากการประมวลประสบการณ์ภาคสนาม พบว่า นักศึกษาได้รับประสบการณ์ตรงในการเตรียมการรับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก รอบ 3 เชิงลึก หลายเรื่อง โดยเฉพาะการตั้งผู้รับผิดชอบและคณะทำงานเตรียมการรับการประเมิน เป็นรายตัวบ่งชี้ ส่วนความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก รอบ 3 ระดับการศึกษาขั้น

พื้นฐานนั้น นักศึกษาควรทำความเข้าใจความหมายของ คุณภาพและระบบประกันคุณภาพ การศึกษาของไทย สำหรับความหมายของคุณภาพในการวิจัยครั้งนี้ มีสองลักษณะใหญ่ ๆ คือ คุณภาพเชิงสัมบูรณ์ซึ่งเป็นคุณภาพความชอบหรืออุดมคติของผู้นิยาม และคุณภาพเชิงสัมพัทธ์ ซึ่งเป็นคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และในการประกันคุณภาพการศึกษาไทยเป็นการประกันคุณภาพตามความหมายเชิงสัมพัทธ์ กล่าวคือมีการกำหนดมาตรฐานและตัวบ่งชี้มาตรฐานคุณภาพขึ้นมา เพื่อการดำเนินการประกันคุณภาพและประเมินคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

การประกันคุณภาพการศึกษาไทย มีสองระบบ คือการประกันคุณภาพภายใน ซึ่งเป็นระบบที่สถานศึกษาและต้นสังกัดจะดำเนินการเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และการประกันคุณภาพภายนอก ซึ่งสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก หรือ สมศ. เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการ ส่วนมาตรฐานคุณภาพการศึกษาที่ สมศ. กำหนดใช้ในการประเมิน รอบ 3 เรียกว่า ตัวบ่งชี้ ซึ่งมีทั้งหมด 12 ตัวบ่งชี้ คือ 1) ผู้เรียนมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี 2) ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดี 3) ผู้เรียนมีความใฝ่รู้ และเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง 4) ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น 5) ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนตามหลักสูตร 6) ประเมินคุณภาพของครูโดยการประเมินเกี่ยวกับประสิทธิผลของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 7) ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการและพัฒนาสถานศึกษา 8) การดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน 9) การพัฒนาให้บรรลุตามปรัชญา ปณิธาน พันธกิจ และวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสถานศึกษา 10) การพัฒนาจุดเน้นและจุดเด่นที่ส่งผลกระทบต่อเป็นเอกลักษณ์ของสถานศึกษา 11) การดำเนินงานโครงการพิเศษเพื่อส่งเสริมบทบาทของสถานศึกษา และ 12) ประเมินโครงการที่จะส่งผลต่อการส่งเสริมสถานศึกษาเพื่อยกระดับมาตรฐาน รักษามาตรฐาน และพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ

2. สรุปผลการศึกษาคำถามความเข้าใจของนักศึกษา

ผลการศึกษาคำถามความเข้าใจของนักศึกษาเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก รอบ 3 ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 80 ของนักศึกษาทั้งหมด ประเมินตนเองว่ามีความรู้ความเข้าใจตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ ประเมินว่าตนเองมีความรู้ความเข้าใจไม่ต่ำกว่า 8 ระดับ จาก 10 ระดับ ส่วนความคิดเห็นเพิ่มเติม สรุปได้ว่า การออกเก็บข้อมูลภาคสนามครั้งนี้ ทำให้เห็นปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก การเก็บข้อมูลประกอบการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็น แต่เป็นปัญหาในทางปฏิบัติพอสมควร การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการเตรียมการและการรับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก ยังมีปัญหาในทางปฏิบัติพอสมควร

3. สรุปผลการศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษา

ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาต่อประสบการณ์และการเรียนรู้เกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกที่ได้จากการศึกษาภาคทฤษฎีในชั้นเรียน และการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่ศึกษาในสภาพจริงนั้น พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจตามเกณฑ์ประเมินที่กำหนดไว้ คือ มีความพึงพอใจในระดับมากขึ้นไป

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยที่นำเสนอและสรุปไว้ข้างต้นนั้น มีประเด็นที่ควรมาอภิปรายดังนี้

1. มาตรฐานที่ใช้เป็นแนวในการประกันและประเมินคุณภาพการศึกษาโดยต้นสังกัด ซึ่งจะใช้เป็นแนวในการประกันคุณภาพภายในและที่ สมศ.ใช้เป็นแนวในการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก ยังไม่เป็นชุดเดียวกัน และมีวิธีการประเมินแตกต่างกัน เป็นต้นเหตุปัญหาทั้งในการประกันคุณภาพการศึกษาของไทย และสร้างความสับสนให้กับนักศึกษาที่ศึกษาเรื่องนี้ ซึ่งเป็นปัญหาที่ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตมาหลายครั้ง (สมาน อัครวภูมิ, 2551) และยังสะท้อนปัญหานี้ตามที่นักศึกษาพบในการเก็บข้อมูลภาคสนามในครั้งนี้ ดังที่นำเสนอไปแล้วในงานวิจัยของ สุภาวรรณ จันทะบุตร และคณะ (2556) ทั้งนี้เพราะสถานศึกษาต้องดำเนินงานทั้งการประกันคุณภาพภายในและเตรียมรับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกคู่ขนานกันไป ทำให้ดูเหมือนเป็นการเพิ่มภาระโดยไม่จำเป็น

2. บทบาทของคณะกรรมการในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษา และการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกนั้น แม้ว่าจะเป็ยบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยระบบเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) และแนวปฏิบัติของคณะกรรมการสถานศึกษาในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสถานศึกษา รวมทั้งการประกันคุณภาพการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ) จะกำหนดบทบาทของคณะกรรมการไว้ อย่างชัดเจน แต่เป็นสิ่งที่เป็นไปได้ยากในทางปฏิบัติดังรายงานการเก็บข้อมูลภาคสนามของนักศึกษา (นิวัฒน์ สังข์ศิริ และคณะ, 2556) ทั้งนี้เป็นเพราะว่าโดยบทบาทหน้าที่หลักของคณะกรรมการสถานศึกษาที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ราชกิจจานุเบกษา, 2542) ส่วนการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบและคณะทำงานรับผิดชอบการเตรียมการรับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก รอบ 3 ก็เป็นเรื่องการกระจายงานและความรับผิดชอบให้งานเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

3. นักศึกษาส่วนใหญ่ประเมินตนเองว่าได้รับประสบการณ์ และการเรียนรู้เรื่องการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก รอบ 3 ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ร้อยละ 80 ขึ้นไป และมีความพึงพอใจต่อประสบการณ์และการเรียนรู้ในระดับมากขึ้นไป จากการเข้าร่วมกิจกรรมการวิจัยในชั้นเรียน โดยเฉพาะการออกเก็บข้อมูลนั้น อาจจะเป็นเพราะว่าการได้

เรียนรู้ทั้งในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติจะช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจเรื่องที่ศึกษา และมีเจตคติที่ดีต่อเรื่องนั้นด้วย

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 การนำประสบการณ์ หรือใช้ประสบการณ์ให้เป็นประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอนเป็นกิจกรรมที่ควรได้รับการส่งเสริม และผู้สอนควรได้นำไปใช้เป็นแนวในการจัดการเรียนการสอนของตน เพราะจะทำให้ผู้สอนได้เชื่อมโยงประสบการณ์การทำงาน สู่การจัดการเรียนการสอนด้วย

1.2 ความจริงแล้วการเชื่อมโยงประสบการณ์ทำงานกับการจัดการเรียนการสอนอย่างเดียวก็น่าจะเป็นประโยชน์ต่อคุณภาพการจัดการเรียนการสอนในตัวเองอยู่แล้ว แต่การใช้วิธีการวิจัยในชั้นเรียนมาเป็นเครื่องมือในการดำเนินการก็จะทำให้ผู้สอนและผู้เรียนเพิ่มความกระตือรือร้นในการดำเนินงานมากขึ้น รอบคอบขึ้น แต่ก็ไม่อย่าให้ผู้สอนมีความกังวลใจเกี่ยวกับวิธีการวิจัยและการรายงานการวิจัย จนเป็นข้อจำกัดในการประยุกต์ใช้ประสบการณ์ทำงานในการจัดการเรียนการสอน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ผู้สนใจรูปแบบการวิจัยนี้ อาจจะวิจัยในชั้นเรียนโดยการประยุกต์ใช้แนวคิดอื่น ๆ ในการจัดโอกาสให้นักศึกษาได้เรียนรู้ภาคสนามได้

2.2 ผู้สนใจอาจจะวิจัยในชั้นเรียน เพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการทำหน้าที่ผู้ประเมินคุณภาพการศึกษา โดยการออกแบบวิธีการเก็บข้อมูลและรายงานภาคสนามในการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- นิวัฒน์ สิงห์ศิริ และคณะ. (2556). *รายงานเก็บข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลคณะกรรมการสถานศึกษา*. เอกสารอัดสำเนา.
- รับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก.สำนักงาน. (2553). *คู่มือการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ. 2554-2548) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ฉบับสถานศึกษา พ.ศ. 2554*. กรุงเทพฯ: แม็ทพอยท์.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 116 ตอนที่ 74 ก (19 สิงหาคม 2542).

- ศูนย์เครือข่าย สมศ. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี. (2553). รายงานสรุปผลการดำเนินงานโครงการจัดประชุมการส่งเสริมให้สถานศึกษา เตรียมความพร้อมรับการประเมินภายนอกกรอบสาม ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ 2553. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี: เอกสารสำเนาเย็บเล่ม.
- สมาน อัครภูมิ. (2551). เส้นทางสู่คุณภาพและมาตรฐานการศึกษา.อุบลราชธานี: อุบลกิจออฟเซ็ทการพิมพ์.
- _____. (2554). การบริหารการศึกษสมัยใหม่: หลักการ ทฤษฎี และการปฏิบัติ. อุบลราชธานี: อุบลกิจออฟเซ็ทการพิมพ์.
- _____. (2555). ทำอย่างไรจึงจะผ่านการประเมินคุณภาพรอบ 3. อุบลราชธานี: อุบลกิจออฟเซ็ทการพิมพ์.
- สุภาวรรณ จันทะบุตรและคณะ. (2556). รายงานเก็บข้อมูลตามตัวบ่งชี้ที่ 1. เอกสารอัดสำเนา.
- Arcaro, Jerome S. (1995). *Quality in Education: An Implementation Handbook*. Florida: St. Lucie Press.
- Campbell, Ronald F., Corbally, John E., and Nystrand, Raphael O. (1983). *Introduction to Educational Administration*. Boston: Allyn and Bacon.
- Foster, S.T. (2004). *Managing Quality: An Integrative Approach*. 2nd ed. New Jersey: Pearson Prentice Hall.
- Kaufman, Roger and Zahn Douglas.(1993). *Quality Management Plus: The Continuous Improvement of Education*. California: Corwin Press.
- Knezevich, Stephen J. (1962). *Administration of Public Education*. New York: Harper & Row Publisher.
- Peters, T.J. and Waterman, (1982). *R.H. In Search of Excellence: Lessons from America's Best-Run Companies*. New York: Harper Collins.
- Sallis, Edward. (1997). *Total Quality Management in Education*. 2nd ed. London: Kogan Page.
- Stone, John. (2006f). *Increasing Effectiveness: A Guide to Quality Management*. 2nd ed. London: Routledge.

สภาพ ปัญหา และแนวทางในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาโยธธา เขต 1.

A Study of Status, Problems, and Approaches of the Children Support System in Schools under the Yasothon Primary Educational Service Area Office 1.

อัญชลียา ยอดมัน¹ อานันต์ ทาปทา² ชวนคิด มะเสนะ³
Auntaleeya Yodmun¹, Arnan Tarpta², Chuankid Masena³

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบสภาพปัญหา และแนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาโยธธา เขต 1

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 132 คน และครู จำนวน 331 คน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาโยธธา เขต 1 ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ .87 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่า t

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาโยธธา เขต 1 รวมทั้งด้าน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก และปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาโยธธา เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับน้อย

¹ หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี (Master Degree in Educational Administration, Ubon Ratchathani Rajabhat University)

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์, ดร. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี (Assistant Professor, Dr. Faculty of Humanity and Social Science, Ubon Ratchathani Rajabhat University)

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์, ดร. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี (Assistant Professor, Dr. Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University)

2. การเปรียบเทียบสภาพและปัญหาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาโยธธา เขต 1 จำแนกตามเพศ ตำแหน่ง และประสบการณ์ทำงาน พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน

3. แนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาโยธธา เขต 1 ใน 5 ด้าน พบว่า ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โรงเรียนควรจัดทำข้อมูลนักเรียนตามสมุดรายนามของโรงเรียนเป็นรายบุคคล เป็นรายชั้นเรียน โดยครูประจำชั้นเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบ ด้านการคัดกรองนักเรียน โรงเรียนควรดำเนินการวิเคราะห์เพื่อคัดกรองนักเรียนตามแบบฟอร์มบันทึกมาตรฐานของ สพฐ. ตามเกณฑ์การคัดกรอง ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน โรงเรียนควรดำเนินการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนทุกๆ ด้าน ส่งเสริมและพัฒนาด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์โดยเน้นให้ชุมชนมีส่วนร่วม ด้านการป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไข โรงเรียนควรใช้ระบบของกิจกรรมลูกเสือเข้ามาช่วยในการเรียนการสอนทักษะชีวิต ให้คำปรึกษานักเรียนที่มีปัญหาและแก่นักเรียนที่ทำผิดและกลุ่มเสี่ยงด้านทางเพศและยาเสพติด ด้านการส่งต่อนักเรียน โรงเรียนควรดำเนินการส่งต่อนักเรียนเมื่อจบการศึกษาระดับชั้นสูงสุด โดยจัดให้นักเรียนได้รับการแนะแนวจากโรงเรียนใกล้เคียง เพื่อให้นักเรียนได้เรียนต่อระดับชั้นมัธยมศึกษา 100% ทุกๆ ปี

คำสำคัญ : ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาโยธธา เขต 1

Abstract

The purposes of this research were to 1) study status, problems, and approaches of the children support system in schools under the Yasothorn Primary Educational Service Area Office 1, 2) compare opinions between administrators and teachers regarding status and problems on the children support system in schools under the Yasothorn Primary Educational Service Area Office 1, and 3) study for the approaches to develop the children support system in schools under the Yasothorn Primary Educational Service Area Office 1. Samples were 132 administrators and 331 teachers selected by using the simple random sampling method. The research instruments included a 5-rating scale questionnaire with reliability at .87. Statistics used in analyzing the data were percentage, average, standard deviation, and t-test.

Results of the research were indicated as follows:

1. The overall results of the children support system approach in schools under the Yasothorn Primary Educational Service Area Office 1 were found at high level and problems in approaching the children support system were at low level.

2. Results on the comparison of opinions between administrators and teachers towards the status and problems in approaching the children support system indicated that there were no significant difference regarding genders, positions, and years of experiences.

3. Approaches in developing the children support system in schools under the Yasothorn Primary Educational Service Area Office 1 were identified in 5 aspects. Results suggested that in the aspect of knowing students individually, the information of individual students should be recorded systematically by homeroom teacher. In the aspect of screening students, individual information should be analyzed by using the standard screening form provided by the Office of the Basic Education. In the aspect of supporting and developing students, schools should support and develop the desired characteristics with the emphasis on the community engagement. The aspect of preventing, assisting, and solving found that schools needed the involvement of boy scout activities in teaching and learning life skills, giving advices, and providing awareness of misbehaviors, sexual, and drugs. In the aspect of student transferring, schools should transfer students to secondary schools nearby for a 100% every year after their graduation.

Keywords: Children support system, Yasothorn Primary Educational Service Area Office 1

บทนำ

การพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม และวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวัง โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษานั้น นอกจากจะดำเนินการด้วยการส่งเสริม สนับสนุนนักเรียนแล้ว การป้องกันและการช่วยเหลือปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับนักเรียน ก็เป็นสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งของการพัฒนา เนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ทั้งด้านการสื่อสาร เทคโนโลยีต่างๆ ซึ่งนอกจากจะส่งผลกระทบต่อผู้คนในเชิงบวกแล้ว ในเชิงลบก็ปรากฏผลกระทบด้วยเช่นกัน เป็นต้นว่าปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาการระบาดของสารเสพติด ปัญหาการ

แข่งขันในรูปแบบต่างๆ ปัญหาครอบครัว ก่อให้เกิดความทุกข์ ความวิตกกังวล ความเครียด การปรับตัวที่ไม่เหมาะสม หรืออื่นๆ ที่เป็นผลเสียต่อสุขภาพจิตและสภาพกายของทุกคนที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น ภาพความสำเร็จที่เกิดจากการพัฒนานักเรียนให้เป็นไปตามความมุ่งหวังนั้น จึงต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทุกคน โดยเฉพาะบุคลากรครูทุกคนในโรงเรียน ซึ่งมีครูที่ปรึกษาเป็นหลักสำคัญในการดำเนินการต่างๆ เพื่อการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนอย่างใกล้ชิด ด้วยความรักและเมตตาที่มีต่อศิษย์ และภาคภูมิใจในบทบาทที่มีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชนให้เติบโตองงาม เป็นบุคคลที่คุณค่าของสังคมต่อไป

นอกจากนี้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษา ว่าต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (มาตรา 6) และแนวการจัดการศึกษายังได้ให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนโดยยึดหลักว่า ทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (มาตรา 22) ในการจัดการศึกษาต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสม ของแต่ละระดับการศึกษา ซึ่งเรื่องหนึ่งที่กำหนดให้ดำเนินการ คือเรื่องความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข (มาตรา 23 ข้อ (5)) ทั้งนี้การจัดกระบวนการเรียน ให้คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้ผู้เรียนรู้จักประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ให้รู้จักคิดเป็น ทำเป็น รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา อีกทั้งมีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมมือกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ (จามจุรี จำเมือง 2558: 65)

โรงเรียนเป็นสถาบันการศึกษา มีหน้าที่จัดการศึกษาให้กับนักเรียน โดยมีครูเป็นผู้ทำหน้าที่อบรมสั่งสอน เพื่อพัฒนาคนให้เป็นคนดี คนเก่ง และใช้ชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข การศึกษาของไทยในอดีต ครูมีหน้าที่ทั้งสอนหนังสือและสอนคนควบคู่กันไป ครูจะดูแลเอาใจใส่ลูกศิษย์อย่างใกล้ชิดและสม่ำเสมอ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของสังคม ปัจจุบันครูส่วนใหญ่มุ่งเน้นการสอนหนังสือมากกว่าการสอนคน ทำให้การดูแลเอาใจใส่นักเรียนลดลง อันเป็นผลให้นักเรียนมีพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์และสร้างปัญหาให้กับสังคม ผลกระทบที่สำคัญ ได้แก่ ปัญหาด้านการเรียน นักเรียนขาดความสนใจในการเรียน มาโรงเรียนสาย และหนีเรียน ปัญหาด้านความประพฤติ เกี่ยวกับการแต่งกายผิดระเบียบ ก้าวร้าวไม่สุภาพ ปัญหาการขาดระเบียบวินัย ไม่ปฏิบัติตามระเบียบและข้อบังคับของโรงเรียน ปัญหาด้านยาเสพติด ทำให้พบว่านักเรียนมีการทดลองใช้สารเสพติด และมีการแพร่ระบาดของยาเสพติดในโรงเรียนมัธยมศึกษา ปัญหาการทะเลาะวิวาท เทียวเตร่ มั่วสุมทางเพศ ที่ก่อให้เกิดผลเสียแก่ตัวเอง

และสังคม ส่งผลต่อคุณภาพประชาชนของประเทศและความเจริญของประเทศ ปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมคุณภาพของประชาชน คือการอบรมเลี้ยงดู และการจัดการศึกษา ครูจึงมีหน้าที่ดูแลส่งเสริม สนับสนุนป้องกัน และช่วยเหลือนักเรียนอย่างใกล้ชิด บทบาทหน้าที่ของครูนอกจากให้ความรู้ด้านวิชาการและวิชาชีพแล้ว ครูต้องรู้หลักจิตวิทยา ที่เป็นศาสตร์เกี่ยวกับพฤติกรรม และการกระทำของเด็ก เพื่อช่วยเหลือเด็กตามวัยและพัฒนาการต่างๆ ดังนั้นจึงจำเป็นที่นักเรียนต้องได้รับการดูแลเอาใจใส่อย่างดีจากพ่อแม่เมื่ออยู่ที่บ้าน และจากครูเมื่อมาอยู่ที่โรงเรียน ทำให้เกิดสัมพันธภาพระหว่างครูกับศิษย์ใกล้เคียงกันกับสัมพันธภาพระหว่างบิดามารดาและบุตร ผู้บริหารสถานศึกษาก้เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการบริหารและการจัดการศึกษา เพื่อบรรลุจุดหมายของการศึกษา ซึ่งจำเป็นต้องมีศักยภาพ สมรรถภาพและคุณลักษณะที่เอื้อต่อการจัดการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีความรู้ ความสามารถ และคุณธรรมจริยธรรม เพื่อดำเนินการให้บรรลุความสำเร็จตามเป้าหมาย และจุดมุ่งหมายของการบริหาร ที่มุ่งหวังให้การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทย ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม จริยธรรม รวมถึงวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547: 8) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายโสธรเขต 1 ได้ดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามแนวทางการดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยให้สถานศึกษาในสังกัด จัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อวางแผนและจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาช่วยเหลือ ป้องกันและแก้ไขปัญหาให้แก่นักเรียนในแต่ละด้าน แต่การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายโสธร เขต 1 ส่วนใหญ่ยังไม่บรรลุเป้าหมายตามแนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เนื่องจากสถานศึกษามีความแตกต่างหลากหลายทั้งรูปแบบการบริหารจัดการ ช่วงชั้นที่เปิดสอน วัยของนักเรียนที่ต้องใช้จิตวิทยาและทักษะในการทำความเข้าใจนักเรียนที่แตกต่างกัน ความรู้และความสามารถของผู้บริหารและครูในสถานศึกษาแต่ละแห่ง ซึ่งล้วนแต่เป็นปัญหา อุปสรรคต่อการดำเนินงานทั้งสิ้น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1, 2558: 12)

จากเหตุผลที่กล่าวมานั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา สภาพปัญหา และแนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัยเอง ต่อผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บังคับบัญชาระดับสูงขึ้นไปและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งให้สถานศึกษามีมาตรฐานในการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน อันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นคนดี มีความรู้ และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหาและแนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1
3. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาการดำเนินการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

ศึกษาสภาพ ปัญหาและแนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 โดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งจำแนกตาม เพศ ตำแหน่งและประสบการณ์ และแนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ประชากร

ประชากรในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 2,508 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 193 คน และครู จำนวน 2,315 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูจากสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 โดยผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 463 คน โดยแยกตามสัดส่วนเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 132 คน และครู จำนวน 331 คน ได้มาโดยสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ สถานะภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม 1. เพศ ชาย หญิง 2. ตำแหน่งผู้บริหารและครู 3. ประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 5 ปีและมากกว่า 5 ปี ขึ้นไป

ตัวแปรตาม ได้แก่ สภาพ ปัญหา และแนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ประกอบด้วย 5 ด้านดังนี้

1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน
3. ด้านการส่งเสริมและพัฒนาเด็กนักเรียน
4. ด้านการป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไข

5. ด้านการส่งต่อนักเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตอนที่ 1 มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) สำหรับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่า t

ตอนที่ 2 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามมาตราการวัดของลิเคอร์ท เป็นแบบสอบถามสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา กำหนดน้ำหนักคะแนนเป็น 5 ระดับ

ตอนที่ 3 คำถามปลายเปิดเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ด้าน

สรุปผลการวิจัย

1. การศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 รวมทุกด้าน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก และปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับน้อย

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 จำแนกตาม เพศ ตำแหน่ง และประสบการณ์ทำงานที่แตกต่างกัน พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน

3. แนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 ใน 5 ด้าน พบว่า 3.1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โรงเรียนควรจัดทำข้อมูลนักเรียนตามสมุดรายนามของโรงเรียนเป็นรายบุคคล เป็นรายชั้นเรียน โดยครูประจำชั้นเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบ 3.2) ด้านการคัดกรองนักเรียน โรงเรียนควรดำเนินการวิเคราะห์เพื่อคัดกรองนักเรียนตามแบบฟอร์มบันทึกมาตรฐานของ สพฐ. ตามเกณฑ์การคัดกรอง 3.3) ด้านการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน โรงเรียนควรได้ดำเนินการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียนทุก ๆ ด้าน ตามนโยบายของโรงเรียนให้สอดคล้องกับ สพฐ. และสพป. ชัยโสธร เขต 1 ส่งเสริมและพัฒนา ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ทั้งด้านวิชาการ และด้านกีฬา และชุมชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน 3.4) ด้านการป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไข โรงเรียนควรใช้ระบบของกิจกรรมลูกเสือเข้ามาช่วยในการเรียนการสอนทักษะชีวิตให้คำปรึกษาแก่นักเรียนที่มีปัญหาและแก่นักเรียนที่ทำผิดและกลุ่มเสี่ยงทางเพศและยาเสพติด 3.5) ด้านการส่งต่อนักเรียน โรงเรียนควรดำเนินการส่งต่อนักเรียน เมื่อจบการศึกษาระดับชั้นสูงสุด โดยจัดให้นักเรียน

ได้รับการแนะนำจากโรงเรียนใกล้เคียง เพื่อให้นักเรียนได้เรียนต่อระดับชั้นมัธยมศึกษา 100% ทุกๆ ปี

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับสภาพ ปัญหา และแนวทางในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 มีประเด็นที่จะมาอภิปราย ดังนี้

1. สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 รวมทุกด้าน โดยพิจารณารายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประพนอม แก้วสวัสดิ์ (2556:94) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัย สภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 พบว่าผู้บริหารและครู มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ด้านการรู้จัก นักเรียนเป็นรายบุคคล มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงสุด ได้แก่ โรงเรียนมีแผนและปฏิทินปฏิบัติงานการรู้จักข้อมูลพื้นฐานนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานเตรียมความพร้อม รองลงมา ได้แก่ ครูและผู้บริหารได้ดำเนินงานตามแผนปฏิบัติงานเกี่ยวกับการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และอันดับที่ 3 ได้แก่ ครูได้สรุปผลและรายงานผลเกี่ยวกับการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลต่อผู้บริหาร ผู้ปกครอง และชุมชนอย่างน้อยปีละ 1 ครั้งตามลำดับ ส่วนข้อที่ผู้บริหาร และครูเห็นว่ามีสภาพการดำเนินงานต่ำกว่าข้ออื่นๆ ได้แก่ ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติงานเกี่ยวกับการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 ที่มีเพศ ตำแหน่ง และ ประสบการณ์ที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อสภาพ ปัญหา และแนวทางในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็น เพราะนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้โรงเรียนดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนอย่างมีส่วนร่วมทุกคน จึงทำให้ ผู้บริหาร และครูมีความเข้าใจในทิศทางเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปิยะนุช นารอง (2550 : 102) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัย ความคิดเห็นของครูที่มีเพศต่างกัน ว่ามีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของครูใน สถานศึกษาชั้นพื้นฐานศูนย์อำนวยการเครือข่ายภูพานทอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 โดยรวมมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน และ

จำแนกเป็นรายด้านพบว่า การคัดกรองนักเรียนและการส่งเสริมนักเรียน ครูมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ส่วนการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การป้องกันปัญหา และการส่งต่อ มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นฤมล มะลิวัลย์ (2552: 121) ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ สภาพการบริหารงานตามมาตรฐานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13 จังหวัดตรัง การเปรียบเทียบ สภาพการบริหารงานตามมาตรฐานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13 จังหวัดตรัง จำแนกตามตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน พบว่า ผู้บริหาร และครู ที่มีตำแหน่งและประสบการณ์การทำงาน ต่างกัน มีสภาพการบริหารงานตามมาตรฐานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13 จังหวัดตรัง ไม่แตกต่างกัน

3. แนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 ใน 5 ด้าน พบว่า

3.1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โรงเรียนจัดทำข้อมูลนักเรียนตามสมุดรายนามของโรงเรียนเป็นรายบุคคล เป็นรายชั้นเรียนโดยครูประจำชั้นเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบ

3.2) ด้านการคัดกรองนักเรียน โรงเรียนดำเนินการวิเคราะห์เพื่อคัดกรองนักเรียนตามแบบฟอร์มบันทึกมาตรฐานของ สพฐ. ตามเกณฑ์การคัดกรอง

3.3) ด้านการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน โรงเรียนได้ดำเนินการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียนทุก ๆ ด้าน ตามแนวนโยบายของโรงเรียนให้สอดคล้องกับ สพฐ. และสพป. ยโสธร เขต 1 ส่งเสริมและพัฒนาด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ทั้งด้านวิชาการและด้านกีฬา รวมทั้งชุมชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน

3.4) ด้านการป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไข การป้องกัน ช่วยเหลือ และแก้ไขนักเรียน โรงเรียนได้ดำเนินการป้องกันโดยใช้ระบบของกิจกรรมลูกเสือเข้ามาช่วยในการเรียนการสอนทักษะชีวิต และมีเจ้าหน้าที่ตำรวจมาดำเนินการจัดกิจกรรมและร่วมสอนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อป้องกันนักเรียนจากสิ่งเสพติด ให้คำปรึกษา นักเรียนที่มีปัญหาและแก้ไข นักเรียนที่ทำผิดและกลุ่มเสี่ยงทางเพศและยาเสพติด

3.5) ด้านการส่งต่อนักเรียน โรงเรียนได้ดำเนินการส่งต่อนักเรียน เมื่อจบการศึกษาระดับชั้นสูงสุด คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยจัดให้นักเรียนได้รับการแนะแนวจากโรงเรียนใกล้เคียง เพื่อให้ นักเรียนได้เรียนต่อระดับชั้นมัธยมศึกษา 100% ทุก ๆ ปี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของของวาสนา บุญทอง (2552:98) ที่ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในเขตคุณภาพนาดี 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล พบว่าการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในเขตคุณภาพนาดี 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรีเขต 2 โดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากความร่วมมือของผู้ปกครอง นักเรียนในการให้ข้อมูลกับโรงเรียน การส่งเสริม สนับสนุน และให้ความสำคัญในการดำเนินงานจัดทำข้อมูลนักเรียนเป็น

รายบุคคล และความไม่ยุ่งยากในการออกเยี่ยมบ้านนักเรียนของครูที่ปรึกษา ด้านการคัดกรองนักเรียน พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในเขตคุณภาพนาดี 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรีเขต 2 โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการมีส่วนร่วมในการจัดทำเกณฑ์การแบ่งกลุ่มนักเรียนของครูที่ปรึกษา การมีส่วนร่วมในการแบ่งกลุ่มนักเรียนจากผู้ปกครองและความถูกต้องของผลการวิเคราะห์พฤติกรรมนักเรียนในการแบ่งกลุ่มนักเรียน ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในเขตคุณภาพนาดี 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรีเขต 2 โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมโฮมรูมและบันทึกความสม่ำเสมอในการจัดกิจกรรมก่อนเรียนให้กับนักเรียน และการให้ความสำคัญกับกิจกรรมก่อนเรียนของครูที่ปรึกษา ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก สถานศึกษามีการจัดความสอดคล้องในการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนกับความต้องการของนักเรียน ความพร้อมในการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนของครูที่ปรึกษา ความสม่ำเสมอในการจัดกิจกรรมก่อนเรียนให้กับนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในเขตคุณภาพนาดี 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรีเขต 2 โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสัมพันธ์ภาพระหว่างครูที่ปรึกษากับนักเรียน มาตรการที่ให้ครูที่ปรึกษาดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียนที่ชัดเจนโดยเน้นการปฏิบัติจริง และความศรัทธาน่าเชื่อถือของนักเรียนต่อครูที่ปรึกษา ด้านการส่งต่อนักเรียน พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในเขตคุณภาพนาดี 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรีเขต 2 โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ความพยายามของครูที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหา นักเรียนก่อนการส่งต่อนักเรียน ความพร้อมของนักเรียนในการรับความช่วยเหลือจากครูที่ปรึกษาและบุคลากรอื่น และความสม่ำเสมอในการติดตามผลการช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. สถานศึกษาควรจัดให้มีครูแนะแนวหรือครูที่ทำหน้าที่แนะแนวโดยเฉพาะ เพื่อเป็นผู้ให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาของนักเรียน
2. สถานศึกษาควรจัดกิจกรรม เพื่อการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนให้เกิดการเรียนรู้ เป็นบุคคลที่มีคุณภาพและคุณลักษณะอันพึงประสงค์โดยมีการใช้รูปแบบที่หลากหลายตามสภาพและความเหมาะสม เช่น การจัดกิจกรรมโฮมรูม (Homeroom) การประชุมผู้ปกครอง โครงการพิเศษต่างๆ เป็นต้น

3. สถานศึกษาควรส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหายุ่งยากซับซ้อนและต้องการความช่วยเหลือเฉพาะทาง ให้ผู้เชี่ยวชาญหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อรับการช่วยเหลือต่อไป

4. โรงเรียนควรประเมินผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อจะได้ข้อมูลสารสนเทศที่จะนำไปสู่การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาพฤติกรรมของนักเรียน

2. ควรมีการวิจัยสภาพระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้เป็นอย่างดีด้วยความอนุเคราะห์จาก ผศ.ดร.อานันท์ ทาปทา ผศ.ดร.ชวนคิด มะเสนา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่าเพื่อให้คำปรึกษา แนะนำ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่งตลอดมา ผู้วิจัยซาบซึ้งในความกรุณาและความเป็นแบบอย่างที่ดีของท่านเป็นอย่างมาก

ผู้วิจัยกราบขอบพระคุณ คุณแม่มาลี กล้าหาญ และคุณแม่สมคิด ยอดมัน ที่สนับสนุนการศึกษาและคอยเป็นกำลังใจอย่างดียิ่งตลอดระยะเวลาที่ศึกษาและทำการวิจัย คุณค่าและประโยชน์ของวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้แก่ บิดา มารดา และครูอาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัย

เอกสารอ้างอิง

เขตพื้นที่การศึกษา ยโสธร, สำนักงาน. (2558). *แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน*. ยโสธร: พิมพ์ดีการพิมพ์.

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน,สำนักงาน. (2547). *การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (รสป).

จามจุรี จำเมือง. (2558). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ : ไฮเอ็ดพับลิชชิง.

นฤมล มะลิวัลย์. (2552). *สภาพการบริหารงานตามมาตรฐานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 13 จังหวัดตรัง*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลลา.

ปิยะนุช นารอง. (2550). *การศึกษาปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ศูนย์อำนาจการเครือข่ายภูพานทอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 1*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.

- ประนอม แก้วสวัสดิ. (2556). สภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- วาสนา บุญทอง. (2552). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในเขตคุณภาพนาดี 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยปทุมธานี.

**ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29**
**Teachers' Opinions towards Power Exercises of School
Administrators under the Jurisdiction of the Secondary
Educational Service Area Office 29.**

จินตภา วามอนตรี¹, ทองสุข วันแสน², สุรศักดิ์ หลาบมาลา³, สมบัติ มหารศ⁴
Jintapa Wamontree¹, Thongsuk Wansaen², Surasuk Larbmala³
and Sombut Maharod⁴.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความคิดเห็นของครูต่อการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 จำแนกตามสถานภาพของครู ประกอบด้วยเพศและประสบการณ์ 3) ศึกษาแนวทางในการพัฒนาการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ตามความคิดเห็นของครู การวิจัยในครั้งนี้มีวิธีดำเนินการ 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนแรกเป็นการศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นครู 302 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1 ทุกข้อ ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.06 ถึง 0.66 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.88 การวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนนี้ใช้ การแจกแจงความถี่ การหาค่าร้อยละ การหาค่าเฉลี่ย การหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามสถานภาพของครูประกอบด้วย เพศ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลการทดสอบค่าที (t-test Independent) และประสบการณ์ในการสอน ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (F-test : One Way ANOVA) ขั้นตอนที่ 2 เป็นการศึกษาแนวทางการพัฒนาการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 โดยการสัมภาษณ์ ใช้กลุ่มตัวอย่าง 20 คน ได้จากการเลือกแบบเจาะจง

¹หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชธานี (Master of Education Program in Educational Administration, Ratchathani University)

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์, ดร. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชธานี (Assistant Professor, Dr. Ratchathani University)

³รองศาสตราจารย์, ดร. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชธานี (Associate Professor, Dr. Ratchathani University)

⁴รองศาสตราจารย์, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชธานี (Associate Professor. Ratchathani University)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์ มีดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1 ทุกข้อ วิเคราะห์ข้อมูลโดย วิเคราะห์เนื้อหา และสรุปในเชิงบรรยาย ผลการวิจัย พบว่า

1. ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 5 ด้าน คือ 1) ด้านอำนาจความเชี่ยวชาญ 2) ด้านอำนาจตามตำแหน่ง 3) ด้านอำนาจการบังคับ 4) ด้านอำนาจการอ้างอิง 5) ด้านอำนาจข่าวสาร

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 จำแนกตามเพศพบว่า โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และรายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านอำนาจความเชี่ยวชาญ ด้านอำนาจตามตำแหน่ง ด้านอำนาจการบังคับ ด้านอำนาจการอ้างอิง และด้านอำนาจข่าวสาร และจำแนกตามประสบการณ์ในการสอน พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 สรุปได้ ดังนี้ 1) ด้านอำนาจความเชี่ยวชาญ ผู้บริหารควรพัฒนาเรื่องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษาการจัดสรรอัตรากำลัง การให้ความรู้และแนวทางเกี่ยวกับการควบคุมภายใน หน่วยงาน การจัดทำและเสนอของบประมาณ การจัดสรรงบประมาณ การบริหารการเงิน การบริหารบัญชี การบริหารพัสดุและสินทรัพย์ 2) ด้านอำนาจตามตำแหน่ง ผู้บริหารควรพัฒนาเรื่องการใช้กฎระเบียบในการนิเทศการศึกษา การควบคุมให้ครูทุกคนต้องปฏิบัติตาม กฎอย่างเคร่งครัด การรักษาวินัยและความประพฤติ การใช้กฎระเบียบในการเลื่อนขั้น เงินเดือน 3) ด้านอำนาจการบังคับ ผู้บริหารควรพัฒนาเรื่องการใช้อำนาจการบังคับ ในการชี้ให้ครูที่ขาดการเชื่อฟัง ไม่ปฏิบัติตามที่ได้รับมอบหมายเห็นบทลงโทษตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ ทั้งในการจัดการเรียนการสอน การมาปฏิบัติราชการ และการประพฤติปฏิบัติตน 4) ด้านอำนาจการอ้างอิง ผู้บริหารควรพัฒนาเรื่องประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการ กับสถานศึกษาอื่น การส่งเสริมประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ 5) ด้านอำนาจข่าวสาร ผู้บริหารควรพัฒนาเรื่องสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา การนิเทศการศึกษา การแนะแนวการศึกษา การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน งานพัฒนาระบบและเครือข่าย ข้อมูลสารสนเทศ การประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา งานเทคโนโลยีสารสนเทศ และการประชาสัมพันธ์งานการศึกษา

คำสำคัญ : ความคิดเห็น, การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

This research aimed to 1) study teachers' opinions towards power exercises of school administrators under the jurisdiction of the Secondary Educational Service Area Office 29, 2) compare the teachers' opinions towards power exercises of school administrators under the jurisdiction of the Secondary Educational Service Area Office 29, and 3) study guidelines for developing power exercises of school administrators under the jurisdiction of the Secondary Educational Service Area Office 29. This research was conducted in two stages: The first stage was to study the teachers' opinions towards the power exercises of school administrators under the jurisdiction of the Secondary Educational Service Area Office 29. The sample consisted of 302 people; the research tool was a questionnaire with discrimination index between 0.07-0.66, and the reliability was 0.88. The data were analyzed by frequencies, means, percentage, average and standard deviation. The comparison of the opinions towards the power exercises of the school administrators classified by status, genders, by using t-test Independent, and classified by teaching experiences by using F-test: One Way ANOVA. The second stage was to study the guidelines for developing the power exercises of the school administrators under the jurisdiction of the Secondary Educational Service Area Office 29 by interviewing. The sample consisted of 20 peoples, selected by purposive sampling. The tool for gathering data was the interview guideline with its index of item objective congruence at 1.00 in all items. The data was analyzed by content analysis and summarized by narrative.

The results of the research were as follows:

1. The teachers' opinions towards the power exercises of school administrators under the jurisdiction of the Secondary Educational Service Area Office 29, as a whole, it were at high level. When considered each aspect, it revealed to be high level in all 5 aspects; 1) Expert, 2) Legitimate, 3) Coercive, 4) Reference, and 5) Information

2. The results of comparison of the opinions towards the power exercises of school administrators under the jurisdiction of the Secondary Educational Service Area Office 29, classified by genders, we found that the overall was different at the statistically significant 0.05 level, when consider each aspect, there were different in all aspects at the statistically significant at 0.05 level which consisted of; 1) Expert, 2) Legitimate, 3) Coercive, 4) Reference, and 5) Information. When classified by teaching experiences, we found that it was not different at the statistically significant 0.05 level.

3. The results of the guidelines for developing the power exercises of the school administrators under the jurisdiction of the Secondary Educational Service Area Office 29 revealed as follows: 1) Expert Power, the administrator should develop in the area of curriculum development, research for educational quality development, personnel planning, knowledge and guideline on organizational control, and budget planning and proposal, budget allocation, financial management, accountant and resource management. 2) Legitimate power, the administrator should develop in the areas of regulations related to supervision and control teachers' performance, disciplines and, regulation on salary and promotion. 3) Coercive Power, the administrator should develop on command power, punishment, both on teaching, working on time, and behaviors. 4) Reference Power, the administrator should develop in the areas of cooperation of academic development and co-working with other organizations to promote efficient performance. 5) Information Power, the administrator should develop in the areas of educational medias, innovation and technology, educational supervision, counseling, promoting community knowledge, systems and information networking development, cooperation and educational network development, information technology, and public relations on education.

Keywords: Opinions, Power Exercises of School Administrators

ความเป็นมาและความสำคัญ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาประชากรให้มีคุณภาพ มีความรู้ความสามารถ ฉลาดเฉลียว การบริหารการจัดการศึกษาจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นและสำคัญมากที่สุด เพราะจะเป็นเป้าหมายหลอหลอม ชัดเจนแนวคิดให้ประชากรเป็นผู้มีศักยภาพของประเทศ ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการบริหาร บทบาทหน้าที่ ความสำคัญของการบริหารการศึกษา ต้องมีความรู้เกี่ยวกับแนวคิด หลักทฤษฎีการบริหารการศึกษา พร้อมทั้งสามารถนำความรู้ต่างๆ ดังกล่าว ไปประยุกต์ใช้ในการบริหารการศึกษาของสถานศึกษา ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น มีความรอบรู้เกี่ยวกับการจัดการดำเนินการ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิคการสร้างมนุษยสัมพันธ์ มีความเป็นผู้นำ รู้วิธีการปรับเปลี่ยน และพัฒนาองค์การให้ทันสมัย ทันเหตุการณ์อยู่เสมอ สามารถคิดวิเคราะห์ และเข้าใจปัญหาการบริหารการศึกษา (กษิภณ ชินวงศ์, 2550 : 2) ฉะนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นกลไกที่สำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินงานของสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ แม้ว่าในความเป็นจริงแล้ว ครูและบุคลากรในสถานศึกษาเป็นกำลังหลักในการดำเนินงานก็ตาม แต่หากขาดผู้บริหารที่มี

ความรู้ความสามารถและทักษะแล้ว สถานศึกษาก็ขาดแกนยึดเหนี่ยวและขาดพลังขับเคลื่อนที่สำคัญไป ทำให้องค์การหรือสถานศึกษาเกิดความอ่อนแอและนำไปสู่การล่มสลายได้ในที่สุด (วราภรณ์ พรหมรัตน์, 2554 : 1) สถานศึกษาจึงมีภารกิจหลัก คือ การจัดการศึกษาและการบริหาร ซึ่งต้องใช้ทั้งกระบวนการและปัจจัย จึงจะบรรลุในกระบวนการที่จะต้องอาศัยทั้งผู้บริหารสถานศึกษาและครู ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีศักยภาพหลายด้าน จึงจะสามารถบริหารสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ (ธีระ รุญเจริญ, 2546 : 5)

การสร้างพลังอำนาจของผู้บริหารเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง เพื่อให้ผู้บริหารมีพลังอำนาจในการควบคุมทรัพยากรขององค์การ ตลอดจนการให้คุณให้โทษกับบุคลากร ส่งผลให้องค์การบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ประกอบด้วย การแลกเปลี่ยนประโยชน์ การเอามาเป็นพวก การสร้างพันธมิตร การมีอิทธิพลในการกำหนดเกณฑ์ การควบคุมข้อมูล และการให้บริการพิเศษ (อมรารัตน์ กิจธิคุณ, 2555 : 29) การใช้อำนาจของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากร ซึ่งเป็นตัวกำหนดให้ผู้บริหารได้คิดวิเคราะห์ในการเลือกใช้อำนาจต่าง ๆ ที่ตนเองมีอยู่อย่างเหมาะสมและยุติธรรมเพื่อก่อให้เกิดความผูกพัน การยินยอมปฏิบัติงานตามคำสั่งโดยปราศจากแรงต้าน ผู้บริหารที่เลือกใช้อำนาจอย่างเหมาะสม จะเป็นที่ยอมรับของครูและบุคลากรในสถานศึกษา ทำให้การบริหารงานของผู้บริหารประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ (พิกุล ตีพิจารณ์, 2548 : 50)

การใช้อำนาจมีความสำคัญต่อผู้บริหาร เพราะผู้บริหารสามารถใช้อำนาจในการตัดสินใจ สั่งการ ควบคุม ดูแล ชี้แนะ และให้กำลังใจแก่บุคลากรให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างต่อเนื่อง หากองค์การใดผู้บริหารไม่มีอำนาจและไม่สามารถใช้อำนาจได้ มักนำไปสู่การบริหารงานแบบเผด็จการ ในการบริหารงานหรือองค์การให้ประสบผลสำเร็จย่อมประสบปัญหาหลายประการ ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากความแตกต่างของบุคลากรในหน่วยงาน และการใช้อำนาจของผู้บริหารในระดับต่าง ๆ รวมไปถึงผู้บริหารใช้พลังอำนาจและอำนาจหน้าที่ไม่เหมาะสมกับคนและงาน จึงทำให้งานประสบความสำเร็จล้มเหลวหรือไม่ตรงเป้าหมาย (วิไล ลำสิงห์, 2550 : 3) ในขณะเดียวกัน ถ้าหากผู้บริหารใช้อำนาจบังคับบัญชาที่เคร่งครัด มีการแบ่งงานกันทำตามลักษณะเฉพาะ มีกฎเกณฑ์การควบคุมอย่างเข้มงวด การทำงานที่มุ่งแต่ผลงานมากเกินไปโดยไม่คำนึงถึงผู้ร่วมงานย่อมมีผลกระทบต่อขวัญและกำลังใจ ในบางครั้งผู้บริหารใช้อำนาจอย่างขาดความชอบธรรม อ้างข้อกฎหมายหรือระเบียบต่าง ๆ มาใช้กับครูและบุคลากรในสถานศึกษา มีการใช้พลังอำนาจตามความพอใจและอารมณ์ของตนเอง (ดิชนี คงทนต์, 2558 : 2) หากผู้บริหารมีความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิ หน้าที่ อำนาจ และการใช้อำนาจ ก็จะช่วยให้สามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ให้บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ได้ พฤติกรรมการแสวงหาอำนาจเป็นสิ่งที่ผู้บริหารได้มาพร้อมภาระหน้าที่ และเป็นสิ่งที่ผู้บริหารทุกคนพึงระวังในการใช้เป็นอย่างดี การเป็นผู้นำจะเกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจ อำนาจหน้าที่และสิทธิ (อาคม วัตตงไส, 2547 : 9) ดังนั้นหากเปรียบร่างกายคือ องค์การหรือโรงเรียน ผู้บริหารจึง

เปรียบเสมือนสมอที่มีหน้าที่คิด ตัดสินใจ สั่งการให้อวัยวะภายในร่างกายทำงาน เปรียบได้กับแผนกต่างๆ ภายในองค์กรหรือสถานศึกษา ทำงานให้สัมพันธ์กันจนบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ (วารสาร ณ พรหมรัตน์, 2554 : 2)

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในองค์กร ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 29 ชี้ให้เห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้บริหารรุ่นใหม่ซึ่งมีประสบการณ์การบริหารน้อย ทำให้การบริหารจัดการด้านงานวิชาการเป็นไปอย่างด้อยประสิทธิภาพ จนทำให้ผลสัมฤทธิ์ของการทดสอบระดับชาติ (O-Net) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ต่ำกว่าระดับประเทศ ทั้งนี้เกิดจากสาเหตุสำคัญประการหนึ่งคือ การใช้อำนาจของผู้บริหารที่ยังไม่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเท่าที่ควร ซึ่งผู้บริหารไม่สามารถแก้ปัญหาได้ เนื่องจากมีประสบการณ์น้อย หรือไม่สามารถนำหลักการบริหารมาใช้ในการแก้ไขปัญหา ด้านการบริหารงานทั่วไป ผู้บริหารในสังกัดไม่สามารถจัดการกับปัญหาอัตราการออกกลางคันของนักเรียนที่สูงได้ ด้านการบริหารงานบุคคล ผู้บริหารยังไม่สามารถวางแผนและนำสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารไม่สามารถพัฒนาโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนที่มีมาตรฐาน หรือมีการจัดการศึกษาที่ส่งผลให้เกิดแรงจูงใจต่อนักเรียนในเขตพื้นที่บริการ เพื่อให้เกิดความตั้งใจที่จะสมัครเข้าเรียน ซึ่งจะเห็นได้ว่า การรับนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดยังไม่สอดคล้องกับจำนวนนักเรียนในเขตพื้นที่บริการของโรงเรียน (แผนปฏิบัติการปีงบประมาณ 2560 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29, 2560: 38-42)

จากสภาพปัญหาที่กล่าวมาแล้วนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความคิดเห็นของครูต่อการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 เพื่อนำผลของการศึกษาไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการใช้อำนาจในการบริหารดังกล่าวให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และเป็นแนวทางปฏิบัติให้กับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูต่อการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 จำแนกตามสถานภาพของครู ประกอบด้วยเพศและประสบการณ์
3. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ตามความคิดเห็นของครู

ขอบเขตของการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาความคิดเห็นของครูต่อการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29

1. ประชากร ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 จำนวน 1,453 คน ได้มาจากการเลือกโรงเรียนร้อยละ 40 จากโรงเรียนทั้งหมด 81 โรงเรียน ได้โรงเรียนที่เลือกจำนวน 32 โรงเรียน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 จำนวน 302 คน จาก 32 โรงเรียน

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ตัวแปรต้น คือ สถานภาพของครู ประกอบด้วย เพศ และ ประสบการณ์ในการสอน ตัวแปรตาม คือ ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย อำนาจความเชี่ยวชาญ อำนาจตามตำแหน่ง อำนาจการบังคับ อำนาจการอ้างอิง และอำนาจข่าวสาร

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางการพัฒนาการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 จำนวน 1,453 คน ได้มาจากการเลือกโรงเรียนร้อยละ 40 จากโรงเรียนทั้งหมด 81 โรงเรียน ได้โรงเรียนที่เลือกจำนวน 32 โรงเรียน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย ครูจำนวน 20 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง จากโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 5 โรงเรียน โรงเรียนละ 4 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา คือแนวทางการพัฒนาการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย อำนาจความเชี่ยวชาญ อำนาจตามตำแหน่ง อำนาจการบังคับ อำนาจการอ้างอิง และอำนาจข่าวสาร

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาความคิดเห็นของครูต่อการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 กลุ่มตัวอย่าง คือครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 302 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสอบถามจำนวน 45 ข้อ ค่าดัชนีความสอดคล้องมีค่าเท่ากับ 1.00 มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.06 ถึง 0.66 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .88 การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ดำเนินการเก็บข้อมูลได้จำนวน 302 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ใช้สถิติที (t-test) กรณีกลุ่มตัวอย่างเป็นอิสระต่อกัน วิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามเพศ ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการใช้

อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์สอนของครู และใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe' 's Method) วิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่กรณี พบค่าความแตกต่างเป็นรายกลุ่ม

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางการพัฒนาการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ใช้วิธีสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย ครูจำนวน 20 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง จากโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 5 โรงเรียน โรงเรียนละ 4 คน เครื่องมือที่ใช้ เป็นแบบสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา มีประเด็นการสัมภาษณ์ 5 ประเด็น ประกอบด้วย อำนาจความเชี่ยวชาญ อำนาจตามตำแหน่ง อำนาจการบังคับ อำนาจการอ้างอิง และอำนาจข่าวสาร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีค่าความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 ทุกข้อ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสรุปในเชิงบรรยาย

สรุปผลการวิจัย

1. ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านและรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน และทุกข้อของทุกด้าน คือ 1) ด้านอำนาจความเชี่ยวชาญ 2) ด้านอำนาจตามตำแหน่ง 3) ด้านอำนาจการบังคับ 4) ด้านอำนาจการอ้างอิง 5) ด้านอำนาจข่าวสาร

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 จำแนกตามเพศ พบว่า โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และรายด้าน พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านอำนาจความเชี่ยวชาญ ด้านอำนาจตามตำแหน่ง ด้านอำนาจการบังคับ ด้านอำนาจการอ้างอิง และด้านอำนาจข่าวสาร และจำแนกตามประสบการณ์ในการสอน พบว่าโดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 สรุปได้ดังนี้

3.1 ด้านอำนาจความเชี่ยวชาญ ผู้บริหารควรพัฒนา ดังนี้ 1) ด้านงานวิชาการ ผู้บริหารควรพัฒนาด้านงานวิชาการในเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา การนิเทศการศึกษา 2) ด้านงานบริหารบุคคล ผู้บริหารควรพัฒนาด้านงานบริหารบุคคลในเรื่อง การให้ความรู้เกี่ยวกับการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง การจัดสรรอัตรากำลัง 3) ด้านงานบริหารทั่วไป ผู้บริหารควรพัฒนาด้านงานบริหารทั่วไป ในเรื่อง การช่วยเหลือในการพัฒนาระบบและ

เครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ ให้ความรู้และแนวทางเกี่ยวกับการควบคุมภายในหน่วยงาน 4) ด้านงานงบประมาณ ผู้บริหารควรพัฒนาด้านงานงบประมาณ ในเรื่อง การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การจัดทำและเสนอของงบประมาณ การจัดสรรงบประมาณ การบริหารการเงิน การบริหารบัญชี การบริหารพัสดุและสินทรัพย์

3.2 ด้านอำนาจตามตำแหน่ง ผู้บริหารควรพัฒนา ดังนี้ 1) ด้านงานวิชาการ ผู้บริหารควรพัฒนาด้านงานวิชาการในเรื่อง การบริหารงานวิชาการให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การใช้กฎระเบียบในการนิเทศการศึกษา การพัฒนาหลักสูตร และกระบวนการจัดการเรียนการสอน 2) ด้านงานบริหารบุคคล ผู้บริหารควรพัฒนาด้านงานบริหารบุคคลในเรื่อง การควบคุมให้ครูทุกคนต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด การรักษาวินัยและความประพฤติ การใช้กฎระเบียบในการเลื่อนขั้นเงินเดือน การควบคุมและใช้กฎระเบียบ การส่งเสริมประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ วินัยและการรักษาวินัย การออกจากราชการ 3) ด้านงานบริหารทั่วไป ผู้บริหารควรพัฒนาด้านงานบริหารทั่วไป ในเรื่อง งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากรและบริหารทั่วไป การส่งเสริมและประสานงานการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา การส่งเสริมสนับสนุนและประสานงานการศึกษาของบุคคล ชุมชนองค์กร หน่วยงาน และสถาบันทางสังคมอื่นที่จัดการศึกษา งานประสานราชการกับเขตพื้นที่และหน่วยงานอื่น 4) ด้านงานงบประมาณ ผู้บริหารควรพัฒนาด้านงานงบประมาณ ในเรื่องการจัดสรรงบประมาณ การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน การบริหารบัญชี การบริหารพัสดุและสินทรัพย์

3.3 ด้านอำนาจการบังคับ ผู้บริหารควรพัฒนาดังนี้ 1) ด้านงานวิชาการ ผู้บริหารควรพัฒนาด้านงานวิชาการในเรื่อง การนิเทศการศึกษา การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา กระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน 2) ด้านงานบริหารบุคคล ผู้บริหารควรพัฒนาด้านงานบริหารบุคคลในเรื่อง พัฒนาการบริหารโดยใช้อำนาจการบังคับในการชี้ให้ครูที่ขาดการเชื่อฟัง ไม่ปฏิบัติตามที่ได้รับมอบหมาย เห็นบทลงโทษตามกฎระเบียบข้อบังคับ ทั้งในการจัดการเรียนการสอน การมาปฏิบัติราชการ การประพฤติปฏิบัติตน 3) ด้านงานบริหารทั่วไป ผู้บริหารควรพัฒนาด้านงานบริหารทั่วไป ในเรื่อง การประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากรและบริหารทั่วไป งานธุรการ งานอาคารสถานที่ 4) ด้านงานงบประมาณ ผู้บริหารควรพัฒนาด้านงานงบประมาณ ในเรื่อง การปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดทำและเสนอของงบประมาณ การจัดสรรงบประมาณ การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน การบริหารการเงิน การบริหารบัญชี และการบริหารพัสดุและสินทรัพย์

3.4 ด้านการสร้างความร่วมมือกันอย่างแข็งขัน ผู้บริหารควรพัฒนาดังนี้ 1) ด้านงานวิชาการ ผู้บริหารควรพัฒนาด้านงานวิชาการในเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษาการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น 2) ด้านงานบริหารบุคคล ผู้บริหารควรพัฒนาด้านงานบริหารบุคคลในเรื่อง การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง การส่งเสริมประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ 3) ด้านงานบริหารทั่วไป ผู้บริหารควรพัฒนาด้านงานบริหารทั่วไป ในเรื่อง งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน งานเทคโนโลยีสารสนเทศ การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา 4) ด้านงานงบประมาณ ผู้บริหารควรพัฒนาด้านงานงบประมาณในเรื่อง การจัดทำและเสนอของบประมาณ การจัดสรรงบประมาณการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน

3.5 ด้านอำนาจข่าวสาร ผู้บริหารควรพัฒนาดังนี้ 1) ด้านงานวิชาการ ผู้บริหารควรพัฒนาด้านงานวิชาการในเรื่อง การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา การนิเทศการศึกษา การแนะแนวการศึกษา การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน 2) ด้านงานบริหารบุคคล ผู้บริหารควรพัฒนาด้านงานบริหารบุคคลในเรื่อง การวางแผนอัตรากำลัง และการกำหนดตำแหน่ง การส่งเสริมประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ 3) ด้านงานบริหารทั่วไป ผู้บริหารควรพัฒนาด้านงานบริหารทั่วไป ในเรื่อง งานพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ การประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา งานเทคโนโลยีสารสนเทศ การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา การส่งเสริมสนับสนุนและประสานงานการศึกษาของบุคคล ชุมชนองค์กร หน่วยงาน และสถาบัน สังคมอื่นที่จัดการศึกษางานประสานราชการกับเขตพื้นที่และหน่วยงานอื่น 4) ด้านงานงบประมาณ ผู้บริหารควรพัฒนาด้านงานงบประมาณในเรื่อง การจัดทำและเสนอขอของงบประมาณ การจัดสรรงบประมาณการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน

อภิปรายผล

1. การอภิปรายผลการศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และในรายด้านและรายข้อก็อยู่ในระดับมาก ทุกด้านและทุกข้อ ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารมีการใช้อำนาจความเชี่ยวชาญ อำนาจตามตำแหน่ง อำนาจการบังคับ อำนาจการอ้างอิง และอำนาจข่าวสาร ในการบริหารอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับหลักการและแนวปฏิบัติที่ดีในแต่ละด้านจึงทำให้ครูเห็นว่าผู้บริหารใช้อำนาจอยู่ในระดับมากและมีความเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวัญใจ ประภาสัย (2557 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการ

วิจัย เรื่อง พฤติกรรมการใช้อำนาจของผู้บริหารโรงเรียน ตามความคิดเห็นของครู อำเภอเขาฉกรรจ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า พฤติกรรมการใช้อำนาจของผู้บริหารโรงเรียนตามความคิดเห็นของครู อำเภอเขาฉกรรจ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กษิณ ชินวงศ์ (2550 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการวิจัย เรื่อง การใช้อำนาจของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 3 ผลการวิจัย พบว่า การใช้อำนาจของผู้บริหารโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญาณวีร์ คำแผลง (2555 : บทคัดย่อ) ที่ทำการวิจัย เรื่อง การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขต เมืองชลบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขต เมืองชลบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก

2. การอภิปรายผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 จำแนกตามเพศ ในภาพรวมและรายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิไล ลำสิงห์ (2550: บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการวิจัย เรื่อง การใช้อำนาจของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา และแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ปฏิบัติการสอนโรงเรียน ผลการวิจัย พบว่า การใช้อำนาจของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษาตราด โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกตามเพศ และประสบการณ์ในการบริหารงานโดยรวมและด้านอำนาจข่าวสาร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน ในภาพรวมและรายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวัญใจ ประภาสัย (2557 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการวิจัย เรื่อง พฤติกรรมการใช้อำนาจของผู้บริหารโรงเรียน ตามความคิดเห็นของครู อำเภอเขาฉกรรจ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า พฤติกรรมการใช้อำนาจของผู้บริหารโรงเรียน ตามความคิดเห็นของครู อำเภอเขาฉกรรจ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้น ด้านอำนาจบังคับแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไวกพ สุขกระโทก (2556 :

บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการวิจัย เรื่อง การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. การอภิปรายผลการศึกษานวทางการพัฒนาการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 ด้านอำนาจความเชี่ยวชาญ ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารควรพัฒนาในประเด็นต่อไปนี้คือ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษาการนิเทศการศึกษา การให้ความรู้เกี่ยวกับการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง การจัดสรรอัตรากำลัง การช่วยเหลือในการพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ ให้ความรู้และแนวทางเกี่ยวกับการควบคุมภายในหน่วยงาน การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาการจัดทำและเสนอของบประมาณ การจัดสรรงบประมาณ การบริหารการเงิน การบริหารบัญชีการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ จากผลการวิจัยดังกล่าวเห็นว่า แนวทางการพัฒนาการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นแนวทางที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัสมาตี เจอะอาแซ ดิลก (2558 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาเกี่ยวกับการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์เครือข่ายยกระดับอำเภอกระดังงา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ควรพัฒนาการใช้อำนาจในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการใช้อำนาจความเชี่ยวชาญโดยต้องมีการวางแผนในการทำงานอย่างเป็นระบบ ควรติดตามงานอย่างต่อเนื่อง ควรกระจายอำนาจในการทำงาน ควรเคารพความคิดของครูและยึดมติที่ประชุมในการทำงาน ควรมีการวางแผนการบริหารงานอย่างรอบคอบ ควรให้ข้อมูลที่ทันสมัยแก่ครู เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบในการตัดสินใจ และควรมีการทำงานร่วมกันภายในศูนย์เครือข่ายให้มากขึ้นกว่าเดิม

3.2 ด้านอำนาจตามตำแหน่งผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารควรพัฒนาในประเด็นต่อไปนี้คือ การบริหารงานวิชาการให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การใช้กฎระเบียบในการนิเทศการศึกษา การพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนการสอน ควบคุมให้ครูทุกคนต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด การรักษาวินัยและความประพฤติ การใช้กฎระเบียบในการเลื่อนขั้นเงินเดือน การควบคุมและใช้กฎระเบียบ การส่งเสริมประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ วินัยและการรักษาวินัย การออกจากราชการ งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการงบประมาณบุคลากรและบริหารทั่วไป การส่งเสริมและประสานงานการศึกษาในระบบบอกระบบและตามอัธยาศัย การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา การส่งเสริมสนับสนุนและประสานงานการศึกษาของบุคคล ชุมชน

องค์กร หน่วยงาน และสถาบัน สังคมอื่นที่จัดการศึกษา งานประสานราชการกับเขตพื้นที่และหน่วยงานอื่น การจัดสรรงบประมาณ การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน การบริหารบัญชี การบริหารพัสดุและสินทรัพย์ จากผลการวิจัยดังกล่าวเห็นว่า แนวทางการพัฒนาการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นแนวทางที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย สายัณห์ รอดจันทิก (2556 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาการใช้อำนาจของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามุกดาหาร เขต 4 พบว่า ผู้บริหารควรใช้อำนาจในตำแหน่งให้เหมาะสมกับงาน โดยมีการวางแผน การดำเนินการ และติดตามผลอย่างเหมาะสม

3.3 ด้านอำนาจการบังคับผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารควรพัฒนาในประเด็นต่อไปนี้เป็น การนิเทศการศึกษา การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา กระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน พัฒนาการบริหารโดยใช้อำนาจการบังคับในการชี้ให้ครูที่ขาดการเชื่อฟัง ไม่ปฏิบัติตามที่ได้รับมอบหมายเห็นบทลงโทษตามกฎระเบียบข้อบังคับ ทั้งในการจัดการเรียนการสอน การมาปฏิบัติราชการ การประพฤติปฏิบัติตน การประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการงบประมาณบุคลากรและบริหารทั่วไป งานธุรการ งานอาคารสถานที่ การปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดทำและเสนอของบประมาณ การจัดสรรงบประมาณ การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน การบริหารการเงิน การบริหารบัญชี และการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ จากผลการวิจัยดังกล่าวเห็นว่า แนวทางการพัฒนาการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นแนวทางที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัสมาตี เจอะอาแซ ดิลก (2558 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาเกี่ยวกับการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์เครือข่ายยะรัง อำเภอยะรัง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารควรพัฒนาการใช้อำนาจการบังคับให้เหมาะสม โดยต้องมีการวางแผนในการทำงานอย่างเป็นระบบ ควรติดตามงานอย่างต่อเนื่อง

3.4 ด้านอำนาจการอ้างอิง ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารควรพัฒนาในประเด็นต่อไปนี้เป็น การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง การส่งเสริมประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน งานเทคโนโลยีสารสนเทศ การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา การจัดทำและเสนอของบประมาณ การจัดสรรงบประมาณการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน จากผลการวิจัยดังกล่าวเห็นว่า แนวทางการพัฒนาการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นแนวทางที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สายัณห์ รอดจันทิก (2556 :

บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาการใช้อำนาจของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาการใช้อำนาจอ้างอิงให้เหมาะสม

3.5 ด้านอำนาจข่าวสาร ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารควรพัฒนาในประเด็นต่อไปนี้เป็น การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา การนิเทศการศึกษา การแนะแนว การศึกษา การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน การวางแผนอัตรากำลังและการกำหนดตำแหน่ง การส่งเสริมประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ งานพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ การประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา งานเทคโนโลยีสารสนเทศ การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา การส่งเสริมสนับสนุนและประสานงานการศึกษาของบุคคล ชุมชนองค์กร หน่วยงาน และสถาบัน สังคมอื่นที่จัดการศึกษาประสานราชการกับเขตพื้นที่และหน่วยงานอื่น การจัดทำและเสนอของบประมาณ การจัดสรรงบประมาณการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน จากผลการวิจัยดังกล่าวเห็นว่า แนวทางการพัฒนาการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นแนวทางที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัสมาตี เจอะอาแซ ดิลก (2558 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาเกี่ยวกับการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์เครือข่ายยะรัง อำเภอยะรัง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารควรใช้อำนาจข่าวให้เหมาะสม โดยต้องมีการวางแผนในการทำงานอย่างเป็นระบบ ควรติดตามงานอย่างต่อเนื่อง ควรกระจายอำนาจในการทำงาน ควรเคารพความคิดของครูและยึดมติที่ประชุมในการทำงาน ควรให้ข้อมูลที่ทันสมัยแก่ครู เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบในการตัดสินใจ และควรมีการทำงานร่วมกันภายในศูนย์เครือข่ายให้มากขึ้นกว่าเดิม

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นต่อการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่ค้นพบจากการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านอำนาจความเชี่ยวชาญ ผู้บริหารมีการใช้อำนาจได้ดีแล้วและควรพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น คือ การวินิจฉัยสั่งการให้ครูและบุคลากรในโรงเรียนร่วมกันตรวจสอบติดตามและรายงานการใช้งบประมาณโดยยึดแนวทางในสิ่งที่ตนเองมีความรู้ความสามารถและความถนัด การวินิจฉัยสั่งการให้ครูและบุคลากรในโรงเรียนร่วมกันพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษาโดยยึดแนวทางในสิ่งที่ตนเองมีความรู้ความสามารถและความถนัด และการวินิจฉัยสั่งการให้ครูและบุคลากรในโรงเรียนร่วมกันจัดทำแผนงบประมาณและคำขอตั้งงบประมาณโดยยึดแนวทางในสิ่งที่ตนเองมีความรู้ความสามารถและความถนัด ส่วนการใช้

อำนาจความเชี่ยวชาญ ที่ควรปรับปรุง คือ การวินิจฉัยสั่งการให้ครูและบุคลากรในโรงเรียน ร่วมกันพัฒนาการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาโดยยึดแนวทางในสิ่งที่ตนเอง มีความรู้ความสามารถและความถนัด การวินิจฉัยสั่งการให้ครูและบุคลากรในโรงเรียนร่วมกัน พัฒนาการเองโดยยึดแนวทางในสิ่งที่ตนเองมีความรู้ความสามารถและความถนัด และการ วินิจฉัยสั่งการให้ครูและบุคลากรในโรงเรียนร่วมกันบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษาโดย ยึดแนวทางในสิ่งที่ตนเองมีความรู้ความสามารถและความถนัด

1.2 ด้านอำนาจตามตำแหน่ง ผู้บริหารมีการใช้อำนาจได้ดีแล้วและควรพัฒนาให้ ยิ่งขึ้น คือ การวินิจฉัยสั่งการให้ครูและบุคลากรในโรงเรียนร่วมกันพัฒนาการวิจัยเพื่อพัฒนา คุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาโดยยึดระเบียบ กฎหมาย และแนวปฏิบัติที่ดีเป็นหลัก การ วินิจฉัยสั่งการให้ครูและบุคลากรในโรงเรียนร่วมกันดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมโดย ยึดระเบียบ กฎหมาย และแนวปฏิบัติที่ดีเป็นหลัก และการวินิจฉัยสั่งการในส่งเสริมและยก ย่องเชิดชูเกียรติครูและบุคลากรในโรงเรียนโดยยึดระเบียบ กฎหมาย และแนวปฏิบัติที่ดีเป็น หลัก ส่วนการใช้อำนาจตามตำแหน่งที่ควรปรับปรุง คือ การวินิจฉัยสั่งการให้ครูและบุคลากร ในโรงเรียนร่วมกันพัฒนางานกิจกรรมนักเรียนโดยยึดระเบียบ กฎหมาย และแนวปฏิบัติที่ดีเป็น หลัก การวินิจฉัยสั่งการให้ครูและบุคลากรในโรงเรียนร่วมกันพัฒนาระบบประกันคุณภาพ ภายในและมาตรฐานการศึกษาโดยยึดระเบียบ กฎหมาย และแนวปฏิบัติที่ดีเป็นหลักและ การ วินิจฉัยสั่งการให้ครูและบุคลากรในโรงเรียนร่วมกันพัฒนาการประชาสัมพันธ์งานการศึกษาโดย ยึดระเบียบ กฎหมาย และแนวปฏิบัติที่ดีเป็นหลัก

1.3 ด้านอำนาจการบังคับ ผู้บริหารมีการใช้อำนาจได้ดีแล้วและควรพัฒนาให้ดี ยิ่งขึ้น คือ การวินิจฉัยสั่งการให้ครูและบุคลากรในโรงเรียนร่วมกันบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อ การศึกษาโดยยึดหลักการสร้างความเกรงกลัวต่อการถูกลงโทษ การวินิจฉัยสั่งการให้ครูและ บุคลากรในโรงเรียนร่วมกันจัดทำแผนงบประมาณและคำขอตั้งงบประมาณโดยยึดหลักการ สร้างความเกรงกลัวต่อการถูกลงโทษ และการวินิจฉัยสั่งการให้ครูและบุคลากรในโรงเรียน ร่วมกันพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาโดยยึดหลักการสร้างความเกรงกลัว ต่อการถูกลงโทษ ส่วนการใช้อำนาจการบังคับที่ควรปรับปรุง คือ การวินิจฉัยสั่งการให้ครูและ บุคลากรในโรงเรียนร่วมกันพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาโดยยึดหลักการสร้างความเกรงกลัว ต่อการถูกลงโทษ การวินิจฉัยสั่งการให้ครูและบุคลากรในโรงเรียนร่วมกันพัฒนาการดำเนินงาน ชุรกิจโดยยึดหลักการสร้างความเกรงกลัวต่อการถูกลงโทษ และการวินิจฉัยสั่งการให้ครูและ บุคลากรในโรงเรียนร่วมกันพัฒนาการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาโดยยึด หลักการสร้างความเกรงกลัวต่อการถูกลงโทษ

1.4 ด้านอำนาจการอ้างอิง ผู้บริหารมีการใช้อำนาจได้ดีแล้วและควรพัฒนาให้ดี ยิ่งขึ้น คือ การวินิจฉัยสั่งการให้ครูและบุคลากรในโรงเรียนร่วมกันพัฒนาระบบประกันคุณภาพ ภายในและมาตรฐานการศึกษาโดยยึดแนวทางตามหลักการทฤษฎี ผู้รู้ผู้เชี่ยวชาญเป็นหลักใน

การปฏิบัติ การวินิจฉัยสั่งการให้ครูและบุคลากรในโรงเรียนร่วมกันพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โดยยึดแนวทางตามหลักการทฤษฎี ผู้รู้ผู้เชี่ยวชาญเป็นหลักในการปฏิบัติ และการวินิจฉัยสั่งการให้ครูและบุคลากรในโรงเรียนร่วมกันพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาโดยยึดแนวทางตามหลักการทฤษฎี ผู้รู้ผู้เชี่ยวชาญเป็นหลักในการปฏิบัติ ส่วนการใช้อำนาจการอ้างอิง ที่ควรปรับปรุง คือ การวินิจฉัยสั่งการให้ครูและบุคลากรในโรงเรียนร่วมกันจัดทำแผนงบประมาณและคำขอตั้งงบประมาณโดยยึดแนวทางตามหลักการทฤษฎี ผู้รู้ผู้เชี่ยวชาญเป็นหลักในการปฏิบัติ การวินิจฉัยสั่งการให้ครูและบุคลากรในโรงเรียนร่วมกันพัฒนาตนเองโดยยึดแนวทางตามหลักการทฤษฎี ผู้รู้ผู้เชี่ยวชาญเป็นหลักในการปฏิบัติ และ การวินิจฉัยสั่งการให้ครูและบุคลากรในโรงเรียนร่วมกันพัฒนาการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา โดยยึดแนวทางตามหลักการทฤษฎี ผู้รู้ผู้เชี่ยวชาญเป็นหลักในการปฏิบัติ

1.5 ด้านอำนาจข่าวสาร ผู้บริหารมีการใช้อำนาจได้ดีแล้วและควรพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น คือ การวินิจฉัยสั่งการให้ครูและบุคลากรในโรงเรียนร่วมกันพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาโดยยึดข้อมูลข่าวสารที่เป็นกระแสนิยมและได้รับการยอมรับเป็นแนวทางในการปฏิบัติ การวินิจฉัยสั่งการให้ครูและบุคลากรในโรงเรียนร่วมกันพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาโดยยึดข้อมูลข่าวสารที่เป็นกระแสนิยมและได้รับการยอมรับเป็นแนวทางในการปฏิบัติ และ การวินิจฉัยสั่งการให้ครูและบุคลากรในโรงเรียนร่วมกันพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศโดยยึดข้อมูลข่าวสารที่เป็นกระแสนิยมและได้รับการยอมรับเป็นแนวทางในการปฏิบัติ ส่วนการใช้อำนาจข่าวสารที่ควรปรับปรุง คือ การวินิจฉัยสั่งการให้ครูและบุคลากรในโรงเรียนร่วมกันพัฒนางานกิจการนักเรียนโดยยึดข้อมูลข่าวสารที่เป็นกระแสนิยมและได้รับการยอมรับเป็นแนวทางในการปฏิบัติ การวินิจฉัยสั่งการให้ครูและบุคลากรในโรงเรียนร่วมกันพัฒนาการดำเนินงานธุรการโดยยึดข้อมูลข่าวสารที่เป็นกระแสนิยมและได้รับการยอมรับเป็นแนวทางในการปฏิบัติ และการวินิจฉัยสั่งการให้ครูและบุคลากรในโรงเรียนร่วมกันพัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยยึดข้อมูลข่าวสารที่เป็นกระแสนิยมและได้รับการยอมรับเป็นแนวทางในการปฏิบัติ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ โรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง หรือโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

2.2 ควรมีการศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา โดยจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

2.3 ควรมีการศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการใช้อำนาจและการจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กษิภณ ชินวงศ์. (2550). *การใช้อำนาจผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ชลบุรี เขต 3. วิทยานิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา: มหาวิทยาลัยบูรพา.*
- ขวัญใจ ประภาลัย. (2557). *พฤติกรรมการใช้อำนาจของผู้บริหารโรงเรียน ตามความคิดเห็นของครู อำเภอเขาฉกรรจ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา: มหาวิทยาลัยบูรพา.*
- ญาณวีร์ คำแผลง. (2555). *การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา: มหาวิทยาลัยบูรพา.*
- ดัชนี คงพันดี. (2558). *การใช้อำนาจของผู้บริหารในทัศนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา: มหาวิทยาลัยบูรพา.*
- ธีระ รุญเจริญ. (2546). *การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.*
- พิกุล ดีพิจารณ์ (2548). *การใช้อำนาจของผู้บริหารกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชน ในเขตภาคตะวันออก. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา: มหาวิทยาลัยบูรพา.*
- วรภรณ์ พรหมรัตน์. (2554). *การใช้อำนาจของผู้บริหารกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 3. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา: มหาวิทยาลัยบูรพา.*
- วิไล ลำสิงห์. (2550). *การใช้อำนาจของผู้บริหารกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูปฏิบัติการสอน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดุสิต. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา: มหาวิทยาลัยบูรพา.*
- ไวกพ สุขกระโทก. (2556). *การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา: มหาวิทยาลัยบูรพา.*
- สายัณร์ รอดจันทิก. (2556). *การใช้อำนาจของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.*

- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29. (2559). *แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29*. อุบลราชธานี : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29.
- สุรีวัลย์ ดาราพงษ์. (2557). *การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด*. วิทยานิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อมรรรัตน์ กิจธิคุณ (2555). *การใช้พลังอำนาจของผู้บริหารที่สัมพันธ์กับแรงจูงใจของครูโรงเรียนโสตศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- อาคม วัดไธสง. (2547). *หน้าที่ผู้นำในการบริหารการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2 สงขลา: ภารกิจเอกสารและตำรามหาวิทยาลัยทักษิณ
- อัสมาดิ เจอะอาแซ ดิลก. (2558). *การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์เครือข่ายยะรัง อำเภอยะรัง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.

**การศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล
ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเมืองสำโรงขามป้อม
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4**

**The Study of Administrative Needs according to
Good Governance Principles of School Administrators under the
Jurisdiction of the Office of Primary Education in
Ubon Ratchathani Region 4.**

จิณห์วรา วันทา¹, เจริญวิษณุ สมพงษ์ธรรม²
Chinwara Wantha¹, Charoenwit Sompongdam²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเมืองสำโรงขามป้อม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอน จำนวน 84 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพที่เป็นจริงในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล จำนวน 42 ข้อ และสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล จำนวน 42 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพที่เป็นจริงเท่ากับ 0.95 และสภาพที่พึงประสงค์เท่ากับ 0.96 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้ดัชนีความสำคัญของลำดับความต้องการจำเป็น หรือ Modified Priority Needs Index : PNI_{Modified}

ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพที่เป็นจริงในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเมืองสำโรงขามป้อม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำ ดังนี้ ด้านหลักความรับผิดชอบต่อ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความมีส่วนร่วม ด้านหลักความคุ้มค่า และด้านหลักคุณธรรม

¹มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชธานี (Graduate Student of Educational Administration Program, Ratchathani University)

²อาจารย์ที่ปรึกษา (Ratchathani University, advisor)

2. สภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเมืองสำโรงขามป้อม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำ ดังนี้ ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักความมีส่วนร่วม ด้านหลักความคุ้มค่า และด้านหลักคุณธรรม

3. ความต้องการจำเป็นในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเมืองสำโรงขามป้อม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 พบว่า ค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น โดยรวมมีค่าเท่ากับ .09 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงตามลำดับความสำคัญจากสูงไปหาต่ำ ดังนี้ ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม และด้านหลักความคุ้มค่า

คำสำคัญ : ความต้องการจำเป็นในการบริหารงาน, หลักธรรมาภิบาล

Abstract

This study aimed to study the state of actual and expected performance and administrative needs according to Good Governance Principles of school administrators in Mueang Sumrong-Khampom School cluster under the jurisdiction of the Office of Primary Education in Ubon Ratchathani Region 4. The sample consisted of 84 teachers. The research tool was a 5-scale rating questionnaire of Likert's type on of 42 items on actual performance, and 42 items on expected performance according to Good Governance Principles, with the reliability of 0.95 and 0.96 respectively. The statistics used in this study included frequency, percentage, mean, standard deviation, and Modified Priority Needs Index: PNI_{Modified}.

The findings were as follows:

1. The actual administrative performance according to Good Governance Principles of administrators in Mueang Sumrong-Khampom School cluster under the jurisdiction of the Office of Primary Education in Ubon Ratchathani Region 4, both overall and each aspect were perceived as high, ranking high to low: Accountability, Rule of Law, Transparency, Participation, Value for Money, and Morality.

2. The expected administrative performance according to Good Governance Principles of administrators in Mueang Sumrong-Khampom School cluster under the jurisdiction of the Office of Primary Education in Ubon Ratchathani Region 4, both overall and each aspect were perceived as highest, ranking high to

low: Transparency, Accountability, Rule of Law, Participation, Value for Money, and Morality.

3. Administrative needs according to Good Governance Principles in Mueang Sumrong-Khampom School cluster under the jurisdiction of the Office of Primary Education in Ubon Ratchathani Region 4, revealed that Need Index as a whole was .09. When considering individually, the Need Indexes were rankly high to low as follows: Transparency, Participation, Accountability, Rule of Law, Morality, and Value for Money.

Keywords: Administrative Needs, Good Governance

บทนำ

รัฐบาลได้ออกพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 10 ตุลาคม 2546 เพื่อให้การปฏิบัติงานของส่วนราชการตอบสนองต่อการพัฒนาประเทศ และให้บริการประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (สถาบันที่ปรึกษาเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในราชการ, 2548 หน้า 1) พิจารณาหลักเกณฑ์ ดังนี้ (1) ต้องมีความเหมาะสมกับลักษณะของงานแต่ละหน่วยงาน (2) ต้องสามารถนำไปปฏิบัติได้และมีความโปร่งใสในตัวของตัว (3) ต้องมีคุณภาพและความแม่นยำของตัวชี้วัดและกรอบตัวชี้วัด (4) ต้องมีข้อมูลที่สนับสนุนการได้มาซึ่งตัวชี้วัด (5) ต้องสามารถระบุผลที่จะได้รับจากตัวชี้วัดได้อย่างชัดเจน บทบาทผู้บริหารและสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในการดำเนินงานของสถานศึกษาให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี มีประสิทธิภาพ โดยการใช้หลักธรรมาภิบาล ประกอบด้วย 6 ประการ คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ในภาระงาน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านงานวิชาการ ด้านงานงบประมาณ ด้านงานบริหารงานบุคคล ด้านงานบริหารทั่วไป ดังนั้น เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการบริหารงานของสถานศึกษา ที่เป็นไปตามหลักการบริหารงานที่ดีตามหลักธรรมาภิบาลได้นั้น จึงจำเป็นต้องมีวิธีการที่จะประเมินระบบการบริหารที่เป็นอยู่ ว่ามีประสิทธิภาพมากน้อยแค่ไหน ที่สำคัญเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของระบบธรรมาภิบาล ที่หัวใจของการบริหารอยู่ที่ความโปร่งใส เป็นธรรม และการมีส่วนร่วมหรือไม่ วิธีการหนึ่งที่สามารถประเมินระบบการบริหารได้โดยดูจากข้อมูลของสภาพความเป็นจริงในปัจจุบันกับความต้องการที่แท้จริงในการบริหารจัดการด้านการศึกษา (สุวิมล ว่องวานิช 2542, หน้า 12)

จากความสำคัญของหลักธรรมาภิบาล การบริหารการศึกษา และการประเมินความต้องการจำเป็นดังกล่าวมา ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะประเมินสภาพที่เป็นจริงในการบริหารงานของ

ผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นอยู่จริงในสถานการณ์ปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของครูและบุคลากรทางการศึกษา ในด้านการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเมืองสำโรงขามป้อม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 โดยผู้วิจัยได้ทำการประเมินหลักการบริหารงานที่ดีตามหลักธรรมาภิบาลทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ และด้านหลักความคุ้มค่า เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเมืองสำโรงขามป้อม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 ให้มีประสิทธิภาพและสามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นจริง และสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารงาน ตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเมืองสำโรงขามป้อม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4
2. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเมืองสำโรงขามป้อม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4

หลักการแนวคิดของธรรมาภิบาล

การศึกษาเรื่อง การศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเมืองสำโรงขามป้อม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 มีเนื้อหาสาระที่สำคัญหลัก ๆ เกี่ยวข้องกับความต้องการจำเป็นในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเมืองสำโรงขามป้อม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 มีหลักการแนวคิดที่เกี่ยวข้อง คือ หลักการแนวคิดที่ใช้ของสำนักโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development Program-UNDP) ประกอบด้วยหลัก 5 ด้าน ได้แก่ ความถูกต้องตามกฎหมายและการเรียกร้อง (Legitimacy and Voice) ทิศทางการจัดการ (Direction) การปฏิบัติงาน (Performance) ความโปร่งใสตรวจสอบได้ (Accountability) และความเป็นธรรม (Fairness) (Graham, Amos and Plumptre, 2003) โดยการวิจัยครั้งนี้ได้ใช้แนวคิดเรื่องหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) ซึ่งจำแนกได้ 6 ด้าน ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 (สำนักนายกรัฐมนตรี 2542, หน้า 26) ดังนี้

1. หลักนิติธรรม หมายถึง การยึดระเบียบ กฎหมาย และข้อบังคับต่าง ๆ ให้เป็นที่ยอมรับของบุคลากรและสังคม และส่งเสริมให้บุคลากรทุกคนปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบหลักเกณฑ์ ข้อบังคับเหล่านี้ที่ตกลงกันไว้อย่างเคร่งครัด

2. หลักคุณธรรม หมายถึง การยึดในสิ่งที่ถูกต้องดีงาม เชื่อมั่นในความถูกต้อง เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงาน หรือสมาชิกในโรงเรียนยึดถือปฏิบัติ เช่น ความซื่อสัตย์สุจริต ความเสียสละ ความอดทน ขยันหมั่นเพียร และความมีระเบียบวินัย

3. หลักความโปร่งใส หมายถึง การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมา ทำให้ประชาชนหรือผู้ปกครองสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้อย่างสะดวก และมีกระบวนการให้ประชาชนหรือผู้ปกครองนักเรียน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ตรวจสอบความถูกต้องและชัดเจน

4. หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมรับรู้และร่วมแสดงความคิดเห็นในการตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ เช่น เป็นคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการและคณะทำงาน โดยให้ข้อมูลความคิดเห็น แนะนำ ปรีกษา ร่วมวางแผน และร่วมปฏิบัติ

5. หลักความรับผิดชอบ หมายถึง การปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ มีความกระตือรือร้นในการแก้ปัญหาของโรงเรียนและเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างกัน

6. หลักความคุ้มค่า หมายถึง การใช้วัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่อย่างประหยัด โดยยึดหลักความคุ้มค่าพอเพียง เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดตามจุดมุ่งหมาย

สรุปได้ว่า ธรรมนูญฉบับนี้ หมายถึง การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ซึ่งเป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบให้กับสังคมทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม มีการใช้กฎหมายอย่างยุติธรรม โปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ ซึ่งจะส่งผลให้ประเทศชาติมั่นคง และสังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารงานตามหลักธรรมนูญฉบับนี้ ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเมืองสำโรงขามป้อม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการบริหารงานตามหลักธรรมนูญฉบับนี้ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเมืองสำโรงขามป้อม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 ใน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ และด้านหลักความคุ้มค่า กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอน จำนวน 84 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพที่เป็นจริงในการบริหารงานตามหลักธรรมนูญฉบับนี้ จำนวน 42 ข้อ และสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารงานตามหลักธรรมนูญฉบับนี้ จำนวน 42 ข้อ มีลักษณะเป็น

แบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพที่เป็นจริงเท่ากับ 0.95 และสภาพที่พึงประสงค์เท่ากับ 0.96 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้ดัชนีความสำคัญของลำดับความต้องการจำเป็น หรือ Modified Priority Needs Index : $PNI_{Modified}$

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเมืองสำโรงขามป้อม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ได้ต่อดังนี้

1. สภาพที่เป็นจริงและสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเมืองสำโรงขามป้อม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 สรุปดังนี้

1.1 สภาพที่เป็นจริงในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเมืองสำโรงขามป้อม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำ ดังนี้ ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความมีส่วนร่วม ด้านหลักความคุ้มค่า และด้านหลักคุณธรรม

1.2 สภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเมืองสำโรงขามป้อม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำ ดังนี้ ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักความมีส่วนร่วม ด้านหลักความคุ้มค่า และด้านหลักคุณธรรม

2. ความต้องการจำเป็นในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเมืองสำโรงขามป้อม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 พบว่า ค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น โดยรวมมีค่าเท่ากับ .09 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงตามลำดับความสำคัญจากสูงไปหาต่ำ ดังนี้ ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม และด้านหลักความคุ้มค่า

2.1 ด้านหลักนิติธรรม พบว่า สภาพที่เป็นจริง บุคลากรของสถานศึกษา กลุ่มเมืองสำโรงขามป้อม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 โดยรวมรายด้านและรายข้ออยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ ครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษากลุ่มเมืองสำโรงขามป้อม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

อภิปรายผล

จากผลของการวิจัย เรื่อง การศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเมืองสำโรงขามป้อม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 ผู้วิจัยขออภิปรายประเด็นที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

1. สภาพที่เป็นจริงและสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเมืองสำโรงขามป้อม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 ขออภิปรายแยกตามสภาพ ดังนี้

1.1 สภาพที่เป็นจริงในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเมืองสำโรงขามป้อม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก มีประเด็นอภิปรายเป็นรายด้าน ดังนี้

1.1.1 ด้านหลักนิติธรรม อยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การบริหารโรงเรียน มีการจัดบุคลากรครูอยู่เวรปฏิบัติราชการในการดูแลความเรียบร้อยของโรงเรียนในวันหยุดราชการ รองลงมาคือ บุคลากรในโรงเรียนปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความรู้ความสามารถและเต็มเวลาราชการ ทั้งนี้ เนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษามีการนำพระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ระเบียบ และข้อบังคับต่าง ๆ มาใช้ในการบริหารสถานศึกษา บุคลากรในโรงเรียนยอมรับกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ที่นำมาใช้ในโรงเรียนโรงเรียนมีการบริหารงานโดยยึดหลักประชาธิปไตย โรงเรียนมีโครงสร้างการแบ่งงานและมอบหมายงานที่เหมาะสม สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พระปลัดไพโรวัลย์ ชาคโร (ศรีเมือง) (2558, หน้า 93) ได้ศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักการศึกษาสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ด้านหลักนิติธรรม ทุกข้ออยู่ในระดับมาก

1.1.2 ด้านหลักคุณธรรม อยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ บุคลากรในโรงเรียนปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความขยันหมั่นเพียร และอดทน รองลงมาคือ บุคลากรในโรงเรียนมีการช่วยเหลือเอื้อเฟื้อซึ่งกันและกัน ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติหน้าที่โดยยึดมั่นในความถูกต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบและข้อบังคับของสถานศึกษา ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ขยันหมั่นเพียร มีวินัย รับผิดชอบต่อความคิดเห็นของผู้อื่น ตัดสินใจตามมติที่ประชุมเป็นหลัก และไม่ยึดพวกพ้อง เป็นผู้มีความเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม สอดคล้องกับผลการวิจัยของ จารุวรรณ สุรินทร์ (2552, หน้า 5) ได้ศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายวังสามหมอ 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุตรธานี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า หลักคุณธรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

1.1.3 ด้านหลักความโปร่งใส อยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ โรงเรียนมีการบริหารการเงิน พัสดุ ตามระเบียบของทางราชการอย่างมีระบบ ถูกต้อง รวดเร็วทันเวลา รองลงมาคือ บุคลากรในโรงเรียนทุกคนสามารถตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษาได้ ทั้งนี้เนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารงานเป็นไปด้วยความชัดเจน โปร่งใส ยึดถือระเบียบ สามารถตรวจสอบได้ มีการประชุมชี้แจงรายละเอียดเรื่องงบประมาณต่าง ๆ อย่างมีระบบชัดเจน มีการรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี มีการตรวจสอบงานทุกขั้นตอน และมีการประชุมผู้ปกครอง ชุมชน เพื่อประสัมพันธ์เผยแพร่ผลการดำเนินการ เมื่อโรงเรียนมอบหมายงานให้บุคลากรคนใด จะคำนึงถึงความรู้ความสามารถเป็นสำคัญ โดยจะรับฟังความคิดเห็น ข้อโต้แย้ง และมีมติร่วมกันของทุกฝ่าย สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิชัย โนนทิง (2551, หน้า 217) ได้ศึกษาสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ด้านหลักความโปร่งใส มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

1.1.4 ด้านหลักการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ โรงเรียนได้ให้ชุมชน ผู้นำชุมชน วัด/หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงาน รองลงมาคือ ประชาชน/ผู้ปกครอง/นักเรียน มีโอกาสเสนอความคิดเห็น และติชมผลการดำเนินงานของโรงเรียน ทั้งนี้ เนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาบริหารงานโดยเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม สอดคล้องกับผลการวิจัยของพระวิรัช เอี่ยมศรีดี (2554, หน้า 103) ได้ศึกษาการประเมินความต้องการจำเป็นในการบริหารงานที่ดีตามหลักธรรมาภิบาลของครูและบุคลากรของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า สภาพที่เป็นอยู่ในด้านหลักการมีส่วนร่วม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.1.5 ด้านหลักความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ โรงเรียนจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนร่วมกับชุมชนเนื่องในวันสำคัญ เช่น วันพ่อแห่งชาติ/วันแม่แห่งชาติ รองลงมาคือ เมื่อมีนโยบายหรือกิจกรรมเร่งด่วน บุคลากรในโรงเรียนทุกคนมีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย ทั้งนี้ เนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาบริหารงานโดยเอาใจใส่ในงานที่รับผิดชอบ มีการปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ นัยนา เจริญพล (2552) ได้ศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงาน ด้านหลักความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมาก

1.1.6 ด้านหลักความคุ้มค่า อยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ โรงเรียนมีการบริหารทรัพยากรที่มีอย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด รองลงมาคือ โรงเรียนมีการส่งเสริมสนับสนุนให้ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น ทั้งนี้ เนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษา

มีการบริหารงาน โดยศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการของสถานศึกษา เพื่อใช้ประกอบการวางแผน กำหนดวิธีดำเนินงาน และจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่ให้สามารถใช้อย่างคุ้มค่า สอดคล้องกับสุวรรณ ทองคำ (2544) ได้ศึกษาสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ด้านหลักความคุ้มค่า อยู่ในระดับมาก

1.2 สภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเมืองสำโรงขามป้อม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด มีประเด็นอภิปรายเป็นรายด้าน ดังนี้

1.2.1 ด้านหลักนิติธรรม อยู่ในระดับมากที่สุด ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ บุคลากรในโรงเรียนปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความรู้ความสามารถและเต็มเวลาราชการ รองลงมาคือ การบริหารโรงเรียนมีการบริหารงานโดยยึดหลักประชาธิปไตย ทั้งนี้ เนื่องมาจากผู้บริหารทำงานโดยยึดหลักกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ มีการบังคับใช้อย่างเป็นธรรม ส่งเสริมให้บุคลากรได้เรียนรู้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พระวิรัช เอี่ยมศรีดี (2554, หน้า 97) ได้ศึกษาการประเมินความต้องการจำเป็นในการบริหารงานที่ดีตามหลักธรรมาภิบาลของครูและบุคลากรของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐม พบว่า สภาพที่ควรจะเป็นในด้านหลักนิติธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด รายข้อพบว่า บุคลากรในสถานศึกษาปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความรู้ความสามารถและเต็มเวลาราชการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

1.2.2 ด้านหลักคุณธรรม อยู่ในระดับมากที่สุด ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ บุคลากรในสถานศึกษาปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความซื่อสัตย์ สุจริตและจริงใจในการปฏิบัติหน้าที่ของตน รองลงมาคือ บุคลากรในโรงเรียนปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความขยันหมั่นเพียรและอดทน ทั้งนี้ เนื่องมาจากผู้บริหารยังใช้อำนาจในการบังคับบัญชาในการปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความซื่อสัตย์ สุจริตและจริงใจ ความขยันหมั่นเพียรและอดทนยังมีสิ่งที่จะต้องพัฒนา สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547, หน้า 6) ได้กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ในหลักคุณธรรมว่าจะต้องยึดมั่นในความถูกต้องดีงามในการปฏิบัติ หน่วยงานเป็นตัวอย่างของสังคม มีความซื่อสัตย์จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย และประกอบอาชีพที่สุจริต

1.2.3 ด้านหลักความโปร่งใส อยู่ในระดับมากที่สุด ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ เมื่อโรงเรียนมอบหมายงานให้บุคลากรคนใด จะคำนึงถึงความรู้ความสามารถเป็นสำคัญ โดยจะรับฟังความคิดเห็น ข้อโต้แย้ง และมีมิตรร่วมกันของทุกฝ่าย รองลงมาคือ บุคลากรในโรงเรียนทุกคนสามารถตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษาได้ ทั้งนี้ เนื่องมาจากโรงเรียนยังให้ความสำคัญในการรับฟังและเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องแสดงความคิดเห็น ตลอดจนตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษาให้ทราบอย่างชัดเจน ยังไม่เพียงพอ

สอดคล้องกับพิชญาภา จันทศรี (2553, หน้า 120) ได้ศึกษาปัญหาและความต้องการในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของบุคลากร สังกัดสถาบันการพลศึกษา ผลการศึกษาความต้องการในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในด้านหลักความโปร่งใส พบว่า มีการจัดประชุมชี้แจงรายละเอียดงบประมาณต่าง ๆ ที่ได้รับให้บุคลากรทุกคนทราบ มีความต้องการอยู่ในระดับมากกว่าข้ออื่น ๆ

1.2.4 ด้านหลักการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมากที่สุด ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุดคือ โรงเรียนมีการนำความคิดเห็นของประชาชนไปใช้ประกอบการตัดสินใจ เพื่อแก้ปัญหาของนักเรียน รองลงมาคือ โรงเรียนได้ให้ชุมชน ผู้นำชุมชน วัด/หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงาน ทั้งนี้ เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนยังให้ความสำคัญเกี่ยวกับการเปิดโอกาสผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือให้ชุมชน ผู้นำชุมชน วัด/หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงาน รวมทั้งการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ไม่มากพอ สอดคล้องกับสำนักนายกรัฐมนตรื (2542, หน้า 48) ได้กล่าวว่า หลักการมีส่วนร่วมคือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศ ไม่ว่าจะด้วยการแสดงความเห็น การไต่สวน การประชาพิจารณ์ หรือการแสดงประชามติ

1.2.5 ด้านหลักความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมากที่สุด ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุดคือ โรงเรียนจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนร่วมกับชุมชนเนื่องในวันสำคัญ เช่น วันพ่อแห่งชาติ/วันแม่แห่งชาติ รองลงมาคือ บุคลากรในโรงเรียนมีความไว้วางใจต่อการปฏิบัติงานของเพื่อนร่วมงานทุกคน ทั้งนี้ เนื่องจากผู้บริหารยังให้ความสำคัญกับนักเรียนและชุมชนในการทำกิจกรรมในวันสำคัญต่าง ๆ ไม่เพียงพอ ครูและบุคลากรทางการศึกษาเกิดความไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกันในการปฏิบัติหน้าที่ สอดคล้องกับ พระวิรัช เอี่ยมศรีตี (2554, หน้า 105) ได้ศึกษาการประเมินความต้องการจำเป็นในการบริหารงานที่ดีตามหลักธรรมาภิบาลของครูและบุคลากรของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐม พบว่า สภาพที่ควรจะเป็นในด้านหลักความรับผิดชอบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

1.2.6 ด้านหลักความคุ้มค่า อยู่ในระดับมากที่สุด ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุดคือ โรงเรียนมีการบริหารทรัพยากรที่มีอย่างจำกัด ให้เกิดประโยชน์สูงสุด รองลงมาคือ ผู้บริหารโรงเรียนมีการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ราชการ ทั้งด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทั้งนี้ เนื่องจากครูและบุคลากรของสถานศึกษา มีความต้องการไปในแนวทางเดียวกัน คือยังไม่มี ความคุ้มค่าเท่าที่ควร และมีความต้องการให้มีการใช้ประโยชน์จากพัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษา และครุภัณฑ์ต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์และความคุ้มค่าอย่างสูงสุด สอดคล้องกับ พิชญาภา จันทศรี (2553, หน้า 122) ได้ศึกษาปัญหาและความต้องการในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของบุคลากร สังกัดสถาบันการพลศึกษา ผลการศึกษาความต้องการในการบริหารงาน

ตามหลักธรรมาภิบาลในด้านหลักความคุ้มค่า พบว่ามีการจัดสรรทรัพยากร ที่มีอยู่อย่างจำกัด ได้อย่างคุ้มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด

2. ความต้องการจำเป็นในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเมืองสำโรงขามป้อม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 พบว่า ค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น โดยรวมมีค่าเท่ากับ .09 เรียงตามลำดับความสำคัญจากสูงไปหาลำดับต่ำ ดังนี้ ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม และด้านหลักความคุ้มค่า พิจารณาเป็นรายด้าน ดังนี้

2.1 ด้านหลักนิติธรรม ค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น พบว่า โดยรวมมีค่าเท่ากับ .08 ข้อที่มีค่าสูงสุดคือ บุคลากรในโรงเรียนมีความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการ รองลงมาคือ การบริหารโรงเรียนมีการบริหารงานโดยยึดหลักประชาธิปไตย สอดคล้องกับ สุภัทรมาศ จริยเวชวัฒนา (2547, หน้า 21) ศึกษาเรื่องการบริหารการจัดการเทศบาลตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษา เทศบาลตำบลบ้านฉาง ได้เสนอให้ผู้บริหารของเทศบาลเร่งปรับโครงสร้างและระบบงานต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับการบริหารการจัดการตามหลักธรรมาภิบาลในด้านนิติธรรมที่ว่า การตรากฎหมายที่ถูกต้องเป็นธรรม การบังคับให้ทันสมัยและเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคม อันจะทำให้สังคมยินยอมพร้อมใจกันปฏิบัติตามกฎหมาย และข้อบังคับเหล่านั้น โดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมายมิใช่ตามอำเภอใจ หรืออำนาจของตัวบุคคล และนำกฎระเบียบการบริหารงานของเทศบาลมาบังคับใช้ให้เป็นมาตรฐาน เพื่อเป็นการยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม

2.2 ด้านหลักคุณธรรม ค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น พบว่า โดยรวมมีค่าเท่ากับ .07 ข้อที่มีความสำคัญสูงสุดคือ บุคลากรในโรงเรียนเป็นคนมีเหตุผล รับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างของผู้อื่น รองลงมาคือ บุคลากรในโรงเรียนเป็นผู้มีความเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม และบุคลากรในสถานศึกษาปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความซื่อสัตย์ สุจริตและจริงใจในการปฏิบัติหน้าที่ของตน สอดคล้องกับ รัฐิธรัตน์ เอี่ยมสกุล (2555, หน้า 28) ได้กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักคุณธรรม เป็นการบริหารงานด้วยการยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม มีความละเอียด เกรงกลัวต่อบาป วางตัวเป็นกลาง มีน้ำใจ รู้จักเสียสละ และรู้จักกระทำตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น รวมถึงการพัฒนาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันพึงประสงค์ในด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง เป็นผู้นำในการจัดโครงการเชิงคุณธรรมจริยธรรม

2.3 ด้านหลักความโปร่งใส ค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น พบว่า โดยรวมมีค่าเท่ากับ .11 ข้อที่มีค่าสูงสุดคือ โรงเรียนมีการจัดระบบเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของทางสถานศึกษาให้แก่ผู้ปกครองและนักเรียนได้รับทราบ รองลงมาคือ เมื่อมีการเรียกเก็บเงินจากทางผู้ปกครองนักเรียนในเรื่องใด ๆ ก็ตาม มีการออกไปเสร็จรับเงินตามที่เป็น

จริงทุกครั้ง สอดคล้องกับ มุตตา คงคืน (2551, หน้า 23) ได้กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลัก ความโปร่งใส คือ การสร้างความไว้วางใจ ความมั่นใจ และความโปร่งใสในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในด้านงบประมาณ การบริหารงานบุคคล การบริหารทั่วไป และการบริหารงานวิชาการ โดยมีการทำหลักฐานเอกสารข้อมูล และเปิดเผยต่อสาธารณชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนในสถานศึกษา ปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรทุกส่วนให้มีความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้

2.4 ด้านหลักความมีส่วนร่วม ค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นพบว่า โดยรวมมีค่าเท่ากับ .10 ข้อที่มีค่าสูงสุดคือ โรงเรียนมีการนำความคิดเห็นของประชาชนไปใช้ประกอบการตัดสินใจ เพื่อแก้ปัญหาของนักเรียน รองลงมาคือ บุคลากรทุกคนมีการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานของสถานศึกษาร่วมกับผู้ปกครองนักเรียนและชุมชนเป็นอย่างดี สอดคล้องกับ อรทัย แสงทอง (2551, หน้า 4) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วม คือ การเปิดโอกาสให้บุคลากรในหน่วยงานและผู้รับบริการ ซึ่งเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือได้รับผลกระทบจากการบริหารงานหรือการดำเนินการต่าง ๆ ของหน่วยงาน ได้ร่วมรับรู้ ร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมตัดสินใจ รวมทั้งร่วมสนับสนุนติดตามและตรวจสอบการปฏิบัติตามสิ่งที่ตนเองได้ร่วมตัดสินใจ

2.5 ด้านหลักความรับผิดชอบ ค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นพบว่า โดยรวมมีค่าเท่ากับ .09 ข้อที่มีค่าสูงสุดคือ บุคลากรในโรงเรียนมีความไว้วางใจต่อการปฏิบัติงานของเพื่อนร่วมงานทุกคน รองลงมาคือ โรงเรียนมีการพัฒนาบุคลากร เพื่อสร้างจิตสำนึกที่ดีในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับ มุตตา คงคืน (2551, หน้า 26) ได้กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักความรับผิดชอบ เป็นการสร้างความตระหนักใน สิทธิ หน้าที่ ความสำนึก ในความรับผิดชอบของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อครู นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง กับสถานศึกษา มีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถให้บรรลุผลสำเร็จ ใฝ่ใจต่ออุปสรรค ปัญหาและข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นในสถานศึกษาโดยมีความกระตือรือร้นที่จะแก้ปัญหา กล้าที่จะยอมรับผลดีผลเสียจากการตัดสินใจดำเนินการบางอย่าง ทั้งที่มาจากตนเองหรือผู้ใต้บังคับบัญชา

2.6 ด้านหลักความคุ้มค่า ค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นพบว่า โดยรวมมีค่าเท่ากับ .06 ข้อที่มีค่าสูงสุดคือ โรงเรียนมีการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้เพื่อการลดค่าใช้จ่ายแต่มุ่งเน้นคุณภาพ และผลสำเร็จเป็นสิ่งสำคัญ รองอันดับหนึ่งคือ ผู้บริหารโรงเรียนมีการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ราชการ ทั้งด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผล และโรงเรียนมีการส่งเสริมสนับสนุนให้नावสดุที่ใช้แล้วมาใช้ใหม่หรือดัดแปลงให้เกิดผลผลิตใหม่ รองอันดับสองคือ โรงเรียนมีบัญชีควบคุมการใช้วัสดุและอุปกรณ์การศึกษาอย่างเป็นระบบ และโรงเรียนมีการบริหารทรัพยากรที่มีอย่างจำกัด ให้เกิดประโยชน์สูงสุด สอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ สถาบันพระปกเกล้า (2545 ; บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาดัชนี

วัดผลทางการพัฒนาระบบบริหารจัดการที่ดีพบว่า หน่วยงานมีการประหยัด ใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัย เรื่อง การศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเมืองสำโรงขามป้อม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะดังนี้

1.1 หลักนิติธรรม ผู้บริหารควรมีความรู้เกี่ยวกับกฎ ระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการ มีการบริหารงานโดยยึดหลักประชาธิปไตย มอบหมายหน้าที่ให้บุคลากรปฏิบัติอย่างเหมาะสม เสมอภาค เท่าเทียม และไม่เลือกปฏิบัติ โดยคำนึงถึงความรู้ความสามารถของบุคลากรเป็นสำคัญ

1.2 หลักคุณธรรม ผู้บริหารควรเป็นคนมีเหตุผล รับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างของผู้อื่น เป็นผู้มีความเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความซื่อสัตย์ สุจริตและจริงใจในการปฏิบัติหน้าที่ของตน ตามจรรยาบรรณวิชาชีพของผู้บริหาร ยึดมั่นความถูกต้องดีงาม และมีศีลธรรมในการบริหารงาน

1.3 หลักความโปร่งใส ผู้บริหารควรมีการจัดระบบเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของทางสถานศึกษาให้แก่ผู้ปกครองและนักเรียนได้รับทราบ การเรียกเก็บเงินจากทางผู้ปกครองนักเรียนควรมีการออกใบเสร็จรับเงินตามที่เป็นจริงทุกครั้ง การมอบหมายงานควรมีความโปร่งใส ความรู้ความสามารถเป็นสำคัญ โดยจะรับฟังความคิดเห็น ข้อโต้แย้ง และมีมติร่วมกันของทุกฝ่าย

1.4 หลักการมีส่วนร่วม ผู้บริหารควรมีการนำความคิดเห็นของประชาชนไปใช้ประกอบการตัดสินใจ เพื่อแก้ปัญหาของนักเรียน และควรมีการประสานงานกับเทศบาลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อวางแผนการดำเนินงานและของงบประมาณสนับสนุน

1.5 หลักความรับผิดชอบ ผู้บริหารควรมีความไว้วางใจต่อการปฏิบัติงานของเพื่อนร่วมงานทุกคน มีการพัฒนาบุคลากร เพื่อสร้างจิตสำนึกที่ดีในการปฏิบัติงาน เอาใจใส่ต่อการแก้ปัญหาอย่างถูกต้องและเป็นระบบ

1.6 หลักความคุ้มค่า ผู้บริหารควรมีการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ เพื่อการลดค่าใช้จ่าย แต่จ่าย มุ่งเน้นคุณภาพ และผลสำเร็จเป็นสำคัญ มีการส่งเสริมสนับสนุนให้นำวัสดุที่ใช้แล้วมาใช้ใหม่ หรือดัดแปลงให้เกิดผลผลิตใหม่ มีการบริหารทรัพยากรที่มีอย่างจำกัด ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเมืองสำโรงขามป้อม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4

2.2 ควรศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเมืองสำโรงขามป้อม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 จากกลุ่มผู้ปกครอง หรือคณะกรรมการสถานศึกษา

2.3 ควรศึกษารูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีความสัมพันธ์กับหลักธรรมาภิบาลเพื่อเป็นแนวทางเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเมืองสำโรงขามป้อม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4

เอกสารอ้างอิง

- จารุวรรณ สุรินทร์. (2552). *การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายวังสามหมอ 1 สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาอุดรธานี เขต 2*. สารนิพนธ์. หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- ฐิติรัตน์ เอี่ยมสกุล.(2555). *พฤติกรรมกรบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครแหลมฉบัง*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นัยนา เจริญพล. (2552). *การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- พระปลัดไพโรวัลย์ ชาคโร (ศรีเมือง). (2558.) *การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักการศึกษาสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระวิรัช เอี่ยมศรีดี. (2554). *การประเมินความต้องการจำเป็นในการบริหารงานที่ดีตามหลักธรรมาภิบาลของครูและบุคลากรของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐม*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พิชญาภา จันทศรี. (2553). *ปัญหาและความต้องการในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของบุคลากร สังกัดสถาบันการพลศึกษา*. *วารสารวิชาการ สถาบันการพลศึกษา*, 2(2),115-126.

- มุตตา คงคืน. (2551). *พฤติกรรมกรรมการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้อำนวยการโรงเรียนในสังกัดเมืองพัทยา*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิชัย โนนทิง. (2551). *สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สถาบันพระปกเกล้า. (2545). *การศึกษาเพื่อพัฒนาดัชนีวัดผลการพัฒนาระบบบริหารจัดการที่ดี*. รายงานการวิจัยเสนอสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). *คู่มือการปฏิบัติงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา.
- สำนักนายกรัฐมนตรี. (2542). *ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542*. กรุงเทพมหานคร : กองสำนักงาน ก.พ.
- สุภัทรมาศ จริยเวชวัฒนา (2547). *การบริหารการจัดการเทศบาลตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษา เทศบาลตำบลบ้านฉาง*. ปญหารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุวรรณ ทองคำ. (2544). *สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาสิงห์บุรี*. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2542). ความรู้ชายแดนด้านการประเมินผลการศึกษา. *วารสารวิธีวิทยาการวิจัย*. 7(2), 52-67.
- อรทัย แสงทอง. (2551). *หลักธรรมาภิบาลกับการบริหารงานสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร:กรณีศึกษาสถานศึกษาในเขตตลิ่งชัน*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- Graham, J., Amos, B., and Plumptre, T. (2003) Principles for Good Governance in the 21st Century. *Policy Brief*. 15(August), 1-6.

“ทำไมคุยกับคนนี้แล้วรู้สึกดีจัง” โดย โยชิตะ อิชิโนะริ

ปริทัศน์โดย รศ. ดร. สมาน อัครภูมิ¹

ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เขียน

โยชิตะ อิชิโนะริ เป็นนักจัดรายการวิทยุที่สถานีวิทยุวิทยุ นโปง บรอดคาสติ้ง ซิสเต็ม และ นิตะมินะ เรดิโอ” เกิดที่โตเกียว เมื่อ ค.ศ. 1975 สำเร็จการศึกษาจากคณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเคโอ เคยได้รับรางวัลกาแล็กซี สาขาผู้จัดรายการวิทยุ 2012 และเป็นผู้บริหารบริษัทโทน คอนเนคต์ ติดต่อเขาได้จาก twitter:@yoshidahisanori

หนังสือเล่มนี้แปลโดย โยชูเกะ

สาระสำคัญของหนังสือ

ก่อนอื่นผู้ปริทัศน์อยากจะบอกว่า เลือกซื้อหนังสือเล่มนี้เพราะคิดว่าจะได้ฟังคำแนะนำที่หวานแหวว ซึ่งจะเป็นคำแนะนำที่ผู้ปริทัศน์สามารถนำไปใช้เพื่อเป็นนักสื่อสารโรแมนติก และเสริมเสน่ห์ให้กับตนเองมากขึ้นเท่านั้น แต่พออ่านจบก็พบว่าหนังสือเกี่ยวกับ “ความเข้าใจและเทคนิคในการสื่อสาร” ที่ไม่ค่อยปรากฏในตำราด้านการสื่อสารทั่วไป จึงตัดสินใจปริทัศน์ครับ อย่างไรก็ตาม คงไม่สามารถที่จะนำสาระทั้งหมดมาสรุปไว้ในปริทัศน์ได้ทั้งหมดครับ

หนังสือเล่มนี้มีทั้งหมด 11 บท ประกอบด้วย 9 บทหลัก บทนำ และบทส่งท้าย คือ บทนำ ผู้เขียนกล่าวถึงว่าคนส่วนใหญ่กลัวที่จะสนทนากับคนอื่น เพราะเป็นคนพูดไม่เป็น แต่หลังจากอ่านหนังสือเล่มนี้แล้ว “บอกลาคนเก่าของตนเองซึ่งเป็นคนพูดไม่เก่งได้เลย บทที่ 1 กล่าวถึงเป้าหมายในการสื่อสาร ซึ่งตำราทั่วไปบอกว่า เพื่อการสื่อสารสาระที่ต้องการสื่อสาร แต่ผู้เขียนบอกว่าจุดมุ่งหมายของการสื่อสาร คือการทำให้รู้สึกดีและผ่อนคลายขณะที่สื่อสารหรือสนทนากัน

บทที่ 2 กล่าวถึงเมื่อผู้เขียนยังมีข้อบกพร่องในการสื่อสาร ซึ่งจริง ๆ ผู้เขียนไม่ค่อยเห็นด้วยในการใช้คำว่า “ข้อบกพร่องในการสื่อสาร” เพราะหลายคนไม่ค่อยอยากพูด หรือสนทนากับคนอื่นด้วยเกรงว่าจะมีข้อบกพร่องในการสื่อสาร โดยเกรงว่าตนเองจะไม่มีข้อมูลในการสื่อสาร และสื่อสารได้ไม่ดี คนจะไม่เข้าใจสิ่งที่ตนเองสื่อสาร แต่ผู้เขียนเห็นว่าการสื่อสารเป็นเพียงเกม ซึ่งมีกติกาในการเล่น แค่เล่นตามกติกาของเกมเท่านั้น โดยเกมมีจุดมุ่งหมายให้คู่สนทนาารู้สึกดี สนทนากันได้ราบรื่นนั่นเอง

¹ รองศาสตราจารย์, ดร. ข้าราชการบำนาญ (Associate Professor, Ph.D., retired government servant service)

บทที่ 3 อธิบายเกี่ยวกับเกมการสื่อสาร เป็นเกมที่ไม่มีคู่ต่อสู้เหมือนเกมอื่น สิ่งที่จะเอาชนะคือ “ความอึดอัด” ของผู้ร่วมสนทนา เป็นเกมที่จำเป็นต้องเล่น (เพราะถ้าไม่เล่น คือไม่พูดคุยกันแล้ว การสนทนาหรือการสื่อสารก็ไม่เกิดขึ้น) และวิธีเอาชนะคือ “การยืดหยุ่น” (คืออย่าเอาจริงเอาจัง เอาแพ้อาชนะกัน)

บทที่ 4 นำเสนอเกี่ยวกับการเตรียมตัวลงสนาม (การสื่อสาร) ควรเข้าใจว่าการสื่อสารก็ต้องหวังผล คือ “ทำให้คู่สนทนารู้สึกดี และอยากสนทนาด้วย” จงอย่าใช้อคติ คือความเอนเอียงจากการไม่รู้ เป็นอุปสรรคในการสื่อสาร แต่ใช้เป็นจุดแสวงหาข้อมูลและความเข้าใจมากขึ้น เปลี่ยนจุดเน้นของการสื่อสารจากการถ่ายทอดเป็นการส่งต่อ คือส่งต่อข้อมูลสู่ผู้รับสาร (ส่วนจะเข้าใจอย่างไรก็แล้วแต่ผู้รับสาร) ใช้ปมด้อยเป็นปมเด่นแทน และคิดว่าการสื่อสารเป็นเดิมพันแบบหนึ่ง ถ้าชนะ (คือพูดคุยกันราบรื่น) ก็ดีแล้ว แต่ถ้าแพ้ (คือทำอะไรก็ยังไม่สนทนากันไม่ราบรื่น) ก็ไม่มีอะไรเสียหาย เพียงแต่ไม่ได้เพิ่มเท่านั้นเอง (ถ้าคิดได้แบบนี้ก็จะไม่กลัวที่จะสนทนากับคนอื่นอีกต่อไป)

บทที่ 5 ผู้เขียนใช้หัวข้อว่า “ความเจียบคือความสำเร็จ” โดยผู้เขียนกล่าวถึงการอ่านบรรยากาศในการพูด และการสร้างบรรยากาศที่ดีระหว่างสนทนา และสุดท้ายกล่าวถึงว่า “บางครั้งความเจียบก็เป็นสิ่งที่ดี ไม่เสียหาย จงอย่าตกใจ ขอเพียงแต่บรรยากาศสนทนาไม่เสียก็พอ

บทที่ 6 กล่าวถึงเทคนิคการพูด เช่น คุยกันเรื่องที่คู่สนทนาสนใจ ตั้งคำถามให้คู่สนทนาได้พูดเยอะ สนใจคู่สนทนาอย่างใส่ใจ พยายามไม่ขัดแย้งกัน ชื่นชมคู่สนทนา ไม่ทำตัวเก่งกว่าคู่สนทนา ทั้งคู่สนทนา และพูดคุยกันให้สนุกเข้าไว้ บทที่ 7 กล่าวถึงแนวทางในการพัฒนาทักษะในการตั้งคำถาม บทที่ 8 กล่าวถึงกลยุทธ์อารมณ์ขัน และบทที่ 9 พฤติกรรมที่ผิดในการพูดคุยกัน คือ พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เช่น การโกหก ขัดคอ และอ้ออวด และ ใช้คำว่า “ไม่” บ่อยไป (คือลดพูดคำว่า “ไม่” ครับ)

ส่วนบทส่งท้าย ผู้เขียนได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ในการเขียนหนังสือว่า เขียนแบบพูดคุยกัน โดยมีวัตถุประสงค์เหมือนกับผู้อ่านฟังรายการวิทยุที่ผู้เขียนจัดอยู่ ครับ

ความเห็นและข้อเสนอแนะท้ายเรื่อง

ผู้ปริทัศน์ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นว่า หนังสือเล่มนี้เป็นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการสื่อสารที่แปลกและแตกต่างไปจากตำราเกี่ยวกับการสื่อสารโดยทั่วไป ดังสาระที่นำเสนอไปแล้ว ซึ่งกล่าวโดยสรุป คือ ผู้เขียนเน้นการสื่อสารแบบพูดคุยกัน หรือการสนทนา ซึ่งคนทั่วไปจะรู้สึกไม่ค่อยกล้าพูดกับคนอื่น โดยเฉพาะคนแปลกหน้า เพราะไม่รู้ว่าจะพูดอะไร หรือพูดไปแล้วเกรงว่าคู่สนทนา หรือผู้อื่นจะเข้าใจว่าเราไม่รู้อะไร หรือไม่น่าสนใจ เป็นต้น แต่ผู้เขียนเสนอว่า “การสื่อสารในการสนทนากันนั้น ไม่มีแพ้ หรือชนะ แต่ทำอะไรจึงจะทำให้การสนทนาดำเนินไปราบรื่น และรู้สึกดี” ความสำเร็จของการสนทนา คือทำให้คู่สนทนาารู้สึกดี และ

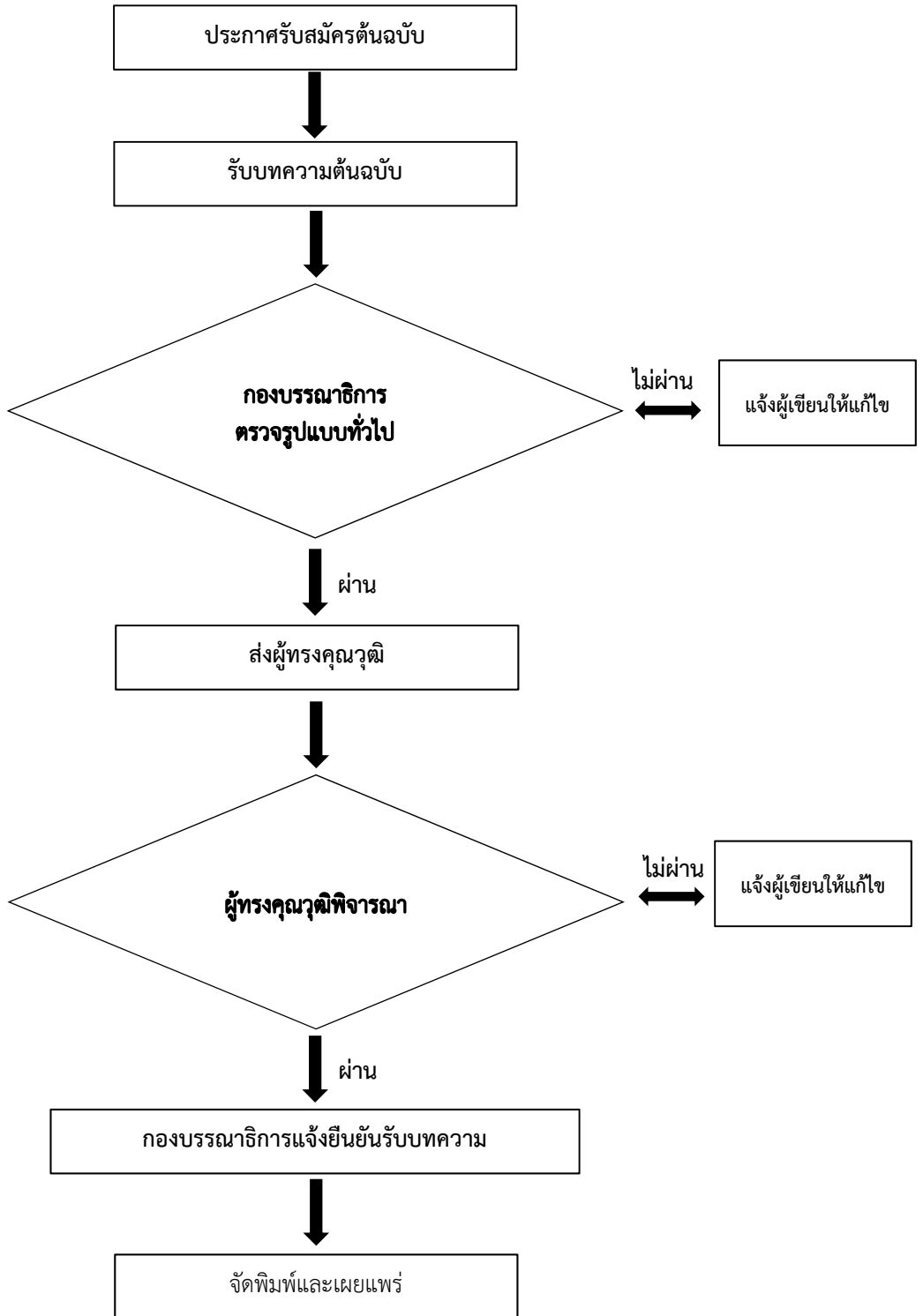
ร่วมมือในการสนทนาให้ตลอด ผู้ปริทัศน์เห็นว่าเป็นคำแนะนำที่ดี และได้จากประสบการณ์ตรงของผู้เขียน หลังจากอ่านหนังสือเล่มนี้แล้ว ผู้ปริทัศน์ได้นำใช้เทคนิคบางประการในการสนทนากับคนแปลกหน้า ก็พบว่าได้ผลเป็นที่น่าประทับใจ จึงฝากผู้อ่านและผู้สนใจได้ศึกษารายละเอียด และนำไปทดลองใช้ดูนะครับ

เอกสารอ้างอิง

โยะชิตะ อิชะโนะริ. (2017). *ทำไมคุยกับคนนี้แล้วรู้สึกดีจัง*. แปลโดยโยชูเกะ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วีเสิร์น.

ภาคผนวก

ขั้นตอนการจัดทำวารสาร



แบบเสนอผลงานวิชาการเพื่อลงตีพิมพ์ใน
วารสารนวัตกรรมการทางสังคมศาสตร์

ข้าพเจ้า นาย นาง นางสาว

ชื่อ-สกุล

(ภาษาอังกฤษ)

ตำแหน่งทางวิชาการ (โปรดระบุ)

ศาสตราจารย์

รองศาสตราจารย์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์

ดร.

อาจารย์

อื่นๆ

ที่อยู่และหมายเลขโทรศัพท์ (ที่ติดต่อได้)

.....

.....

โทรศัพท์ที่ทำงาน โทรศัพท์มือถือ

โทรสาร E-mail

มีความประสงค์ขอส่งผลงานวิชาการ เรื่อง :

ชื่อผลงาน (ภาษาไทย)

.....

ชื่อผลงาน (ภาษาอังกฤษ)

.....

ประเภทผลงานวิชาการ บทความรับเชิญ บทความวิจัย บทความวิชาการ

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าผลงานนี้ เป็นผลงานของข้าพเจ้าเพียงผู้เดียว

เป็นผลงานของข้าพเจ้าและผู้ที่ระบุชื่อในผลงาน

ผลงานนี้ยังไม่เคยลงตีพิมพ์ตีพิมพ์เผยแพร่ที่ไหนมาก่อน และจะไม่นำไปเพื่อพิจารณาตีพิมพ์
เผยแพร่ในที่อื่นๆ อีก นับจากวันที่ข้าพเจ้าได้ส่งผลงานต้นฉบับนี้ มายังกองบรรณาธิการวารสารนวัตกรรมการ
สังคมศาสตร์

.....ลายมือชื่อ เจ้าของบทความ
(.....)

วันที่

**แบบรับรองพิจารณาบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ใน
วารสารนวัตกรรมทางสังคมศาสตร์**

ข้าพเจ้า ศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์
 ดร. อาจารย์

ชื่อ-สกุล

ที่อยู่และหมายเลขโทรศัพท์ (ที่ติดต่อได้)
.....
.....

โทรศัพท์ที่ทำงาน โทรศัพท์มือถือ

โทรสาร E-mail

ขอรับรองว่าได้ตรวจสอบบทความวิจัยจากปริญญาณิพนธ์/วิทยานิพนธ์/ดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง :

ชื่อผลงาน (ภาษาไทย)

.....

ชื่อผลงาน (ภาษาอังกฤษ)

.....

ของนักศึกษา ชื่อ-สกุล

ว่าถูกต้องตามหลักวิชาการเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ซึ่งบทความนี้ไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่ไหนมาก่อน และ
ไม่อยู่ระหว่างการเสนอเพื่อพิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่ในที่อื่นๆ

.....ลายมือชื่อ
(.....)

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

วันที่

ใบสมัครสมาชิก
วารสารนวัตกรรมทางสังคมศาสตร์

ชื่อ-สกุล

ที่อยู่และหมายเลขโทรศัพท์ (ที่ติดต่อได้)

.....

.....

โทรศัพท์ที่ทำงาน โทรศัพท์มือถือ

E-mail

ขอสมัครเป็นสมาชิกวารสาร “นวัตกรรมทางสังคมศาสตร์”

หนึ่งปี 4 ฉบับ

ราคา 500 บาท

สองปี 8 ฉบับ

ราคา 800 บาท

ชำระผ่าน ธนาคารกรุงไทย เลขที่บัญชี 313-0-73265-9

ชื่อบัญชี วารสารนวัตกรรมทางสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชธานี

โดยได้แนบหลักฐานการชำระเงิน :

สำเนาหลักฐานเอกสารยืนยันการชำระเงิน ส่งทางไปรษณีย์มายังมหาวิทยาลัยราชธานี

อัปโหลดหลักฐานเอกสารยืนยันการชำระเงิน มายัง e-mail: jriss@rtu.ac.th วันที่

ฝ่ายสมาชิกวารสาร สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชธานี

261 เลี้ยวเมือง, ตำบลแจระแม อำเภอเมืองอุบลราชธานี อุบลราชธานี, 34000

โทรศัพท์: 0-4531-9900 ต่อ 110 โทรสาร: 0-4531-9911

E-mail : jriss@rtu.ac.th

คำแนะนำในการเตรียมและการส่งต้นฉบับ วารสารนวัตกรรมทางสังคมศาสตร์

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่ผลงานทางวิชาการที่มีคุณภาพ พัฒนาองค์ความรู้ทางวิชาการ ด้านการศึกษา นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ การบัญชี บริหารธุรกิจและการจัดการ การท่องเที่ยว การจัดการการโรงแรม และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับด้านสังคมศาสตร์
2. เพื่อเป็นสื่อกลางในการนำเสนอ แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นเชิงวิชาการ ของผู้ทรงคุณวุฒิ คณาจารย์ นักศึกษา และนักวิชาการ
3. เพื่อกระตุ้นให้เกิดการวิจัย การพัฒนานวัตกรรมด้านการศึกษา นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ การบัญชี บริหารธุรกิจและการจัดการ การท่องเที่ยว การจัดการการโรงแรม และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับด้านสังคมศาสตร์อย่างต่อเนื่อง ทั้งในทางทฤษฎีและทางปฏิบัติ ที่จะสามารถนำไปอ้างอิงประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์แก่สังคมโดยรวม

กำหนดการเผยแพร่ ปีละ 4 ฉบับ

ฉบับที่ 1 มกราคม – มีนาคม

ฉบับที่ 2 เมษายน - มิถุนายน

ฉบับที่ 3 กรกฎาคม - กันยายน

ฉบับที่ 4 ตุลาคม - ธันวาคม

ขอบเขตของวารสารฯ (Scope)

วารสาร Journal of Innovative Social Science รับบทความวิชาการ และบทความวิจัย ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ บทความนั้นต้องนำเสนอให้เห็นถึงการสร้างสรรค์องค์ความรู้ทางวิชาการที่มีประโยชน์และน่าสนใจ รวมถึงการนำเสนอผลการวิจัย ที่เป็นปัจจุบัน เป็นประโยชน์ต่อทั้งแวดวงวิชาการและวิชาชีพ โดยบทความที่จะได้รับการตีพิมพ์นั้น จะต้องผ่านการพิจารณาถ่วงดุลโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถในสาขาที่บทความนั้นเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กัน โดยขอบเขตเนื้อหาทางวิชาการของวารสาร ฉบับภาษาไทย และภาษาอังกฤษ จะครอบคลุมเนื้อหาทางการศึกษา นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ การบัญชี บริหารธุรกิจและการจัดการ การท่องเที่ยว การจัดการการโรงแรม และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับด้านสังคมศาสตร์

สำหรับบทความที่จะลงตีพิมพ์ในวารสาร Journal of Innovative Social Science จะต้องเป็นบทความที่ไม่เคยได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารอื่นๆ การละเมิดลิขสิทธิ์ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้ส่งบทความโดยตรง การเผยแพร่ต่อไปต้องได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยลิขสิทธิ์

การพิจารณาบทความ (Editorial and Review Process)

บทความจะได้รับการพิจารณาลงตีพิมพ์จะต้องผ่านการพิจารณาจากกองบรรณาธิการและผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาเพื่อทำการกลั่นกรองและตรวจสอบคุณภาพของบทความ ดังนี้

1. กองบรรณาธิการแจ้ง/ตอบกลับการได้รับบทความตามข้อกำหนดการส่งบทความ จากนั้นกองบรรณาธิการจะตรวจสอบชื่อเรื่องและเนื้อหาของบทความว่าเหมาะสมกับวัตถุประสงค์และอยู่ในขอบเขต (Scope) ของวารสาร

2. เมื่อกองบรรณาธิการพิจารณาเห็นควรว่าบทความเป็นบทความที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์และอยู่ในขอบเขต (Scope) ของวารสารจะดำเนินการส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาเพื่อตรวจสอบคุณภาพของบทความนั้นๆ ต่อไป โดยที่ผู้ทรงคุณวุฒิจะเป็นผู้พิจารณาว่าบทความอยู่ในระดับที่เหมาะสมที่จะลงตีพิมพ์ได้หรือบทความนั้นๆ ควรมีการแก้ไขในบางส่วนก่อนการตีพิมพ์ หรือปฏิเสธการตีพิมพ์ โดยกองบรรณาธิการจะอ้างอิงจากข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

3. กองบรรณาธิการส่งหนังสือตอบรับการตีพิมพ์หรือปฏิเสธการตีพิมพ์ให้เจ้าของบทความ

ประเภทของผลงานวิชาการที่เปิดรับตีพิมพ์

1. **บทความวิจัย (Research Article)** เป็นงานเขียนที่เกิดจากการวิจัยของผู้เขียนหรือสมาชิกร่วมในงานวิจัยนั้น อย่างเป็นระบบ และไม่เคยได้รับการตีพิมพ์มาก่อน

2. **บทความวิชาการ (Academic Article)** เป็นบทความทางวิชาการที่น่าเสนอเนื้อหาสาระทางวิชาการที่น่าสนใจ ซึ่งผ่านการวิเคราะห์ หรือประมวลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ เช่น จากการวิจัยที่ผ่านมา จากเอกสารอ้างอิง จากความคิดเห็นของผู้เขียนและผู้อื่น อาจมีการนำเสนอในมุมมองใหม่ ที่สนับสนุนหรือค้านต่อทฤษฎี หรือองค์ความรู้ทางวิชาการเดิม หรือเป็นการนำเสนอแนวทางในการวิเคราะห์องค์ความรู้ใหม่ๆ ที่ไม่เคยมีผู้รวบรวมเรียบเรียง หรือวิเคราะห์มาก่อน

การเตรียมบทความเพื่อการตีพิมพ์ในวารสาร

บทความวิจัย ประกอบด้วย

1. ชื่อเรื่อง (Title) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
2. ชื่อผู้เขียน (Author(s)) ใช้ชื่อเต็มทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
3. บทคัดย่อ (Abstract) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษเป็นเรียงความย่อหน้าเดียว ที่สรุปสาระสำคัญของบทความไว้โดยครบถ้วน และควรมีความยาวไม่เกิน 300 คำ
4. คำสำคัญ (Keywords) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จำนวนไม่เกิน 4 คำ และระบุไว้ท้ายบทคัดย่อ
5. เนื้อหา (Contents) ควรประกอบด้วยหัวข้อดังต่อไปนี้
 1. บทนำ (Introduction)
 2. วิธีดำเนินการวิจัย (Methods)
 3. ผลการวิจัย (Results)
 4. สรุปและอภิปรายผล (Conclusion and Discussion)
 5. เอกสารอ้างอิง (References)
6. เอกสารอ้างอิง (References) ใช้การอ้างอิงและบรรณานุกรมของ APA 6th Edition Style (American Psychology Association)

บทความวิชาการ ประกอบด้วย

1. ชื่อเรื่อง (Title) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
2. ชื่อผู้เขียน (Author(s)) ใช้ชื่อเต็มทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
3. บทคัดย่อ (Abstract) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษเป็นเรียงความย่อหน้าเดียว ที่สรุปสาระสำคัญของบทความไว้โดยครบถ้วนและควรมีความยาวไม่เกิน 300 คำ
4. คำสำคัญ (Keywords) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จำนวนไม่เกิน 4 คำ และระบุไว้ท้ายบทคัดย่อ
5. เนื้อหา (Contents) ควรประกอบด้วยหัวข้อดังต่อไปนี้
 1. บทนำ (Introduction)
 2. สาระในประเด็นต่างๆ (Contents)
 3. สรุปและอภิปราย (Conclusion and Discussion)
 4. เอกสารอ้างอิง (References)
6. เอกสารอ้างอิง (References) ใช้การอ้างอิงและบรรณานุกรมของ APA 6th Edition Style (American Psychology Association)

การเตรียมต้นฉบับผลงานที่รับตีพิมพ์ (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)

1. ต้นฉบับพิมพ์ด้วยกระดาษ A4 พิมพ์หน้าเดียว ระยะบรรทัด 1 เท่า (Single Space) พร้อมระบุเลขหน้า และตั้งระยะขอบกระดาษ ขอบบน 1 นิ้ว ขอบซ้าย 1.25 นิ้ว ขอบขวา 1.25 นิ้ว

2. ชื่อเรื่อง ต้องมีทั้งชื่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 18 point ตัวหนา กึ่งกลางหน้ากระดาษ

3. ชื่อผู้เขียน (Author(s)) ใช้ชื่อเต็มทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 16 point ชิดขวาหน้ากระดาษ โดยระบุชื่อผู้เขียนของแต่ละคนที่มีส่วนในงานวิจัยเรียงตามลำดับความสำคัญ

4. บทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

บทคัดย่อภาษาไทย ให้ใช้คำว่า “บทคัดย่อ” ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 18 point ตัวหนา ชิดซ้ายหน้ากระดาษ ส่วนเนื้อหาของบทคัดย่อ ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 16 point จัดแบบกระจายให้สม่ำเสมอ จำนวนไม่เกิน 300 คำ

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ ให้ใช้คำว่า “Abstract” ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 18 point ตัวหนา ชิดซ้ายหน้ากระดาษ ส่วนเนื้อหาของบทคัดย่อ ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 16 point จัดแบบกระจายให้สม่ำเสมอ จำนวนไม่เกิน 300 คำ

5. เนื้อหา

5.1 เนื้อหาของต้นฉบับของบทความวิจัยและบทความวิชาการ มีความยาวไม่เกิน 15 หน้า กระดาษ A4 (รวมบทคัดย่อ เนื้อหา และเอกสารอ้างอิง)

5.2 เนื้อหาหัวเรื่อง ภาษาไทย ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 16 point ตัวหนา และเนื้อหาหัวเรื่องภาษาอังกฤษ ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 16 point ตัวหนา ชิดซ้ายหน้ากระดาษ

5.3 เนื้อหาบทความภาษาไทยให้ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 16 point และเนื้อหาบทความภาษาอังกฤษให้ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 16 point จัดแบบกระจายให้สม่ำเสมอ

6. ให้ใช้ระยะห่างระหว่างบรรทัด (Line Space) 1 บรรทัด

7. ข้อมูลในส่วนเชิงอรรถ

7.1 ข้อมูลผู้เขียน ให้ระบุ ชื่อ-นามสกุลของผู้เขียนทุกคน (ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ) ตำแหน่ง หน่วยงานที่สังกัด E-mail หรือหมายเลขโทรศัพท์ โดยใช้หมายเลขกำกับตามลำดับ และใส่เครื่องหมาย * เป็นตัวยกกำกับท้ายชื่อผู้แต่งหลัก (Corresponding Author) ภาษาไทย ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 14 point และภาษาอังกฤษ ให้ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 14 point

7.2 ส่วนประกอบอื่นหรือแหล่งที่มาของบทความ เช่น แหล่งทุนให้นำไปไว้ในส่วน
ของกิตติกรรมประกาศ

8. การอ้างอิงเอกสารให้ใช้รูปแบบ APA 6th Edition Style (American Psychology
Association)

9. ใช้ตัวเลขอารบิกเท่านั้น และไม่ให้ใช้การตั้งค่าตัวเลขอัตโนมัติ

หมายเหตุ : นักศึกษาที่ส่งบทความวิจัยที่เป็นวิทยานิพนธ์ หรือสารนิพนธ์ จะต้องมีการรับรองจาก
ประธาน หรือกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์หลักให้พิจารณาลงพิมพ์เผยแพร่

การติดต่อในการส่งบทความ

งานวารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชธานี

เลขที่ 261 ถนนเชียงใหม่ ตำบลแจระแม อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี 34000

โทรศัพท์ : 045-319-900 ต่อ 110

โทรสาร : 045-319-911

E-mail: jriss@rtu.ac.th

ผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ (Peer review)

รองศาสตราจารย์ ดร.จิณณวัตร ปะโคทั้ง

รองศาสตราจารย์ ดร.สมาน อัครภูมิ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชูชีพ ประทุมเวียง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เจริญวิชัย สมพงษ์ธรรม

อาจารย์ ดร.พงษ์ธร สิงห์พันธ์

อาจารย์ ดร.สุวิมล โพธิ์กลิ่น

อาจารย์ ดร.นนทชนนปภพ ปาลินทร

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

มหาวิทยาลัยราชธานี

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

มหาวิทยาลัยราชธานี

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

มหาวิทยาลัยราชธานี